

[Formanden.]4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om midlertidig forhøjelse af afgift af gevinster i klasselotteriet, gevinster ved lotterispil m. v. samt tipning.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om udstedelse af statspræmieobligationer.

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge henviste formanden til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 14⁴⁵.

80. møde.

Tirsdag den 27. april kl. 14³⁰.

Formanden: Udvalget angående „Kongeriget Danmarks Hypotekbank“s regnskab for regnskabsåret 1963-64 har afgivet betænkning. Eksemplarer er omdelt.

Fra overbetjent Richardt Lykke Jørgensen har jeg modtaget meddelelse om, at han er villig til at indtræde som midlertidigt medlem af folketinget under den folketingsmand Chr. Hougaard fra den 22. d. m. tilståede orlov.

Medlem af folketinget Rosing har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for Grønland at stille følgende spørgsmål:

„Finder ministeren det tilrådeligt, at skatteudvalget for Grønland genoptager arbejdet?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Medlem af folketinget Morten Lange har meddelt mig, at han ønsker til undervisningsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Har ministeren oplysninger om overhåndtagende letsindig anvendelse af de

udbetalte understøttelser fra ungdommens uddannelsesfond?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Uden for dagsordenen giver jeg ordet til den ærede ordfører for udvalget til valgsprøvelse, for at hun kan gøre indstilling til tinget om godkendelse af et valg.

Ordføreren for udvalget til valgsprøvelse (Lis Groes): Efter at folketingsmand Horn i skrivelse af 21. d. m. på folketingsmand Chr. Hougaards vegne havde anmodet om, at der måtte blive bevilget Chr. Hougaard orlov på grund af sygdom, meddelte tinget den 22. d. m. den ønskede orlov og vedtog at indkalde stedfortræderen. Der er ingen stedfortrædere for socialdemokratiet i Københavns amtskreds, hvor Chr. Hougaard er valgt, hvorfor det nu ledige mandat ifølge den af indenrigsministeriet udarbejdede stedfortræderliste skal overføres fra Københavns amtskreds til Sorø amtskreds, hvor 1. stedfortræder er overbetjent Richardt Lykke Jørgensen, der i skrivelse af 22. april har meddelt, at han er villig til fra den 22. d. m. at regne midlertidigt at tage sæde i folketinget i anledning af nævnte orlov.

Udvalget til valgsprøvelse har herefter holdt møde, og efter at have gennemgået stedfortræderlisten og de øvrige dokumenter indstiller udvalget enstemmigt, at overbetjent Richardt Lykke Jørgensen godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra den 22. d. m. at regne.

Hermed sluttede forhandlingen.

Udvalgets indstilling om godkendelse af overbetjent Richardt Lykke Jørgensen som midlertidigt medlem af folketinget fra den 22. april 1965

vedtoges enstemmigt med 108 stemmer.

Den første sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om afgift ved ejerskifte af brugte motorkøretøjer.

(Lovforslaget (nr. 161) findes i tillæg A. sp. 2229, fremsættelsen i tidenden sp. 4607).

Formanden: Sammen med denne sag foretages de øvrige på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i toldloven.

(Lovforslaget (nr. 162) findes i tillæg A. sp. 2245, fremsættelsen i tidenden sp. 4607),

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om afgift af parfumer, toiletmidler m. v.

(Lovforslaget (nr. 163) findes i tillæg A. sp. 2235, fremsættelsen i tidenden sp. 4607),

Første behandling af forslag til lov om midlertidig forhøjelse af afgift af gevinster i klasselotteriet, gevinster ved lotterispil m. v. samt tipping.

(Lovforslaget (nr. 164) findes i tillæg A. sp. 2237, fremsættelsen i tidenden sp. 4607) og

Første behandling af forslag til lov om udstedelse af statspræmieobligationer.

(Lovforslaget (nr. 165) findes i tillæg A. sp. 2241, fremsættelsen i tidenden sp. 4607).

Lovforslagene sættes til forhandling.

Egon Jensen: Befolkningen kunne, hvis den kun læste ganske bestemte aviser, tro, at vi i det høje ting kun beskæftigede os med såkaldte buketter, og at der altså nu foreligger en ny buket. Det indtryk, at finansministeren ustandselig kommer med forslag om afgiftsforhøjelser, skal jo helst fæstnes solidt. Intet er mere forkert. Her er jo ikke tale om en tredje buket, men om nye blomster i stedet for dem, man har afvist eller pillet ud. Målet har hele tiden været det samme, nemlig at skaffe et kasseoverskud på 1.200 mill. kr., og jeg har forstået efter avisreferater og også efter udtalelser her i det høje ting, at man stort set er enig herom; men det hjælper jo ikke, hvis man ikke samtidig vil midlerne hertil. Der er absolut ikke tale om en ny afgiftsbølge, men kun om erstatninger. Det er ikke nok bare at afvise, man må også anvise nye udveje eller forslag, og hertil har man fra oppositionens side ikke været

særlig villig, idet man bortset fra et enkelt parti ikke på noget område har anvist andre muligheder, men kun har fremført kritik.

Man har på forskellig måde søgt at fremstille socialdemokratiet som et særlig skatteglad parti. Intet er mere forkert; men vi er parat til at lægge ryg til selv upopulære foranstaltninger for at sikre økonomien. Ingen kan på nogen måde beskyldes os for at angle efter popularitet ved blot at være imod. Begejstringen fra mit partis side over de foreliggende afgiftsforslag kan hurtigt overses, men vi betragter dem som nødvendige, hvis vi fortsat skal sikre økonomien og dermed den høje beskæftigelse og yderligere fremskridt på mange områder.

Nogle aviser har — lidt anstrengt, synes jeg — prøvet på at fremstille det, som om man nu efter overenskomsternes lønforhøjelser vil tage pengene igen og endda dobbelt. Man går uden at bekymre sig om realiteterne ud fra, at gennemsnitsdanskeren rammes af alle afgifter og foranstaltninger. Ganske vist gør man til sidst i et par linjer opmærksom på, at det retter sig jo næste år. De samme aviser gør sig åbenbart ikke den tanke — eller vil måske ikke gøre sig den — at uden hensyn til lønforhøjelserne skulle der gennemføres forbrugsbegrænsende foranstaltninger, for det er ikke mindst det, der her er tale om. Hvis der ikke var fremsat forslag herom, er jeg sikker på, at de samme aviser ville anklage regeringen for ikke at have gjort det.

Der tales i denne tid så meget om ansvarsfølelse, og i denne forbindelse erindrer jeg en udsendelse i fjernsynets Ekko. Udsendelsen kom, lige efter at mæglingforslag var fremsat, og lige inden afstemningen skulle begynde. Man begyndte udsendelsen med at sige noget i den retning: nu skal vi have mere i løn, og så vil folketinget gøre alt for, at pengene tages fra os igen. Jeg må indrømme, at det var en god optakt til afstemningen om forslagene — ganske vist med modsat fortegn. Nu fik vi vedtaget mæglingforslaget og dermed sikret arbejdsro, men det var i hvert fald ikke Ekkos skyld.

Når jeg fremdrager dette eksempel, er det, fordi man ikke mindst fra socialdemokratiets side er interesseret i, at der bliver skabt arbejdsro, og al tale om socialdemokratisk slagside f. eks. i fjernsynet er da

[Egon Jensen.]

også tilsyneladende dulmet hen, der har nemlig aldrig været nogen slagside. Mit parti er helt klar over, at foranstaltninger som dem, der her ønskes gennemført, ikke er populære, men vi tror, at der efterhånden vil fremkomme en mere nøgtern bedømmelse ud fra de synspunkter, som har været afgørende for deres fremsættelse og gennemførelse.

Der er som nævnt under finanslovdebatten ikke tale om en kriseforanstaltning, men om en foranstaltning, som skal hjælpe til at administrere en stærk velstandsstigning, der skal fortsætte, en velstandsstigning, som formanden for Dansk Arbejde, civilingeniør Svend Mansted, ifølge dagbladet Aktuelt har betegnet som den største i landets historie, idet vor samlede aktivitet, målt i faste priser, er steget med 50 pct. fra 1954 til 1964. Civilingeniør Mansted siger endvidere, at vor opsparing i disse 10 år er steget fra 18 pct. til 22 pct. af nationalproduktet. Det vil igen sige, at opsparingen er steget stærkere end privatforbruget; men det er altså ikke nok. Derfor ønsket om kasseoverskud.

Til de 5 lovforslag, som tilsammen skal indbringe 250 mill. kr., skal jeg gøre nogle bemærkninger.

Den højtærede finansminister har allerede sidst i marts gjort opmærksom på, at der ville fremkomme erstatningsforslag til dækning, bl. a. forslag om afgift ved salg af brugte biler. Det skal erkendes, at afgifterne på nye biler her i landet er meget høje, men det har jo ikke været til hinder for en voldsom udvidelse af bilparken, således at der i 1964 blev indført ca. 110.000 biler. Dette har betydet, at der også har været en livlig omsætning af brugte biler; det foreliggende lovforslag skal jo træde i stedet for forslaget om forhøjelse af benzinafgiften, som ikke blev gennemført. Om man synes mere eller mindre godt om dette, må den enkelte gøre op med sig selv, kendsgerningen kommer man ikke uden om, nemlig at pengene skal ind, eller sagt på en anden måde: forbruget skal begrænses. Hellere en høj beskæftigelse og nogle større afgifter end det omvendte. Der er i denne forbindelse den lille trøst, at der har været rige muligheder for at anskaffe sig en vogn uden afgift, hvis man absolut skulle have én,

Finansministeren skønner, at den foreslåede afgift vil indbringe ca. 170 mill. kr. på årsbasis og altså noget mindre i indværende finansår. Afgiften er foreslået til ca. 3 gange vægtafgiften for biler under 5 år og ca. 2 gange vægtafgiften for biler over 5 år; om der skal være flere intervaller, må man vel se nærmere på i udvalget.

Selve fremgangsmåden ved opkrævningen af afgiften er jo meget enkel, men det er klart, at der er og at der vil blive protesteret mod denne afgift. Automobilforhandlerne har protesteret og kalder bl. a. afgiften asocial. Jeg forstår udmærket godt, at branchen protesterer, men så bør man vel gøre det ud fra erhvervsinteresser i stedet for at „pakke det ind“. Jeg har aldrig hørt, at handel, herunder automobilhandel, bortset fra enkelte tilfælde havde socialt sigte. Mange mennesker med mindre indkomster har jo forkøbt sig på brugte biler og på den måde fået deres økonomi ødelagt; men det har selvfølgelig intet med dette lovforslag at gøre. Vi er ikke på nogen måde modstandere af bilismens fremtrængen og ser gerne, at alle får mulighed for at få en bil, men det må ikke ske på bekostning af en ødelagt økonomi. Selv om man lagde endnu højere afgifter på nye biler, ville det kun betyde, at prisen på de brugte biler steg tilsvarende, og selv om den foreslåede afgift vil tynde, er man til en vis grad selv herre over, hvornår den skal få virkning.

Om den foreslåede forhøjelse fra 12 til 15 pct. af tolden på biler importeret fra lande uden for EFTA skal jeg ikke gøre mange bemærkninger. Den vil bl. a. betyde, at svenske og engelske biler ikke rammes. Biler fra f. eks. fællesmarkedet, der samles her i landet, rammes heller ikke af forhøjelsen, så det bliver vel hovedsagelig Ford- og General Motors-biler, det går ud over. Der har været meget røre omkring dette forslag, og man kan jo stille sig det spørgsmål, om der overhovedet kan gøres noget som helst for at få bedre balance mellem import og eksport i forholdet mellem f. eks. Danmark og Vesttyskland; de må gøre noget, men vi må tilsyneladende ikke.

Om forhøjelsen af afgiften på parfume- og toiletartikler m. v. fra 33 $\frac{1}{3}$ til 40 pct. af detailprisen skal jeg kun bemærke, at her bliver det altså dyrere at vedligeholde og forskønne. Forslaget forbyder ikke, at

[Egon Jensen.]

varerne sælges billigere end anført på prismærkningen, men man kan måske nok have lidt betænkeligheder, da der som bekendt er muligheder for at forsyne sig afgiftsfrit på diverse skibsruiter.

Jeg hilser med tilfredshed, at finansministeren afstod fra at foreslå en forhøjelse af betalingen for tipsrækkerne. Jeg er overbevist om, at dette ville have givet bagslag og bl. a. føleligt have ramt sporten og andet, der får støtte fra tipsmidlerne, og det ville have været urimeligt.

Afgiften af gevinster i klasselotteriet og ved tipning foreslås forhøjet fra 15 pct. til 25 pct. af gevinster ud over 200 kr. Loven er foreslået midlertidig indtil 31. marts næste år; til den tid har man så erfaring for, hvordan en sådan forhøjelse virker. Denne afgift har ikke været reguleret i en årrække, og det kan måske desuden synes urimeligt, at særlig indkomst beskattes med 30 pct. og ekstra indtægt med meget højere procenter, mens lotterigevinster kun beskattes med 15 pct. Desuden er der den fordel ved dette lovforslag, at det kun rammer vinderne, som jo ikke på forhånd har tilsagn om gevinst.

Hvad angår det foreslåede nye præmieobligationslån på 100 mill. kr., er det jo aldeles frivilligt. Det nye ved dette lån er, at præmierne minimalt er 500 kr. mod nu 50 kr., maksimalt er de 250.000 kr., og lånet trækkes 2 gange årligt. Totalgevinstsummen andrager også et højere beløb end ved de tidligere lån, nemlig 6 pct. mod tidligere fra 3½ til 4½ pct.

Finansministeren udtaler i sin skriftlige fremsættelse, at det må antages, at dette lån vil appellere til nye kredse i befolkningen om at foretage en opsparing, og at det næppe appellerer til de normale obligationskøbere, men vil tilføre Nationalbanken midler, som kan anvendes til at støtte obligationsmarkedet og derigennem være med til at nedbringe den for høje rente. Jeg håber, at finansministeren får ret i disse antagelser, og man kan kun ønske lånet al mulig succes.

Det er altså nogle højst forskellige blomster, der er forelagt os. Skulle man blot angle efter det populære, måtte der pilles en del ud, men så blev der ingen mulighed for et kasseoverskud. Ingen afgiftsforhøjelser, som der er politisk mulighed for i det

høje ting, vil være populære. Det koster noget, for ikke at sige meget, at leve i et samfund i vækst, hvor beskæftigelsen er høj, og med en fremgang i løbet af 10 år som aldrig tidligere i landets historie. Vil vi ikke betale, kan vi ikke påregne en fortsat fremgang.

Nu venter vi blot på de to lovforslag, som finansministeren har bebudet fremsat, nemlig forslagene om kildeskat og om en merværdiafgift, så vi kan få et rationelt skattesystem og dermed mulighed for at tilgodese de mindste og mellemste indkomster. Vi skal imidlertid igennem indtil da, og jeg skal på mit partis vegne anbefale de fem lovforslag til en saglig og velvillig behandling.

Henry Christensen: Uanset om det ærede medlem hr. Egon Jensen foretrækker at tale om blomster i stedet for planter eller buketter, kan det ikke ændre billedet af, at vi står over for en usædvanlig stykkevis og usikker og improviseret politik, hvad angår spørgsmålet om landets økonomi her i denne vinter og dette forår. Jeg tror ikke, har i hvert fald ikke erindring om, at vi nogen sinde har oplevet en tilsvarende grad af usikkerhed i dansk politik. Hvis man i denne tid spørger, hvorfor tilliden til den økonomiske politik og den politiske ledelse er så ringe, som tilfældet er, behøver den højtærede finansminister og regeringen ikke at søge så forfærdelig langt. De kan stille spørgsmålet til sig selv. Den stadige strøm af skatteforslag, den stadige usikkerhed, den stadige mangel på sammenhæng giver også usikkerhed i det erhvervsliv, som havde brug for en sammenhængende økonomisk politik med perspektiv i.

Hvad er det nu for planter, vi i dag er præsenteret for? Ja, jeg skal gøre nogle bemærkninger til de enkelte lovforslag, og jeg skal i tilslutning dertil gøre nogle bemærkninger om mit partis syn på hele den situation, vi efterhånden er kommet ind i, også med det formål at forsøge afklaret indholdet i de andre led i den økonomiske politik, som der i øjeblikket mere eller mindre er lagt et røgslør over.

Det første lovforslag er forslaget om afgift ved ejerskifte af brugte biler. Det er altså en ny form for omsætningsafgift ved løsøresalg, man vil indføre. Den er i sit princip ganske modsat det, som man ellers er så

[Henry Christensen.]

stærk tilhænger af, nemlig merværdiafgiften. Merværdiafgiftens princip er jo, at dér beskattes man også ved hver omsætning, men således, at den skat, der er erlagt ved varens indgang, trækkes fra, når varen går ud fra den pågældende virksomhed. Det er altså kun merværdien, der beskattes. I betænkningen, der omhandler merværdiafgiften, har man også omtalt andre afgiftsformer, herunder også det system, der hedder det kumulative afgiftssystem. Det tager man ud fra en række argumenter afstand fra, men nu stilles vi over for et forslag, der i sit princip er i klar modsætning til det, man ellers vil nå frem til, idet der skal præsteres ny afgift, hver eneste gang et brugt automobil omsættes.

For det første kan man karakterisere det som principløshed. For det andet er det en hensynsløs form over for det erhverv, automobilerhvervet, som jo ellers er hårdt spændt for, hvad afgifter til staten angår. Brugte biler i Danmark er i forvejen dyre, dyrere end i de fleste andre lande, fordi vi i Danmark har en så ekstraordinær høj beskatning af biler. Men nu skal de brugte biler altså gøres endnu dyrere, og den tilfældighed, om en brugt bil omsættes 2, 3, 4 eller 5 gange, vil være afgørende for, om afgiften skal være 1.000, 2.000, 3.000 eller 4.000 kr. større. Dette er en vilkårlighed i vor beskatningspolitik, som er urimelig.

Gør det heller ikke indtryk på den socialdemokratiske regering, at der her er tale om et forslag, der i usædvanlig grad er udtryk for en asocial linje, idet det i høj grad rammer både arbejdere og landbrugere, der er henvist til stor udstrækning at købe brugte biler af økonomiske grunde? Det er de økonomisk svagere, man nu har fået øje på og rammer hermed. Og hvad har man egentlig forestillet sig med hensyn til det kolossale brugtvognslager, som findes ude omkring i erhvervslivet, og som de pågældende har anskaffet uden at kunne regne med, uden at have nogen grund til at regne med, at de ville blive stillet over for et forslag som det, der nu foreligger?

Men dette er ikke den eneste nye beskatningsform for automobiler. Man kommer minsandten med ét forslag til, nemlig et forslag om en forhøjet toldafgift på alle de biler, der importeres fra ikke EFTA-lande.

Hvordan har regeringen egentlig fundet på at engagere sig i denne form for eventyrpolitik? Skal Danmark nu optræde ekstraordinært elskværdigt over for det England, der brød sine EFTA-forpligtelser over for Danmark? Jeg tror ikke, man vinder respekt for dansk optræden på den måde.

Hvad der er værer, er imidlertid, at den højtærede finansminister udtrykkelig har henvist til, at dette skulle være et led i en handelspolitik, at dette skulle have betydning for eksportører i Vesttyskland. Det er altså en aktiv handelspolitik, regeringen her under dække af et finansielt forslag søger at stille op. Men virkningen over for fællesmarkedet, over for Vesttyskland, over for Frankrig, over for Italien er den, at man til disse lande siger: vi nøjes ikke bare med den told, der i forvejen er højere end tolden over for EFTA-lande; vi vil nu vise, hvor stærkt Danmark er. Vi skal nu optræde som de stærke i handelskrigen i Europa, og så håber vi, at dette skal gøre indtryk i de lande, hvis eksport til Danmark målt med disse landes samlede eksport naturligvis kun er beskeden, og at det skal påvirke dem på den ene eller den anden måde. Det er højt spil, man driver. Danmark har jo samtidig andre væsentlige interesser. Danmark har store eksportinteresser inden for det europæiske fællesmarked. Danmark har en betydelig interesse i at skabe en goodwill i fællesmarkedet, således at vi har muligheder for at opnå fordele i form af en vis hensyntagen til danske eksportinteresser, og således at vi, hvor det er muligt, kan få en mildere behandling, end gennemførelsen af de meget strenge landbrugsordninger inden for EEC-området ellers vil medføre. Tror man, det foreslåede er vejen til at skabe forståelse herfor? Lovforslaget svækker Danmarks handelsposition. Man driver højt spil med meget betydelige danske eksportinteresser.

Den politik, man her lægger op til, turde også være klart i strid med det, som folkettinget ville give udtryk for med de nye linjer i markedspolitikken, der blev vedtaget i efteråret. Hvad mener man med at ville forsøge en dansk indsats, der skaber større skel i den europæiske markedspolitik? Det er et klart tilbageskridt.

Vi troede, der var enighed om, at en øget liberalisering af handelspolitikken i Europa

[Henry Christensen.]

måtte det være Danmarks interesse at gå ind for. Nu foretager man et tilbageskridt, et tilbageskridt til gammel konservativ, såkaldt aktiv handelspolitik. Vi troede ærlig talt, at denne linje var forladt, men nu ser vi den foreslået af en socialdemokratisk regering, og jeg har forstået, at den oven i købet skal være inspireret af de to løsgængere. Man vil have forsvoret det, om det ikke netop forelå sort på hvidt over for det høje ting. Det er altså det første konkrete resultat af det, som den højtærede statsminister har karakteriseret sit nyvalgte samarbejde med: de nye perspektiver i dansk politik. Jeg ønsker ikke mange af den slags perspektiver, og jeg tror bestemt, at dansk erhvervsliv heller ikke ønsker det.

Hvordan er den socialdemokratiske gruppe dog hoppet på den limpind? Og var det nødvendigt? Hvad var det, man valgte? Man havde oprindeligt fra regeringen foreslået en forhøjelse af benzinafgiften på 10 øre. Under forhandlingerne tilbød vi regeringen, hvis man ville have forhandlet videre med os, at acceptere en 6 øres forhøjelse af benzinskatten. Men man holdt op med at forhandle; man begravede det forslag, man selv havde fremsat og fået tilslutning til fra bl. a. mit partis side, og graver så den slags forslag op, som vi her bliver stillet over for.

Jeg lagde mærke til, at det ærede medlem hr. Erhard Jakobsen i det høje ting forleden dag gav udtryk for, hvilken betydelig indflydelse man i den socialdemokratiske gruppe havde på alle de forskellige forslag i buketterne, og man forstod, at især han havde betydelig indflydelse derpå — men hvor har hans indflydelse her været henne? Jeg har forstået, at det ærede medlem ellers er en varmhjertet tilhænger af, at man skal nedbringe de faste afgifter, men forhøje benzinafgiften for at give det, han kalder den lille mand, lettere adgang til at erhverve motorkøretøj, og så kan man læse i dagspressen, at den socialdemokratiske gruppe har givet enstemmig tilslutning til et forslag, der direkte fremmer det modsatte. Jeg skal ikke forurolige den højtærede finansminister — dette er ikke et forsøg på at lokke afhoppere den anden side fra. Jeg finder det fremdeles i sin orden, at det ærede medlem

hr. Erhard Jakobsen befinder sig i den højtærede finansministers stald.

Det var de to af lovforslagene.

Så har vi fået forelagt nogle andre lovforslag; lad mig først nævne forslaget om forhøjet kosmetikafgift. Jeg vil gerne i det høje ting gøre opmærksom på, at under forligsforhandlingerne omtalte vi over for den højtærede finansminister muligheden for at forhøje kosmetikskatten. Hvad var dengang den højtærede finansministers svar til os? Afvisende. Det kunne ikke lade sig gøre, det var teknisk vanskeligt, det var afgiftsmæssigt urimeligt. Derfor sagde den højtærede finansminister nej, da vi bragte det ind i forhandlingerne. Derefter ophørte finansministeren at forhandle med os, og så kommer han minsandten nu med forslaget selv. Tror den højtærede finansminister, at det er en sådan optræden, der skaber tillid til finansministerens sikkerhed? Det modsatte er tilfældet.

Vi kan gå videre til lovforslaget om præmieobligationerne. Det er et forslag om et indenlandsk statslån i form af et præmieobligationslån på 100 mill. kr. Da mit partis formand, det ærede medlem hr. Erik Eriksen, i januar måned pegede på muligheden af at tilvejebringe nogle af midlerne gennem et indenlandsk statslån, hvad var da den højtærede finansministers svar? Jeg beder om tilladelse til at citere, hvad den højtærede finansminister svarede Politiken den 17. januar. Den højtærede finansminister sagde ganske enkelt:

„Jeg kan . . . ikke se, at et indenlandsk lån vil være nogen udvej i den øjeblikkelige situation. Det vil, mener jeg, uundgåeligt gå ud over andre former for opsparing og medføre en yderligere svækkelse af obligationsmarkedet. . . . I den aktuelle situation kan jeg altså ikke se, at et nyt indenlandsk statslån er anbefalelsesværdigt. . . .“

Det var, hvad ministeren sagde dengang; da sagde han altså nej. Så hørte han op med at forhandle med os andre og kommer så selv med forslaget bagefter. Nu vil han måske sige, at der er forskellige ændringer, eller at forslaget er anderledes formuleret. Det ved han jo ikke noget om. Det kunne vi have snakket om, hvis han ville have talt med

[Henry Christensen.]

os om det, men det ville den højtærede finansminister ikke.

Vi har i forvejen et delvis usolgt præmieobligationslån, nemlig det sidste; jeg forstår, der ligger for 19 mill. kr. obligationer tilbage, som ikke er solgt. Finansministeren siger nu, at han med det foreliggende forslag vil appellere til nye kredse i befolkningen om at foretage opsparing, og derfor går det nok ikke ud over det almindelige obligationssalg m. v. Men da vi sidst lavede et præmieobligationslån, satte vi netop obligationernes størrelse til 10 kr., fordi det ikke var de sædvanlige købere, vi skulle appellere til. Vi gjorde obligationernes pålydende mindre for at trække nye kredse ind, fordi vi dengang var klar over, at gjorde vi ikke det, så konkurrerede vi med det almindelige obligationsmarked. Nu kommer finansministeren og siger det omvendte. Nu skal vi gøre pålydendet større, for så er det nye kredse, vi appellerer til. Nej, ved at gøre det konkurrerer man naturligvis med det almindelige obligationsmarked, og det gør man uden at have foretaget en tilstrækkelig indsats for at fremme den almindelige private opsparing i samfundet, som var en af forudsætningerne for, at man kunne være gået denne vej.

Den højtærede finansminister peger også på, at præmiesummen svarer til en højere rente, nemlig 6 pct. mod 4½ pct. for de tidligere lån. Til gengæld foreslår han samtidig en højere beskatning, der tager det meste af rentestigningen, sådan at den udbetalte præmiesum stort set bliver den samme, som den har været hidtil. De, der vil have for 100 kr. præmieobligationer, har også hidtil kunnet få det, for de ved såmænd godt, at 10 gange 10 kr. giver 100 kr. Dette lovforslag viser altså den samme, stærkt svingende kurs hos den højtærede finansminister.

Endelig er der lovforslaget om den forøgede beskatning af lotterigevinster. Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger om det, vi kender jo godt inspirationen til det, om jeg så må sige, og vi vil ikke principielt kritisere det. Men jeg vil rejse det spørgsmål, om beskatningen i alle sine enkeltheder er rimelig, specielt vedrørende de lotterier, der selv betaler skatten af præmien, og den del af lotterierne, der betyder noget virkelig

afgørende for en lang række af de institutioner, der gør en meget stor indsats på det sociale og helbredsfræmmende område. Jeg går ud fra, at vi kan vende tilbage til dette spørgsmål under udvalgsbehandlingen.

Men når vi er færdige med at beskæftige os med disse nye blomster, er vi ingenlunde dermed ved vejs ende; der ligger en hel del tilbage endnu.

Nu ved jeg ikke, hvordan det skal gå med lovforslagenes behandling, men forleden skrev den højtærede finansministers partiblade Aktuelt, at buketforslagene ventes til første behandling i næste uge og formentlig hurtigt vil blive færdigbehandlet, da et flertal på forhånd menes sikret ved hjælp af socialdemokraters, radikales og de to liberale løsgængeres stemmer. Det vil jeg gerne høre lidt nærmere om. Det er vel rimeligt, at folketinget får at vide, hvad det er for et politisk grundlag, der i øjeblikket eksisterer for den økonomiske politik her i landet.

Men tilbage står finansministerens bebudelse af at ville fremsætte og have gennemført i indeværende folketingsår lovforslaget om merværdiafgift. Vi indgik jo i forhandlinger med regeringen om denne merværdiafgift i forsøget på at træffe en principaftale om dens gennemførelse. Vi nærrede betænkelighed — det vil den højtærede finansminister sikkert erindre — over for muligheden af, at den skulle kunne gennemføres i indeværende folketingsår; men vi vovede alligevel at indgå i forhandlinger desangående, fordi vi håbede, at der kunne nås et resultat, der gav os tryghed med hensyn til sagens behandling og sikkerhed for, at vi fik viden om tilrettelæggelsen af administrationen og om, hvad de skattereformmæssige virkninger af en gennemførelse af merværdiafgiften kunne blive på indkomst-, formue- og opsparingsbeskatningen m. v. Alt dette ved folketinget — eller i hvert fald store partier i folketinget — i dag intet som helst om, og jeg vil derfor gerne spørge, hvad regeringens grundlag i øjeblikket er. Har regeringen med andre partier her i tinget truffet aftaler om indførelse af merværdiafgiften? Har man forpligtet sig over for andre partier? Hvis der var blevet afsluttet et bredt forlig i det høje ting, var dets resultat blevet nedfældet i en betænkning og åbent lagt frem, således at intet var

[Henry Christensen.]

skjult, hverken for tinget eller for offentligheden.

I øjeblikket forsøger man sig tilsyneladende med hemmelige aftaler — i hvert fald hvis man skal tro på visse udtalelser, der fremsættes i den offentlige debat. Det er derfor efter min opfattelse nødvendigt, at den højtærede finansminister giver tinget besked om, hvordan den politiske stilling er på disse områder. Folketinget og befolkningen kan ikke være tjent med at være uvidende herom. Det er herunder også afgørende at vide, om regeringen har forsøgt forhandlinger eller truffet aftaler, der har skabt sikkerhed for et bestemt indhold af en kommende skattereform i forbindelse med en merværdiafgift, eller om der ingen sådanne aftaler eksisterer.

Hvor befinder vi os da så i den økonomiske politik? Ja, vi kan jo nok se, at der var nogle ting, regeringen måtte bøje sig for, i oppositionens kritik: den måtte opgive sit forslag om elskat, den måtte opgive sit forslag om annonceskat, den måtte opgive sit forslag om forhøjet arve- og gaveafgift, den måtte opgive sit forslag om forhøjet direkte beskatning, og den måtte opgive sit forslag om indførelse af persontilskud.

På visse andre områder ved vi at den i sit erstatningsprogram fulgte synspunkter, som oppositionen havde givet udtryk for, måske ikke mindst ved forslaget om i stedet for at forhøje den almindelige omsætningsafgift fra 9 pct. til 10 pct. da at forhøje den til 12½ pct. Til gengæld har regeringen ved sine nye perspektiver skabt mulighed for at få gennemført en forhøjelse af selskabsbeskatningen, som den ved den ikke kunne have gennemført med den liberale del af folketinget. Derved har socialdemokratiet naturligvis fået én af sine trumfer hjem.

Ud over dette at tilvejebringe en lang række nye indtægter, en lang række nye skatter, hvad er så indholdet af den økonomiske politik på lidt længere sigt? Al kraft sættes tilsyneladende ind på dette: bare at skaffe flere og flere penge i statskassen. Det

er det, de økonomiske forhandlinger er endt med at dreje sig om. En lang række af de andre led er trukket ud, lagt til side, gemt væk, faldet på gulvet, eller hvad ved jeg. Det, man har brug for, er at få at vide, om der er sammenhæng og mening i den økonomiske politik, om en lang række af de faktorer, der er nødvendige for at skabe perspektiv og derved tillid til, at det kan nytte med den hårde kur, der nu sættes ind med, også er led i landets økonomiske politik.

Venstre beklager naturligvis, at vi ikke efter valget fik en liberal regering. Vi beklager også, at den socialdemokratiske mindretalsregering forstod så lidt af de parlamentariske krav, den nu var stillet over for. Venstre havde jo en politik at stille op. Vi lagde åbent vort forhandlingsgrundlag frem. Regeringen accepterede forhandlingsgrundlaget, men opgav på halvvejen. Det var i første omgang naturligvis det nemmeste. Jeg er dog overbevist om, at regeringen tager fejl, hvis den tror, at den har handlet klogt og rigtigt også set på længere sigt.

Nu forsøger man fra socialdemokratisk side at lægge et røgslør over egne handlinger ved voldsomme angreb på venstre. Jeg har nøje læst den socialdemokratiske presse i den seneste tid. Metoden er gammelkendt; vi har oplevet den så ofte. Det skal indrømmes, at socialdemokratiet får betydelig støtte af andre dele af pressen, især den københavnske, og også i betydelig grad af det statsmonopoliserede fjernsyn og radioen. Hverken voldsomme angreb eller fortæelser bør imidlertid hjælpe socialdemokratiet i det spil, man her har lagt op til.

Jeg tror, det er nødvendigt, også for folkestyrets stilling, at der skaffes klarhed over stillingen her i tinget og over regeringens indstilling til en række af de led, der indgik i forhandlingerne om den økonomiske politik, men som regeringen lod ligge. Derfor vil jeg gerne drage også nogle af de ting frem her i drøftelsen med det formål at forsøge at skaffe klarhed over den økonomiske politik i Danmark.

Vi ved, at problemet i den aktuelle

[Henry Christensen.]

situation under den europæiske højkonjunktur — klart for alle — var den manglende evne til at hindre alvorlige skævheder i den økonomiske balance. Det var inflationen, det var den høje rente, og det var det store underskud i samhandelen med udlandet, der var de påtrængende aktuelle problemer. Det havde imidlertid indadtil i høj grad sin årsag i den langt stærkere stigning i indtægterne end i produktionen, og det ærede medlem hr. Egon Jensen vil ikke komme godt fra at forsøge at benægte dette, således som han ville forsøge det her i dag. Det er regeringens ansvar, at den ikke autoritativt i tide satte sin fulde indflydelse ind på at undgå de store skævheder, som blev resultatet. Vi opfordrede regeringen, men den afviste. Det var selvfølgelig dens ret, men også dens ansvar, men selv om regeringen således afviste vor opfordring, nøjedes venstre jo ikke med at kritisere. Vi gik ind i forhandlingerne ikke for regeringens skyld, men i håbet om at nå en positiv løsning.

Regeringens nøglepunkt var kasseoverskuddet. Jeg gentager, hvad jo for længst er fastslået, at om dettes øjeblikkelige nødvendighed eller dets omfang var der ingen uoverensstemmelser eller strid, heller ikke om fornøden vilje til at tilvejebringe det. Men nogle af vore principielle synspunkter er der grund til at fremdrage her.

Moderne liberal politik tilsigter at påvirke konjunkturforløbet, så de uheldige skævheder, der forstyrrer en harmonisk økonomisk udvikling, kan undgås. Vi mener ikke, der kan opstilles en enkelt ufejlbarlig recept. Det vil i skiftende situationer være forskellige midler, der må tages i anvendelse, og det vil i de enkelte tilfælde normalt ikke være blot et enkelt, men flere midler, der skal bringes i anvendelse. At det offentlige i en højkonjunkturperiode over driften præsterer en større opsparring til sin egen anlægsvirksomhed end i perioder af modsat art, er et af midlerne, som så sandelig også er stærkt benyttet i de senere år. Men kasseoverskuddet som den kur, der skal fjerne falsk købekraft, kan, som det nu er tilfældet, være en nødvendighed. Det farlige ved at fremhæve denne kurs er imidlertid, at man kan forfalde til at tro, at falsk købekraft såmænd ikke er så

slem, for den kan bagefter neutraliseres ved et kasseoverskud. Dette er nemlig ikke rigtigt, thi i konsekvens af denne fremgangsmåde opstår der et højere omkostningsniveau med efterfølgende behov for pengeneutralisering. Man kan altså fjerne forbrugsvirkningen, men ikke den skadelige virkning for Danmarks konkurrenceevne, og denne sidste er naturligvis af stor betydning i vort land på grund af vort store eksportbehov.

Vi erkender altså, at vi i øjeblikket er så langt ude i økonomisk skævhed, at et betydeligt kasseoverskud er nødvendigt. Men denne erkendelse bør ikke i fremtiden føre til en svækkelse af den økonomisk-politiske indsats for at hindre, at skævhederne mellem produktion og indkomst bliver så store, at et betydeligt, omkostningsfordyrende kasseoverskud igen bliver nødvendigt. I så fald vil den øjeblikkelige medicin, der, omend ikke uden varig omkostningsskade, kan hjælpe en del på balancen, ende som et opiumsmiddel, der bedøver vilje og evne til at hindre årsagerne til den økonomiske sygdom, som den selvskabte manglende balance er.

Vi står endnu på grund af forhandlingernes ophør usikre med hensyn til, hvorledes vi i den øjeblikkelige situation kan regne med kasseoverskuddets anvendelse, om det virkelig kommer til at tjene det fornødne formål i den nuværende situation: at begrænse det samlede, for store efterspørgselspres. Dette er et af de usikre momenter i den økonomiske politik. Vor medvirken ville imidlertid have været ledsaget af kravet om gennemførelse af en række yderligere led, der netop skulle have givet håb om mere langsigtede økonomiske perspektiver. Jeg tænker hermed på de faktorer, der skulle styrke de almindelige selvregulerende og produktive kræfter i økonomien. Er disse ting nu blevet liggende på gulvet? Jeg kan sige til regeringen, at venstre er ikke til sinds at lade dem blive liggende. Hvad vi bragte frem i forhandlingerne med regeringen — og som den måske nu tror den kan slippe for at tage stilling til — vil vi, hvis den ikke selv vil medvirke, fra venstres side tage det fornødne initiativ til at bringe frem. Det vil måske være hensigtsmæssigt, om regeringen vil tilkendegive sin stilling på disse

[Henry Christensen.]

områder. Jeg skal derfor nævne nogle af de led, vi her kan komme til at vende tilbage til.

Et af de væsentlige led er udgiftspolitikken. Ingen har hos os bestridt nødvendigheden i det moderne samfund af, at det offentlige løser meget betydelige opgaver; men netop fordi vi er stillet over for så betydelige opgaver, er det af særlig vigtighed, at vi skaffer et bedre grundlag for det rigtige valg af de opgaver, vi vil søge at løse. Det er derfor, vi i venstre har lagt så stor vægt på at få en bedre og mere langsigtet budgettering, der skal anvendes her i det høje ting og ikke bare være til pynt. Det ville have ført forhandlingerne videre, hvis regeringen ikke var holdt op.

Vi blev jo forleden dag stillet over for den højtærede økonomiministers og regeringens stop for en lang række offentlige anlægsudgifter. Det er en misforståelse at tro, at vi i venstre i særlig grad ønsker de offentlige anlægsudgifter begrænset. Tværtimod mener vi, at man ved en rigtigere budgetteringspolitik kunne tilgodese vigtige samfundsmæssige investeringer, så man ikke kom i den situation, vi nu er bragt i. Nu har man nemlig tilladt mange driftsudgifter, og når man derefter skal gennemføre besparelser, må man gøre det på vigtige områder, hvor man måske ikke ville have valgt at spare, hvis der havde været ført en mere forudseende økonomisk politik.

Hvad angår den besparelse, vi nu er stillet over for, vil jeg føje til, at den gennemføres jo ved, at man laver nogle grove stop. Det er den metode, man har tilbage. Men det viser blot, at planlægningen er dårlig, det viser, at den fornødne forudseenhed ikke har været til stede, at man ikke har kunnet vurdere mulighederne, hverken økonomisk eller i forhold til produktionskapaciteten, til arbejdskraften, på en sådan måde, at der blev tale om et rigtigere valg end gennemførelsen af de bestemte datostop, der nu bliver afgørende.

Vi har bl. a. på venstres initiativ fået nedsat et investeringsudvalg. Jeg vil gerne sige til den høje regering, at det er nødvendigt og på tide, at dette investeringsudvalg kommer til at arbejde. Det er nødvendigt, at der sikres folketingets adgang til orientering og til indflydelse på dette

vigtige område af dansk økonomisk politik. Det er ikke meningen, at udvalget bare skal nedsættes, og så skal der ikke ske noget. Der må nu handles og handles hurtigt her.

Hvordan i øvrigt med udgiftsstoppet? I hvilket omfang har regeringen forpligtet sig over for folketinget, hvad finansloven angår? Vil finansministeren over for os i dag forpligte sig til at respektere den ramme på 80 mill. kr., der er afsat vedrørende tillægsbevillingerne? Vil han i øvrigt acceptere det princip, vi har opfordret til at indføre adskillige gange, at denne ramme må være effektiv i den forstand, at man ikke bagefter kan lave om på den i finansudvalget? Der kræves et direkte lovforslag for at ændre selve rammen. I hvilket omfang sigter man med den økonomiske politik på året 1966-67, og hvad er grundlaget for regeringens tilsagn i dag om udgiftspolitikken for 1966-67? I hvilket omfang vil regeringen være med til at sikre folketingets adgang til eller indflydelse på udgiftspolitikken, så man i tide kan få tilvejebragt en sammenhæng, der sigter videre?

Derudover er det klart, at folketinget nu må i gang med et virkeligt arbejde for reformer på en række områder med det formål at sikre administrative besparelser. Jeg går ud fra, at vi får anledning til at drøfte dette. Jeg håber ikke, vi skal opleve én gang til, at regeringen, når vi fremsætter et forslag vedrørende sociallovgivningen med henblik på reformer, bruger sin magtstilling til at udpege organisationsfolk som formand og næstformand. Man kan ikke på forhånd have særlig kvalificeret tillid til sådanne personers vilje til en effektivisering, som måske kan gå ud over visse organisationsstandpunkter.

Det var udgiftssiden. Hvad indtægts-siden eller beskatningssystemet angår, skal jeg ikke her gøre mange bemærkninger. Jeg henviser til, hvad jeg før sagde om behovet for oplysning om regeringens stilling og standpunkt til en indkomstskatte-reform og til muligheden for at passe sam-beskatningsspørgsmålet herindi.

Der er et andet punkt, jeg gerne vil fremføre et par enkelte bemærkninger om, det er ejendomsbeskatningen. Under for-handlingerne fremdrog vi nødvendigheden

[Henry Christensen.]

af at nå til enighed om, at den nye ejendomsvurdering, vi står over for, ikke må omsætte sig i en forøget ejendomsbeskatning, og vi drøftede i første omgang ejendomsbeskatningen på produktionsmidlet landbrugsjord.

Regeringen viste sig dengang, forstod jeg, velvillig, men den nåede egentlig aldrig at tage standpunkt. Hvad er dens standpunkt? Vil regeringen acceptere, at den forhøjede vurdering ikke skal omsættes i en større forlodsbeskatning på produktionsmidlet landbrugsjord, eller vil regeringen være med til at lægge et loft i kroner og øre på det nuværende niveau, således som vi har foreslået?

Endvidere er det klart, at virkningerne af den forhøjede ejendomsvurdering på en lang række andre områder, først og fremmest over for enfamilieshusene og boligerne, nu må tages op. Vi har i mit parti den opfattelse, at denne inflationsskabte opskruning ikke skal bevirke, at man indfører adgang til forøget beskatning af boligen, af enfamilieshuset, og mit parti vil derfor være med til at tage et initiativ for at sikre, at sådanne urimeligheder hindres.

Vil regeringen være med til at indføre kooperationsbeskatning, eller har den mistet sin positive indstilling på dette punkt? Jeg spørger regeringen. Vi skal nok sørge for, at regeringen bliver stillet over for et forslag, så den kan afgive et votum. Og hvordan ligger det med spørgsmålet om de opsparingsfremmende foranstaltninger? Vi var jo nået et stykke på vej i forhandlingerne. Hvordan ligger det nu? Vil regeringen være med til at gennemføre en udvidelse af sit eget forslag om etableringsindskud, så det også kommer til at omfatte opsparing til uddannelse og boligformål, således som vi var enige om? Vil regeringen nu være med til en boligopsparing for ungdommen? Vil regeringen nu være med til forslag om præmiering af ungdommens opsparing?

Vil regeringen nu være med til at udvide rammerne for investeringsfondsreglerne, en udvidelse, der burde gå i retning af dels en forhøjelse af den procentdel af midlerne, der kan henlægges, dels en forlængelse af det åremål, hvori henlæggelsen kan foregå? Når vi har peget på dette spørgsmål, er

det, fordi vi har den opfattelse, at et sådant forslag hurtigt vil være i stand til at øge opsparingen i erhvervslivet. Jeg er godt klar over, at man — og specielt den højtærede økonomiminister — mere er indstillet på at skærpe beskatningsreglerne i så henseende. Men jo mere man gør det, jo mere tvinger man vel egentlig til forcerede investeringer. I jo større omfang man følger vort forslag, i jo højere grad skaber man mulighed for virksomhederne for at vælge, om de vil investere på nuværende tidspunkt, eller de vil udsætte deres investering, idet det da ikke kommer dem skattemæssigt dyrt at stå, at de udsætter deres investeringer. Et samfund, der har mangel på kapital, må vel være interesseret i at tilvejebringe en sådan interesse hos virksomhederne. Jeg spørger derfor regeringen: vil den være med, eller vil den ikke? Vil den være med til at forhøje grænserne for kapitalbinding væsentligt ud over de 1.500 kr. og de 2.500 kr.? Vil den være med til at gennemføre regler om skattefritagelse for renteindtægter, eller vil den ikke?

Disse ting ligger til afgørelse i den kommende tid. Det kan naturligvis ikke være sådan, at de ting, som regeringen er interesseret i er med, gennemføres, medens de andre ting, der blev forhandlet, lægges til side.

Jeg har fremdraget disse ting, fordi jeg mener, det er af betydning for folketinget at få klaret regeringens stilling dertil. Vi er ikke til sinds at lade dem blive liggende. Vi er til sinds at forcere det politiske arbejde og de led i dansk økonomisk politik, der er fremtidsperspektiv i. Socialdemokratiet kan måske nok et stykke tid endnu med sit talent for mærkelige alliancer forvride vælgernes tilkendegivelser og dermed i folketinget skabe sig en majoritet med det formål at betrygge egen magtstilling, og øjensynlig har man den opfattelse, at vejen til at betrygge egen magtstilling går over et forsøg på at mindske venstres muligheder. Jeg tror ikke, socialdemokratiet vil få held med det. Jeg tror, at en sådan politik vil bære dommen i sig selv, fordi venstres moderne og socialt betonede politik i alt for høj grad er i overensstemmelse med det moderne samfunds fremtidskrav.

Poul Møller: I en tale, som det ærede medlem hr. Skytte har holdt — jeg tror i går — og som er refereret i dag i aviserne, siger det ærede medlem, at det radikale venstre vil være med til at dække de udgifter, som det radikale venstre har været med til at bevilge, og at man derfor vil stille sig positivt over for denne nye udgave af regeringens politik. Dette synspunkt er uhyre ansvarsbevidst, og alle vil sikkert bøje sig for det. Men nu drejer det sig ikke om udgiftsdækning. Det er helt klart, at det drejer sig ikke om at dække nogle udgifter, der er bevilget; det drejer sig om, at staten skal have nogle indtægter, som den ikke skal bruge. Vi er over den margen, hvor vi skal dække udgifterne. Vi er inde i det område, hvor det drejer sig om at skaffe staten et overskud, og derfor synes jeg, der er grund til at ramme en pæl gennem det nævnte synspunkt vedrørende disse forslag såvel som det forslag, vi får frem i maj måned.

Altså, skal staten have disse penge, som staten ikke skal bruge? Det er besluttet af regeringen, at kasseoverskuddet i indeværende år skal være 1.200 mill. kr., og jeg ved fra det ærede medlem hr. Westerby, at han har sikret sig, at det bliver 1.200 mill. kr. Det kan jo være meget tilfredsstillende for dem, der mener, at et tal som 1.200 mill. kr. er sådan et ganske helligt tal. Man har tit det indtryk, at det er helt ligegyldigt, hvordan man skaffer sig disse 1.200 mill. kr., at overskudspolitikken knæsettes i den grad i det høje ting, at bare den medfører, at der bliver 1.200 mill. kr. i overskud, er det ligegyldigt, hvilke handelspolitiske vanskeligheder det vil give os, eller om vi skal ødelægge obligationsmarkedet for at få det — de 1.200 mill. kr. skal vi have.

Der er ikke nogen, som under de forhandlinger, der har været ført, har kunnet give os nogen som helst forklaring på, hvorfor man netop har bidt sig fast i 1.200 mill. kr. Det er jo ikke noget, en elektronhjerne kan udregne. Hvad enten finansministeren bruger regnecentralen eller databehandlingsanlægget — eller hvad han ellers har af institutioner og af computers i sit statsstyre — kan han ikke finde løsningen på det. Vi ville alle sammen bøje os, hvis vi havde en sådan løsning, videnskabeligt udregnet af et eller andet mekanisk stykke

legetøj; men det har vi altså ikke. Vi står ikke her over for absolutte sandheder eller absolutte størrelser, og vi ved, at den absolutte størrelse overhovedet ikke lader sig forudberegne. Vi ved f. eks., at i fjor gik det høje ting med til et overskud på 235 mill. kr., penge, som staten ikke skulle have til dækning af udgifter, men penge, som ikke skulle bruges; og resultatet blev 900 mill. kr.

Jeg nævner dette for at vise, med hvilken margen der må budgetteres, når det drejer sig om de offentlige budgetter. De 1.200 mill. kr., man nu lægger sig så stærkt fast på, kan meget vel blive til det ærede medlem hr. Westerbys oprindelige 1.500 mill. kr., inden året er gået; og hvis det tegner sig anderledes, kan det blive til 900 mill. kr. Ingen kan sige det inden for en sikkerhedsmargen på 200-300 mill. kr., heller ikke den højtærede finansminister.

Jeg vil gerne sige dette, fordi man undrer sig over, at vi nu skal have revl og krat med i beskatningen. Man skal ind og have en ny lov, der kan give en godt 3 mill. kr., for at vi kan nå tallet 1.200 mill. kr. Man skal forhøje toldsatser over for EEC-landene, Amerika og Japan for bilernes vedkommende for at få 18 mill. kr. ekstra ind, for at vi kan nå de 1.200 mill. kr. Jeg tror altså, at landets økonomiske trivsel vil blive lige god, hvad enten man her budgetterer med 1.182 mill. kr. i kasseoverskud eller med 1.200 mill. kr. Jeg tror faktisk, ingen mennesker vil kunne mærke, om man får disse 18 mill. kr. ekstra, undtagen de, der eventuelt kunne tænke sig at købe en bil fra fællesmarkedslandene, fra Amerika eller fra Japan; de vil naturligvis blive tilskyndet til at købe en bil andetstedsfra, men ikke til at lade være med at købe en bil.

Siden vi sidst havde lejlighed til at drøfte den økonomiske politik — og det har vi jo haft ofte i denne vinter — er der foregået det, at vi ikke blot har fået disse forslag, men at der også er truffet nogle økonomiske beslutninger af den høje regering. Vi har set, hvordan den høje regering har gennemført igangsætningsstop for offentlige bygge- og anlægsarbejder. Vi har endda set, at økonomiminister Henry Grünbaum ved et møde i Skive har udtalt følgende — jeg beder om tilladelse til at citere —:

„Det viste sig altså, at der ikke var

[Poul Møller.]

politisk dækning for alle de offentlige investeringer. Som led i besparelserne måtte regeringen træffe beslutning om at udskyde igangsættelse af nye statslige og statsligt finansierede bygge- og anlægsarbejder til efter 1. februar 1966, og dette er altså allerede indgået i besparelserne.“

Se, det er jo en ret drastisk beslutning. For den historiske sandheds skyld vil jeg dog gerne sige, at det dog vist ikke er et pres, oppositionspartierne har lagt på regeringen. Det, vi ønskede, var en revision af anlægs- og byggebudgetterne under hensyn til prioritetsrækkefølgen og under hensyn til behovet og ikke et over det hele gennemført igangsætningsstop. Jeg vil altså gerne sige til den højtærede økonomiminister, at beslutningen ikke er gennemført efter vor opskrift.

Jeg vil gerne i den forbindelse stille det spørgsmål til den højtærede finansminister: hvordan vil dette stop nu påvirke den vedtagne finanslov? Jeg har gennemgået finansloven, og jeg kan se, at der på en række punkter, også efter de ændringer, der blev vedtaget ved tredje behandling, er afsat bevillinger til nye arbejder, som ikke er igangsat. Disse bevillinger må jo altså falde bort; i hvert fald kan de ikke komme til at dække så mange penge, når de først skal træde i kraft enten sent på efteråret eller først i februar 1966. Derfor må vi da vide, hvis nu tallet 1.200 mill. kr. skal være det hellige tal, hvordan dette igangsættelses- og byggestop påvirker overskuddet på finansloven. Det vil måske vise sig, at det påvirker det med 50 eller 100 mill. kr., og i så fald er der jo ingen grund til at gå i krig med fællesmarkedet for at få 18 mill. kr. ind i nye toldafgifter eller at genere bilhandelen med den afgift på brugtbiler, der foreslås her.

Der er jo i det hele taget noget mærkeligt ved disse administrative standsninger af finanslovbevillingerne. Først diskuterer vi i et udvalg og så i finansudvalget vidt og bredt besparelser på bygge- og anlægsbudgettet; vi hives og vi strides om det, og vi får at vide, at vi i oppositionen er nogle ærkereaktionære fyre, der ikke vil noget, men bare vil have anlægsbudgettet skåret ned. Men så snart regeringen har fået sin vilje og har fået sine forslag ved-

taget, standser man igangsættelserne administrativt og uden politisk diskussion her i folketinget. Se, det betyder, så vidt jeg kan skønne, at folketingets indflydelse på rækkefølgen og på prioriteringen bliver meget stærkt begrænset, og at det ved hjælp af nogle dispensationsbeføjelser — jeg kan dårligt nok finde ud af, hvem af de interministerielle organer der egentlig har ret til at dispensere — bliver afgjort, hvem der får lov til at gå i gang med de opgaver, som der er afsat penge til på finansloven. Man indskrænker altså her folketingets mulighed for at vælge den såkaldte realistiske finanslov, som den højtærede finansminister jo hvert år har sagt han fremsatte. I modsætning til sin forgænger har han jo altid gjort noget særligt ud af at fremhæve sine finanslovsforslag som særlig realistiske; regnskabsafregnelserne har nu ikke understreget dette synspunkt. Men denne såkaldt realistiske finanslov bliver urealistisk, idet styrelser får bevillinger, som de ikke må bruge. Jeg stiller derfor det spørgsmål til den højtærede finansminister, da dette nu har gentaget sig år efter år: hvorfor tager man mere med i finanslovsforslaget, end man ved man kan igangsætte? Når man har standset igangsætningerne, så er det ikke af hensyn til den politiske opposition i det høje ting, for så havde man selvfølgelig tilbudt os det under forhandlingerne, så havde man ikke siddet og trukket tov om disse anlægsarbejder; nej, så er det, fordi man ved og må erkende, at når man har fået gennemført sit finanslovsforslag, kan man ikke gennemføre det, som man insisterede på at ville have gennemført.

Derfor spørger jeg: hvorfor bliver man ved med det? Det er jo ikke første år, det er sket, det sker hvert år, og vi har gang på gang peget på det uheldige deri.

Det gør jo også, at den højtærede økonomiministers investeringsplan, hans langtidsplanlægning, bliver en illusion. Han skal nu til at lave forslaget om til et 4-årigt forslag. Det var, så vidt jeg ved, i januar måned, vi fik dette forslag om en 3 års plan; vi er nu kommet ind i april måned, og så skal det laves om til en 4 års plan. Er det ikke for det første udtryk for manglende planlægning, manglende fasthed i den økonomiske politik? Gør det ikke, at man må sige: når en sådan variation kan

[Poul Møller.]

ske på 2 måneder, hvad kan der så ikke ske på 3 år? Hvor meget hold er der så egentlig i en langtidsplanlægning, som folketinget måske knytter sin anseelse og sine beslutninger til, men som man administrativt kan gøre til intet gennem beslutninger i regeringens økonomiudvalg uden at tale med det høje ting om det?

Det, der i denne forbindelse er af størst interesse, er naturligvis virkningen på finanserne, på overskuddet, og jeg skal gøre nogle yderligere bemærkninger om den overskudspolitik, som man ønsker at tilgodese bl. a. ved de lovforslag, som her foreligger til behandling. Man vil altså have de 1.200 mill. kr., men man har endnu ikke ledsaget dem med nogen af de langtidsforanstaltninger, som det konservative folkeparti og partiet venstre har arbejdet for under forhandlingerne. Jeg ved ikke, om det ærede medlem hr. Westerby, der jo, så vidt jeg har kunnet skønne ud fra dagspressen, har opnået så meget under disse forhandlinger, har sikret sig nogle af disse langtidsforanstaltninger, som vi andre ikke kunne sikre gennemført. Jeg kan i denne forbindelse henvise til den lange opregning af ønsker, som det ærede medlem hr. Henry Christensen redegjorde for netop i dag. Man vil altså have dette overskud uden ledsagende langtidsforanstaltninger, uden at man gennemfører administrative reformer, der på længere sigt kan modvirke udgiftsstigningerne i de offentlige budgetter, og uden at man gennemfører selvregulerende kræfter, der kan skabe balance i den enkelte borgers økonomiske adfærd mellem hans forbrug og opsparing.

Vi har ikke sagt, og vi mener ikke, at disse langtidsforanstaltninger kan få virkning i de første 3-4 måneder eller måske det første år, men hvis man ikke engang begynder med nogen alvor og utraditionelt, hvornår skal der så komme den balance, vi ønsker i vor økonomi? Hvis man ikke har blikket åbent herfor, vil man år efter år stå over for nødvendigheden af en overskudspolitik, som man har gjort det hidtil. De, der knæsetter denne overskudspolitik som den eneste måde, hvorpå man i et moderne samfund kan skabe en økonomisk balance, skylder os et svar på, hvordan man skal komme ud af denne overskudspolitik,

hvis man ikke vil de langsigtede foranstaltninger. Vi har set, hvordan man hvert år må forøge statens overskud. Jeg kan f. eks. her nævne, at i 1962-63 havde vi et kasseoverskud på 238 mill. kr., i 1963-64 på 775 mill. kr., i 1964-65 på små 1.000 mill. kr., og nu i 1965-66 budgetterer man med 1.200 mill. kr. Den økonomiske virkning af overskuddet er nemlig ikke de 1.200 mill. kr., men det er kun det, man lægger oven på det overskud, man havde i fjor, og derfor vil man stadig have et inflatorisk pres og stadig have det, man kalder højkonjunktur. Så tvinges man altså ind i en magisk, man kunne vel også sige en ond cirkel, der kræver højere og højere overskud på statens finanser.

Trods dette, at man har forøget statens overskud over kassens samlede overskud i løbet af den årsperiode, jeg har nævnt, fra 1962-63, hvor det var 200 mill. kr., til nu, hvor det er 1.200 mill. kr., så har man et stadig større underskud på handelsbalancen, så har man i dag lavere obligationskurser, end man havde, da man startede denne bevægelse. Giver det os da ikke anledning til at overveje, om overskudspolitikken alene kan løse de økonomiske problemer, som inflationen, som efterspørgselspresset, de stigende indkomster stiller os over for? Kan det da ikke få selv de gæveste socialdemokrater til at spekulere, når man med denne voldsomme vækst i kasseoverskuddet alligevel ikke har kunnet formindske handelsbalanceunderskuddet, men har fået det forøget, alligevel ikke har kunnet presse renten ned, men har fået den forhøjet i denne 4—5-årige periode? Kunne det dog ikke få nogle af dem til at tænke — det ved jeg godt de gør i almindelighed — men tænke over det problem, om overskudspolitikken alene er midlet til at nå den økonomiske balance. Der er nemlig det ved det overskud, der bliver til ved stigende skatter og stigende afgifter, at alle, der kan sikre sig dækning, gør det, og under fuld beskæftigelse ved vi, at mange, mange mennesker kan sikre sig dækning for de stigende skatter, de stigende afgifter. Vi nåede noget ved at få skatter og afgifter ud af pristallet, men lønglidningsfaktoren, indkomststignings-tendensten hos lønmodtagere og andre, kan man ikke standse ved at gøre det dyrere

[Poul Møller.]

for mennesker at leve. Troen på, at man ved at gøre det dyrere for mennesker at leve kan få dem til at lade være med at kræve højere indkomster, højere avancer og højere lønninger, denne tro kan man ikke have. Man må derfor regne med, at de overalt, hvor de kan, skaffer sig dækning for de stigende udgifter, og det kan de i et inflationsmæssigt klima.

Derfor er midlerne, som jeg sagde i min indledning, ikke ligegyldige, hvis man vil forfølge en overskuds politik, og her forekommer det mig at de midler, som den højtærede finansminister nu stiller forslag om, viser, at bunden er skrabet, og at man igangsætter negativt virkende foranstaltninger.

Vi har f. eks. obligationsproblemet. Vi er alle i det høje ting enige om, at obligationskurserne er alt for lave, og at renten er alt for høj, og vi er vel også alle enige om, at årsagen hertil er, at der ikke er balance mellem udbud og efterspørgsel på obligationsmarkedet. Der udbydes flere obligationer, end der er købere til. Det vil så den høje regering reparere på ved at sige, at så må vi, staten, købe nogle obligationer eller lade Nationalbanken gøre det ved hjælp af statsoverskuddet. Se, den betragtning kan man forstå. Men kan man så forstå den næste betragtning, hvor man spørger: hvordan skal vi så skaffe os det kasseoverskud, som vi skal bruge til at købe obligationer for? Det må vi skaffe os ved at udstede obligationer. Når vi udsteder obligationer og forøger udbuddet af obligationer, får vi nogle penge, hvorved vi kan prøve at forhøje obligationskurserne, som er kommet ud af balance, fordi udbuddet af obligationer er for stort i forhold til efterspørgslen. Er der mening i denne obligationspolitik, er der sund sans i den? Hvem der end har stået fadder til den, og hvem der end har bidragspligt til den, så er det dog den højtærede finansminister, der har bragt den til verden, og jeg forstår ikke, at han i denne situation vil udbyde et obligationslån; det kan da ikke være konsekvensen.

Nu kan han kalde obligationerne, hvad han vil, men hvad enten man kalder dem statsobligationer af normal karakter eller præmieobligationer, vil en obligation på

100 kr., der udstedes og skal finde en køber, påvirke obligationsmarkedet. Vi har set, hvordan det gik med den sidste serie af præmieobligationer; 19 mill. kr. er ikke afsat, trods det at man gjorde dem til 10 kr.s obligationer, som netop skulle prøve på at få fat i folk, som ikke er normale obligationsefterspørgere. Nu laver man 100 kr.s obligationer, og det er selvfølgelig for at gøre dem mere attraktive end de obligationer, kreditforeningerne og hypotekforeningerne udsteder; man kan nu bliver kvartmillionær eller sådan noget lignende ved hjælp af disse præmieobligationer. Man laver 100 kr.s præmieobligationer for at tiltrække nogle obligationskøbere — det må være målet — som ikke længere vil købe kreditforeningsobligationer, fordi de ikke længere er attraktive nok, med det resultat, at kreditforeningsobligationskursen bliver ringere. Nu kunne alt det nok gå, hvis man kunne sige, at så kan kreditforeningerne jo tage konkurrencen op. Det kan de imidlertid ikke, for så kommer den højtærede boligminister og forbyder dem at udstede præmieobligationer. Det er statens monopol; der er ikke andre, der må spekulere i spillelidenskabten her i landet.

Jeg har prøvet på at analysere, hvad det er, der sker på obligationsområdet. En virkelig kyndig gennemgang af hele obligationsproblemet ville være langt mere fristende end dette at udstede præmieobligationer for at være i stand til at købe andre obligationer. Det ville være langt mere fristende at gå ind i en forhandling om hele boliglovgivningen i den forbindelse, altså hele udbudssiden og finansieringsproblemet. Det ville også friste mig personlig meget mere at undersøge den tanke, som den tidligere direktør for Bikuben, nu nationalbankdirektør, har fremsat om værdifaste obligationer, altså en lang række muligheder for at prøve på at skabe balance og naturligvis herunder først og fremmest at sikre en sådan opsparing i samfundet, at der bliver en større efterspørgsel efter obligationer. Men den trolddomskunst, der her er tale om, er ikke udtryk for noget særlig kyndigt.

Det værste af det hele er imidlertid det andet eksempel, jeg vil trætte det høje ting med nogle bemærkninger om. Vi ved

[Poul Møller.]

alle, at vi har en uhyre uheldig handelsbalance, og vi ved, at den i disse måneder udvikler sig så uheldigt, at der sandelig er grund til bekymring. Det er den handelsbalance, man bl. a. skal rette op ved overskudspolitikken. Men hvis man nu skaffer sig dette overskud ved midler, der må svække handelsbalancen, som f. eks. ved selskabsskatten, der må nedsætte produktionen, eller, som man ville, ved elafgiften, der nedsætter produktiviteten, så kan man dog ikke vente, at handelsbalancen skal blive forbedret gennem overskudspolitikken.

Hvad gør man nu ved dette forslag til en biltold? Er man sikker på, at disse 17-18 mill. kr., som man vil have ind for at nå det magiske tal 1.200 mill. kr., ikke vil gøre det værre for os at få afsat vore landbrugsvarer til fællesmarkedet?

Jeg lyttede med den største interesse til den højtærede statsministers betragtninger i England i lørdags. Jeg tror, at alle medlemmer af det høje ting ville anse det for at være en lykke, om de europæiske lande ville følge den vej, den højtærede statsminister anviste, med en gradvis, indbyrdes toldnedsættelse mellem de to store markedsområder. Det kan vi vist alle være enige om, men det er rigtignok som ild til vand, at det første, vi i dag her i folketinget skal forhandle, efter at den højtærede statsminister har holdt denne udmærkede tale, er spørgsmålet om nogle toldsatsforhøjelser, der vender sig mod det ene markedsområde, hvor den højtærede statsminister netop ville have aftrappet toldsatterne.

Lad være med at tro, at en forhøjelse af toldsatsen, hvor det kun drejer sig om biler, der kommer fra nogle lande, vil influere på det samlede bilkøb, for det vil det naturligvis ikke. Det vil gøre det mere attraktivt at købe biler fra EFTA-landene end fra andre lande; det er helt klart, det må være hensigten med det. Det er altså derfor en forvridding af handelen, der finder sted. I dag er tolden 12 pct. på biler,

men kun 3,6 pct., hvis vi skal importere dem fra EFTA-landene. Gennemføres dette forslag, er det 15 pct. mod 3,6 pct., hvortil kommer den forskel i afgifter, der fordobler denne forskel i kroner og øre. Det er naturligvis klart, at den, der er bilkøber, med disse forhøjelser vil føle sig fristet til at købe fra EFTA-landene.

Det kunne der jo være rimelighed i, hvis det var en protektionistisk regering, der virkelig gik ind for protektionisme, der foretog noget sådant. Jeg havde nær sagt, jeg har ikke fantasi til at forestille mig det brøl af forargelse, der ville lyde fra f. eks. den højtærede udenrigsminister, hvis vi gamle konservative protektionister havde stillet det forslag i det høje ting, at nu skulle vi ramme Tysklands, nu skulle vi ramme Frankrigs, og nu skulle vi ramme Italiens bileksport, og jeg kan slet ikke forestille mig den forargelse, det ærede medlem hr. Baunsgaard ville have lagt for dagen i så fald.

Da jeg prøvede på at anvise en vej til aktiv handelspolitik over for fællesmarkedet for at få nogle indrømmelser, gik jeg den modsatte vej, idet jeg sagde: lad os prøve på at tilbyde en nedsættelse af biltolden, mod at de giver os en bedre placering for landbrugsvarer. Men det var selvfølgelig helt urealistisk som alt, hvad vi siger, og det nikker den højtærede udenrigsminister til; dette skulle altså være bedre, og det skulle være i bedre overensstemmelse med Liberal Debats liberale ideer — jeg har jo læst i mandagsaviserne, at det er de ægte liberale, der har sat sig side om side med socialdemokraterne — og det skulle også være bedre i overensstemmelse med det radikale venstres synspunkter, at man forhøjer toldsatterne for at opnå handelspolitiske fordele. Det er i hvert fald en ny indstilling hos liberalismen, som vi konservative slet ikke kan følge med i; men der er så meget, vi ikke kan følge med til, så det er jo ikke noget argument i sig selv, det indrømmer jeg.

Her er det, jeg gerne vil spørge, om be-

[Poul Møller.]

grundelsen er, at man virkelig har fået nogle indrømmelser i EFTA for vore landbrugsvarer, f. eks. om det er, fordi det felttog, som den højtærede udenrigsminister har ført an i for at få landbrugsvarerne bedre placeret i EFTA, har fået et resultat. Så kunne der måske være nogen ræson, så kunne vi måske begynde at spekulere på ideen i det. Men foreligger der en sådan indrømmelse, eller har den højtærede udenrigsminister en til vished grænsende sandsynlighed for, mulighed for at få hele dette forhold forbedret og få vor landbrugseksport til EFTA-landene forbedret, imod at vi foretager disse handelskrigsforanstaltninger over for fællesmarkedet? Eller er det således, at den højtærede udenrigsminister forestiller sig, at han med denne toldforhøjelse i lommen, når han næste gang drager til Bruxelles, kan få en bedre stilling for de danske landbrugsvarer over for fællesmarkedet? Mener han, at denne toldforhøjelse gør det muligt f. eks. at appellere stærkere til Vesttyskland om at hjælpe os med havartiost eller andre ting, som vi kunne ønske støtte til fra Vesttyskland?

Han kan selvfølgelig sige: ved at forhøje tolden har jeg mulighed for at tilbyde en nedsættelse, og det er muligt, at det er det, han vil; men så lad os få besked om, hvorvidt han vil bruge dette som en handelspolitisk klemme på fællesmarkedets landene til under kommende forhandlinger at opnå indrømmelser for landbrugsvarer. Men så er der bare én ting, den høje regering ikke må; så må den ikke regne med det beløb hele året. Man kan ikke både regne med det som finansiel dækning og regne med at skulle forhandle det væk igen i maj måned.

Jeg vil gerne have dette problem belyst her i det høje ting: om det er handelspolitik, eller det er finanspolitik, der er tale om. Jeg har set, at det ærede medlem hr. Baunsgaard også har været inde på disse tanker i Politiken, hvor det ærede medlem gør sig til talsmand for, at det ikke som finanspolitisk foranstaltning kan have nogen som helst anvendelsesmulighed, men at det kun kan forsvares som en handelspolitisk foranstaltning. Det ærede medlem slutter sit indlæg den 27. april — jeg beder igen om tilladelse til at citere — :

„Her drejer det sig om handelspolitik, og regeringens handelspolitiske motiver har vi intet hørt om. Det er imidlertid dem, der er afgørende for, om regeringen bør have toldforhøjelsen eller ikke.“

Det er altså ikke finanspolitik, det er ikke de 1.200 mill. kr., det ærede medlem hr. Baunsgaard går i byen efter, hvis han stemmer for dette, det er handelspolitik, hvor man med toldforhøjelser, jeg vil ikke sige på klassisk radikal vis, men hvor man med toldforhøjelser vil prøve at sikre sig nogle indrømmelser hos andre. Og her vil jeg altså spørge den højtærede udenrigsminister, om dette er handelspolitik, om tanken er at opnå den slags indrømmelser, som det ærede medlem hr. Baunsgaard formentlig må have været inde på i sin tankegang. Mig forekommer det at være et farligt sammensurium af handelspolitik og finanspolitik, af liberalisme og protektionisme.

Jeg kan helt tilslutte mig de bemærkninger, det ærede medlem hr. Henry Christensen gjorde om brugtbilsafgiften. Jeg kan hverken se, at den er rimelig eller retfærdig. Jeg kan heller ikke se, at den samfundøkonomisk virker rigtigt. Jeg kan derimod forestille mig, at den kan omgås. Jeg tror derfor, at den er en dårlig opfindelse også ud fra et administrativt synspunkt.

Parfume og kosmetik. I marts måned mente finansministeren ikke, at denne afgift kunne bære mere. Nu forsøger man alligevel, om man kan komme ud på isen, den tynde is, og se, om der kan blive lidt penge her. Jeg synes, det igen tyder på, at bunden er skrabet, at man bare har bidt sig fast i tallet 1.200 mill. kr. og ikke i, om der er rimelighed i det, man gennemfører.

Afgiften af lotterigevinster skal indbringe yderligere 3,5 mill. kr., men hvis man nu rammer formålet med disse lotterier, f. eks. de mange, mange velgørende, private lotterier, som man giver tilladelse til afholdelse af, ved at lotterisalget bliver mindre, hvad sker der så? Der er jo ikke nogen, der vil lade alle disse velgørende formål falde sammen. Nej, så kommer den højtærede finansminister selvfølgelig til finansudvalget og skal have ekstrabevillinger til de pågældende formål, for at de skal kunne klare deres forpligtelser.

[Poul Møller.]

Jeg skal ikke gøre flere bemærkninger om disse forslag. Vi får jo en rundé til, en første behandling til, i dette forår, før vi siger farvel til hinanden, når merværdiafgiften kommer frem. Så får vi atter brug for vore talegaver — havde jeg nær sagt — men også brug for at prøve på at se på disse ting i sammenhæng. Jeg vil kun gøre den bemærkning i dag, at vor stilling til de forslag, der her ligger, naturligvis også er afhængig af, om man virkelig mener, at der skal ses bort fra merværdiafgiftens forbrugsbegrænsende virkning inden for dette finansår.

Hvis merværdiafgiften træder i kraft den 1. januar 1966, kommer der ingen penge i statskassen fra forbrugerne — det kan godt være, at den højtærede finansminister finder på noget med importtørene, men fra forbrugerne kommer der ingen penge. Men de skal begynde at betale fra den 1. januar 10 pct. på alle deres køb, hvis det er en 10 pct.s afgift, den højtærede finansminister stiler imod. Det vil sige, at de skal aflevere 800 mill. kr. ud over, hvad engrosomsen indbringer, i det første kvartal. Det vil sige, at vi oven på de skatte- og afgiftsforhøjelser, som vi i år har gennemført, på op mod 3 milliarder kr., hvoraf de 1.200 mill. kr. skal være direkte overskud, skal have en forbrugsbegrænsning på 800 mill. kr. i dette finansår. De kommer ganske vist først ind til finansministerens konto i hans bogholderi i næste finansår, men det er jo ikke afgørende for forbrugsbegrænsningen i samfundet. Den forbrugsbegrænsning, man tilsigter, er altså på 2.000 mill. kr., hvis man vil have merværdiafgiften igennem. Tror man virkelig. . . . (Afbrydelse). . . . Nej, det bliver ikke dobbelt. De 1.200 mill. kr. her er der ikke nogen der tror falder bort, bortset fra engrosomsen. Ellers falder ingenting bort. Den store merværdiafgift skal give over 4 milliarder kr. på årsbasis, det vil sige over 1 milliard kr. hvert kvartal. Men så går engrosomsen fra. Derfor siger jeg: det bliver til omkring 700-800 mill. kr. i hvert kvartal eller omkring 1.700-2.800 mill. kr. på årsbasis, som bliver tilbage.

Nu kan finansministeren og jeg jo godt fortsætte denne diskussion, men jeg tror, at når han kommer frem til tallene og får gennemført merværdiafgiften, vil han se,

at disse tal stadig væk holder stik. Men får finansministeren ret i, at det kun skal være 700 mill. kr., der skal lægges oven på de 1.200 mill. kr., gør det ikke resultatet mindre. Og så er det, jeg spørger: tror man virkelig ikke, at man i stedet for at hæmme nærer inflationen og omkostningsstigningerne og prispresset her i landet igennem de foranstaltninger, man gennemfører fra måned til måned her i det høje ting?

Baunsgaard: Det ærede medlem hr. Henry Christensen sagde i sit indlæg, at der var usikkerhed omkring den økonomiske ledelse. Jeg er ikke helt uenig med det ærede medlem i, at der er en vis usikkerhed, men jeg må sige, at det forbavser mig, at det ærede medlem slet ikke har nogen forståelse af, at de to store oppositionspartier har bidraget til denne usikkerhed i befolkningen ved deres, jeg fristes til på trods af det ærede medlem hr. Poul Sørensens udtalelse på det konservative repræsentantskabsmøde at sige: rent negative holdning. Har det ærede medlem, har de to partier slet ingen forståelse for, at hvis man vil føre ansvarlig politik under en mindretalsregerings vilkår, så kan man ikke, som det ærede medlem hr. Henry Christensen gjorde det her i dag, stå op og sige: der er jo ikke uenighed om omfanget af den økonomiske opgave, der er ingen uenighed om nødvendigheden af et kasseoverskud af den størrelse, regeringen har nævnt — og så samtidig sige nej til mere end halvdelen af det, regeringen har foreslået, og ikke føle sig forpligtet til at stille bare ét eneste forslag selv. Det er negativ nej-politik, og det er desværre også det eneste, det er.

Vi står over for at skulle tage stilling til nye afgifter, som isoleret bedømt formentlig ikke ret mange af os ville have sympati for; men disse afgifter lader sig overhovedet kun bedømme, når man ser dem i sammenhæng med den opgave at tilvejebringe den balance imellem stigningstakten i forbrug og i produktion, som ikke mindst de konservative og venstre så stærkt fremhæver ikke er til stede. Jeg har før sagt og skal da gerne gentage det, at man også efter min opfattelse fra regeringens side har bidraget til at skabe usikkerhed derved, at man er kommet så stykkevis med sine anvisninger. Den højtærede finansminister havde for-

[Baunsgaard.]

mentlig gjort sig selv en tjeneste ved at komme med det hele i større samling, end tilfældet har været. Men hvis man vil se samlet på den opgave, vi står over for, nemlig at afbalancere stigningstakten i forbrug og produktion, så er det nødvendigt at forsøge på at se alle de faktorer, der spiller ind, i sammenhæng.

Såvel det ærede medlem hr. Henry Christensen som det ærede medlem hr. Poul Møller sagde, at man ville ikke bare være med til store og slemme besparelser i de offentlige anlægsudgifter. Nej, det må vi gå ud fra man ikke vil, for hvad er det, man har gjort? Man har ikke stillet et eneste forslag til besparelser ud over de 250 mill. kr., vi nåede frem til under udvalgsarbejdet i februar-marts, da vi fik de offentlige investeringer begrænset med 250 mill. kr.

Det er ikke nok. Så er der den anden væsentlige faktor, nemlig erhvervslivets investeringer. Her kan i hvert fald hverken de to partier eller for den sags skyld mit parti angribe regeringspartiet for ikke at have gjort noget med hensyn til begrænsninger, for vi har jo i fællesskab afvist det, den højtærede økonomiminister foreslog om ændringer i afskrivningsreglerne, som kunne bidrage til en begrænsning af erhvervslivets investeringer. Det ville venstre og de konservative ikke være med til.

Den tredje store faktor er boligbyggeriet, som i løbet af de sidste 7-8 år er nået op til henimod en fordobling af antallet af færdiggjorte lejligheder pr. år. Her vil man formentlig heller ikke begrænse, hvis vi da skal tro, hvad der er sagt fra de to partiers side, idet man jo har været med til at bebrejde regeringen, at den ikke er nået endnu længere i forsøget på at hale ind på den endnu eksisterende boligmangel. Det vil man altså heller ikke.

Den fjerde faktor er det private forbrug. Her siger man, at man vil, men når man skal handle, vil man ikke. Man afviser — samtidig med at man erkender opgavens omfang — halvdelen af det, regeringen foreslår, uden at sætte noget som helst i stedet. Men hvis man nu også siger nej til begrænsninger i det private forbrug, hvad er det så, man gør? Så siger man nej til overhovedet at føre finanspolitik. Så siger man nej til overhovedet at angribe den

opgave, man selv bebrejder regeringen eksisterer. Så fører man den negative nejpolitik.

Det er klart for enhver, der følger med i den økonomiske politik herhjemme, at mulighederne for forhøjelse af punktskatterne er ved at være udtømt. Man har da kun tilbage enten den mulighed at gå ind i en drøftelse af forhøjelser af de direkte skatter eller den at forsøge på nu at føre en sådan politik, at den tilstræbte balance opnås, den balance, som kan bane vejen for en skattereform ved ændring af omsætningsafgiftssystemet.

Fra det radikale venstres side betragter vi de foreliggende lovforslag — med et forbehold over for lovforslaget om forhøjelse af biltolden — som led i bestræbelserne for at opnå en bedre økonomisk balance. Vi er nået til et punkt, hvor de punktskattemuligheder, der er tilbage, må give anledning til overvejelse; og formentlig vil de områder, der bliver ramt, føle, at de bliver ramt hårdt. Der er vel heroverfor kun det at sige, at når vi har et skattesystem, der kun giver os disse muligheder, er det ikke muligt at friholde et bestemt område fra at mærke forbrugsbegrænsningen. Medfører det en begrænsning af forbruget, må svaret være: ja men det er altså også meningen.

De foreliggende lovforslag har deres åbenbare svagheder, hvis de bedømmes isoleret; men det vil ikke være rimeligt at foretage en sådan isoleret bedømmelse. Det må være muligt at nå frem til et forsøg på en vurdering i sammenhæng.

Jeg skal dernæst gøre nogle bemærkninger om de enkelte lovforslag.

Brugtbilsafgiften kan, så vidt man kan se af de beregninger, der er foretaget, yde et ikke helt ringe bidrag til den tilstræbte bedring af den økonomiske balance. Det er klart, at vi her bevæger os ind på en beskatning af et nyt område, hvor vi ingen erfaringer har, og at det derfor vil være nødvendigt i udvalget at se på enkeltheder i lovforslaget. Jeg kunne have lyst til allerede her ved første behandling at berøre et spørgsmål, som jeg føler har principiel betydning, nemlig om en sådan lovgivning vil medvirke til, som det er hævdet fra automobilbranchen, at gamle, ikke sikkerhedsmæssigt betryggende køretøjer kom-

[Baunsgaard.]

mer til at køre længere på vejene, end de ellers ville gøre. Hvis man nærer en sådan bekymring, var det vel på tide, at justitsministeriet for alvor tog op til vurdering mulighederne for at få et jævnlige eftersyn af de brugte motorkøretøjer. Jeg ved, at det med stigningen i antallet af motorkøretøjer ville være en meget, meget stor opgave, men vi bliver nødt til at indstille os på, at vi er ved at være et motoriseret folk, og det at være motoriseret giver visse problemer, man ikke havde, da man ikke var motoriseret. Derfor er vi nødt til at tage det op, og det kunne måske være en udvej, hvis man i justitsministeriet tænkte fordomsfrit og prøvede at overveje, om man ved en kombination af den offentlige interesse i tilvejebringelse af sikkerhed og det private initiativ kunne finde en vej frem. Forenede Danske Motorejere har jo allerede visse prøvestationer. Det var måske overvejelse værd, om det var en udvej her utraditionelt at forsøge på at koordinere den offentlige sikkerhedsinteresse med det private initiativ.

Må jeg om enkeltheder i dette lovforslag yderligere kun sige til den højtærede finansminister, at jeg oprigtig talt ikke forstår, hvad det er for en filosofi, der ligger bagved, at finansministeren nu foreslår det samme, som han fik kasseret i december, nemlig, til trods for at man i øvrigt friholder erhvervskøretøjer og lastkøretøjer, at medtage de små lastvogne og varevogne på op til 3.000 kg. Kunne vi nu ikke for en gangs skyld få at vide, hvad det er for en filosofi, der ligger bagved? Jeg indrømmer blankt, at jeg har den opfattelse, at en varetransport med en lille varevogn er nøjagtigt lige så produktiv som én med en stor, og jeg kan oprigtig talt ikke forstå den filosofi, der ligger bag. Hvorfor skal den slags — jeg fristes næsten til at sige narrestreger — altid med i oplægget? Jeg tror, den højtærede finansminister ville gøre sig selv en tjeneste ved at lade være med det.

Forhøjelsen af parfumeafgiften: det er klart, at der, som branchen gør det, kan fremføres betænkeligheder over for den indflydelse, en forhøjelse af afgiften vil få på denne branches vilkår. Der er dog næppe tvivl om, at vi her står over for en branche, som vil kunne skaffe ekstra indtægter til

statskassen. Moralsk forargelse tror jeg ikke der er mulighed for at mobilisere over for en forhøjelse af netop denne afgift. Jeg erkender i hvert fald, at jeg ikke har de særlige forudsætninger for i dette tilfælde at kunne mobilisere den moralske forargelse.

Forhøjet afgift af lotterigevinster: det er jo rigtigt, at der opnås et meget lille provenu herved, og hvis man alene anskuede sagen ud fra det synspunkt, at forhøjelsen bidrog med 3½ mill. kr., var den næppe værd at tage med. Men når vi bestræber os for gennem indirekte afgifter at begrænse forbruget, er det vel et spørgsmål, om det er rigtigt at lade skatten af lotterigevinster være lavere end skatten af andre særlige indkomster. Igen må jeg spørge: hvis det er rigtigt, hvorfor er det så rigtigt? Jeg kan i hvert fald heller ikke her mobilisere en moralsk forargelse over, at man vil nærme sig en ligestilling mellem beskatningen af andre former for særlig indkomst og beskatningen af lotterigevinster.

Om lovforslaget om udstedelse af præmieobligationer: jeg kunne nok mærke, at det ærede medlem hr. Henry Christensen havde voldsom svært ved at få forklaret, hvad det egentlig var, venstres formand tænkte på, da han i sin tid talte om et frivilligt statslån. Jeg forstår denne vanskelighed, for dette må jo være det nærmeste, man kunne komme en realistisk anvisning på, hvad det egentlig var, det ærede medlem hr. Erik Eriksen i sin tid havde i tankerne. Jeg ved ikke, om ideen er god. Noget kunne tyde på, at den ikke er helt så god, som den højtærede finansminister mener, siden der ligger for 19-20 mill. kr. usolgte 10 kroners obligationer. Det er muligt, at ideen er rigtig, fordi der her er tale om større obligationer, men så må man selvfølgelig have med i vurderingen — og det må være noget væsentligt at få drøftet dette igennem under udvalgsarbejdet — hvilken indflydelse obligationer af denne størrelse vil få på obligationsmarkedet i det hele taget.

Det lovforslag, jeg vil omtale til sidst, beklager jeg egentlig at finansministeren har taget med i denne buket, det er forslaget om ændringer i toldloven, for her kan hensynet til, at toldforhøjelserne alt i alt vil hjembringe en 17-18 mill. kr., ikke være det afgørende. Vi står her over for et forslag, der efter vor opfattelse alene

[Baunsgaard.]

kan begrundes med handelspolitiske motiver, men handelspolitiske motiver har regeringen endnu ikke anført. Hvis der ligger sådanne motiver bag, tror jeg, det havde været bedre, at man havde fremsat dette lovforslag isoleret og begrundet det med de handelspolitiske motiver, som jeg går ud fra regeringen må have. Da jeg ikke kender disse motiver, er det ikke muligt for mig at tage stilling til, om de er berettigede. Men det er klart, at det ikke er nok, som den højtærede udenrigsminister gjorde det i aftes, at begrunde det med, at man ikke har mødt voldsom modstand hos andre lande; denne rent negative begrundelse er ikke nok. Skal vi gøre noget sådant, må vi have en formodning om positive fordele derved, før vi gør det, og det er en begrundelse i retning af formodninger om sådanne positive fordele, jeg savner.

Skal vi nå til en mere jævnt rytmisk økonomisk udvikling, end vi har haft igennem de 7-8 år, velstandsudviklingen har præget det danske samfund, er det nødvendigt, at vi forsøger på at se de ting, som spiller afgørende ind i den økonomiske udvikling, i sammenhæng. Men jeg må sige, at det er at slippe vel billigt omkring ved det at gøre, som det ærede medlem hr. Poul Møller her gjorde. Hvorfor forsøgte man dog ikke fra konservativ side, inden man så voldsomt førte sin kritik frem, at redegøre lidt for sin opfattelse af, hvad der er årsagen til, at vi økonomisk er nået derhen, hvor vi er?

Ser vi tilbage på de 7-8 år, der er gået siden 1957-58, da den økonomiske fremgang begyndte, som har ført os meget langt, finder vi, at en række faktorer har spillet ind. For det første arbejder vi i dag under den fulde beskæftigelse, hvad vi dengang ikke gjorde. Dernæst har i samme periode henimod $\frac{1}{4}$ million heldagsbeskæftigede forladt landbruget og søgt beskæftigelse i andet erhverv. Endelig er der det at tage hensyn til, at der i samme periode har været en nettotilgang på henimod 150.000 nye beskæftigede. Lægger man disse faktorer sammen — arbejdsløshedens afskaffelse, overgangen fra beskæftigelse i landbrug til beskæftigelse i andre erhverv og nettotilgangen af ny arbejdskraft — kommer man til, at der i denne 7-8 års periode er

blevet etableret $\frac{1}{2}$ million nye arbejdspladser.

Hvis vi skal være oprigtige, er der ingen, der vil vove at påstå, at man i et samfund med $4\frac{1}{2}$ million mennesker i løbet af så kort en periode er i stand til at tilvejebringe $\frac{1}{2}$ million nye arbejdspladser, uden at det medfører økonomiske forstyrrelser — selvfølgelig ikke; det ville være helt utænkeligt. Hvad har der nemlig skullet til, for at man har kunnet magte denne opgave? Ja, landbruget har med $\frac{1}{4}$ million færre arbejdere skullet præstere en stigende produktion. Det har krævet milliardinvesteringer i landbrugets mekanisering — investeringer, vi ved er foretaget. Industriens gentagne fordobling af sin eksport har selvfølgelig også haft til forudsætning, at der er blevet investeret, og industrien har skullet skaffe en meget stor del af den halve million nye arbejdspladser. Der er følgelig foretaget milliardinvesteringer af endnu større omfang i dansk industri end i landbruget i den samme periode.

Men det er lige så indlysende, at så voldsomme strukturelle erhvervsmæssige omlægninger, som der ligger bag disse tal, ikke har kunnet foretages, uden at meget betydelige offentlige investeringer har været nødvendige. Man kan bare prøve at tænke på, hvilke enorme krav vi møder på trafikens område. Vi ser nu, at der i en enkelt højtid passerer flere biler over Lille-Bæltsbroen, end den var anslået til at skulle tage på et helt år; det giver os en vis fornemmelse af, hvor voldsom udviklingen har været. Det er klart, at skal erhvervsudbygningen spredes ud over hele landet og ikke bare finde sted i København og Københavns omegn, skal vi investere yderligere i trafikudbygningen.

Vi ved også, at både for landbrugs- og for industrisektoren gælder det, at skal vi ind i konkurrencen på eksportmarkederne, er det en forudsætning, at vi på de pågældende områder er mindst lige så dygtige og helst en smule dygtigere end de andre, og det bliver vi ikke uden uddannelse. Derfor har der måttet investeres enorme beløb i uddannelse, og der skal også i de kommende år investeres enormt i uddannelse og videnskabelig forskning, for ellers klarer vi ikke opgaverne. Dette skal altså lægges oven i erhvervslivets investeringer,

[Baunsgaard.]

og også boligbyggeriet skal lægges oven i. Her må man desuden huske, at selv om vi har fordoblet antallet af færdige lejligheder, har vi endnu boligmangel, og hvis man interesserer sig for problemerne, ved man også, at vi i de kommende år må vente en endnu større vækst i antallet af nye ægteskaber pr. år, simpelt hen fordi de store årgange fra de sidste krigsår og de første efterkrigsår nu kommer ind på boligmarkedet — og jeg vil i alt fald advare imod at tro, at de unge, fordi de er mange, skulle få mindre lyst til at gifte sig.

Vi må altså erkende, at der her er problemer; men stående over for dem er det ikke nok bare at angribe den finanspolitik, der bygger på de problemer, og den udvikling, der har præget landet i denne periode. Det er ikke nok blot at sige nej til den finanspolitik, der opstiller et kasseoverskud som en nødvendig forudsætning for en afbalancering; det slår ikke til. Der må føres en økonomisk politik, som tilvejebringer en bedre balance. Det ærede medlem hr. Poul Møller sagde, at det ikke drejede sig om udgiftsdækning. Nej, det gør det ikke. Men det er klart, at den opgave at tilvejebringe økonomisk balance, når vore økonomiske problemer er forårsaget af en for hastig velstandsudvikling, ikke er mindre vanskelig end den opgave, vi står over for, når de økonomiske problemer er forårsaget af social nød. Man burde blot kunne diskutere løsningen i en mere rolig atmosfære, for det er trods alt behageligere at beskæftige sig med de problemer, der skabes via en forceret velstandsudvikling, end med dem, der skabes via social nød.

Det ærede medlem hr. Poul Møller sagde — sådan forstod jeg ham i hvert fald — at man nok var tilhænger af et kasseoverskud, men at man altså afviste de veje, vi har besluttet at yde et bidrag til at gå.

Så siger det ærede medlem, at vi skylder de konservative et svar på, hvordan vi kommer ud af kasseoverskudspolitikken igen. Ja, det er da i hvert fald klart, at vi kommer ud af den den dag, da den almindelige tendens til høj økonomisk aktivitet i erhvervslivet afdæmpes, for så er det den modsatte politik, der er brug for. Men jeg vil gerne sige, at de konservative skylder alle os andre og også befolkningen et svar

på, hvad det er, de vil i stedet for det, de afviser. Der er grund til at minde om, at de konservative i hvert fald ikke holdt sig tilbage, da der skulle udstedes løfter forud for valget.

Hvad er det, man vil? Hvad er det for en politik, man vil gå ind for — ikke bare den, man vil gå imod, men den, man vil gå ind for?

Balance mellem udbud og efterspørgsel på obligationsmarkedet, siger det ærede medlem. Betyder det, at han vil begrænse byggeriet? Formentlig ikke. Hvordan da tilvejebringe denne balance? Kasseoverskud af den størrelse, vi andre vil, vil det ærede medlem ikke; i hvert fald vil han ikke være med til at føre en økonomisk politik, som måske kan komme til at give et større kasseoverskud end budgetteret. Hvad vil det ærede medlem i stedet? Lønglidning og avancestigning vil han ikke. Ja, men hvilken politik vil han? Vil han lønstop og pristop? Nej, det vil han ikke. Jeg tror heller ikke, det ville være klogt. Men hvad er det, det ærede medlem vil positivt?

Opsparingspræmiering har jeg forstået at de konservative har sympati for. Tror det ærede medlem selv oprigtigt på, at det vil klare nogen væsentlig del af denne opgave? Tør det ærede medlem afvise rigtigheden af de oplysninger, vi fik under udvalgsarbejdet, og ifølge hvilke finansministeriet mente — med den usikkerhed, det nu engang er behæftet med — at af en opsparing på kassebindingskonti og andre konti på 250 mill. kr. har kun de 50 mill. kr. været nettoopsparing? Vil det ærede medlem afvise, at det kostede 60 mill. kr. at få de 50 mill. kr.s nettoopsparing? Men hvis det kostede 60 mill. kr. i skattelettelser at få 50 mill. kr. netto i ny opsparing, så er det pengeudpumpning, så er det ikke en politik, der trækker i den retning, som det ærede medlem siger han vil.

Det ærede medlem siger, at store, slemme besparelser på statsbudgettet er ikke det, de konservative vil. Nej, så havde de formentlig stillet forslag derom. Men hvad er det, de vil? Jo, siger det ærede medlem, man ønsker en række forsøg på at opnå nogle billige værdifaste obligationer. Tanken er overvejelse værd, men hvad vil man, indtil denne politik kan gennemføres? Synes de to store oppositionspartier oprigtigt talt

[Baunsgaard.]

ikke, at de snart skylder befolkningen et svar på, hvad det er, de positivt vil, i stedet for at nøjes med den negative nejpolitik?

Må jeg til det ærede medlem hr. Henry Christensen ganske kort sige, at selv om jeg ikke kender regeringens handelspolitiske begrundelse for fremsættelsen af lovforlaget om ændringer i toldloven, synes jeg, at det ærede medlem også på dette område slap vel billigt om ved at klargøre for, hvad der lå af handelspolitik i et sådant forslag. Over for det England — siger det ærede medlem — som brød sine forpligtelser, skal vi nu optræde ekstraordinært venligt. Sådant synes jeg ikke man kan argumentere. Men hvorfor står det ærede medlem kun og taler om det? Føler det ærede medlem — med den særlige stilling, hans parti tager til markedspolitikken — slet ikke, at det burde tages med i vurderingen, at den politik, det ærede medlem her så stærkt angriber, er den samme politik, som fællesmarkedet anvender over for dansk landbrug? De variable afgifter i fællesmarkedet, hvad er det andet end variabel told? Jeg synes, at det i hvert fald skal tages med i vurderingen, og det er det radikale venstre parat til. Men vor stillingtagen til lovforlaget afhænger som sagt af den handelspolitiske bedømmelse i dens helhed.

Det radikale venstre går til behandlingen af disse lovforslag med samme indstilling som den, hvormed vi gik til behandlingen af februarforslagene. Når man har den politiske situation, at intet parti har flertal alene og folketinget derfor er henvist til at arbejde på en mindretalsregerings vilkår, har alle partier, hvad enten de sidder i regeringen eller i oppositionen, en forpligtelse til, når de er nået til erkendelse af opgavernes omfang, at anvise, hvad det er, de selv vil sætte i stedet for det, de afviser. Gør man ikke det, så optræder man ikke med den tilstrækkelige ansvarlighed, heller ikke over for folkestyret, for hvis folkestyret ikke kan arbejde, kan det ikke eksistere.

Morten Lange: Mit partis ordfører i buketsager, det ærede medlem hr. Aksel Larsen, er desværre ikke til stede i dag, så det er blevet overladt til mig at udtale mig om

den nye buket, som finansministeren har været så elskværdig at overrække folketinget. Jeg skal med det samme slå fast, at det er en overordentlig lidet spændende opgave. Jeg er sikker på, at vælgerne har et endnu værre indtryk af den form for politik, regeringen fører. Det er svært at få andet indtryk i denne tid, end at regeringen må være blevet grebet næsten af panik efter den fremfærd i det høje ting, som vi har været vidne til i det sidste par måneder eller tre.

Det var naturligvis elskværdigt af det ærede medlem hr. Baunsgaard, at han så villigt optrådte som defensor for regeringen, så nydeligt gjort — som sædvanlig ved at skælde oppositionen ud. Der er al mulig grund til at skælde ud på de to partier, som det ærede medlem hr. Baunsgaard behandlede så skarpt, men det forekommer mig, at det, der i virkeligheden må være opgaven her, er at få rede på regeringens linje, at se, om der er en, og, hvis der ikke er en, så prøve på at få fremprovokeret noget, der dog minder om en politik med linje i. Jeg tror unægteligt, at det vil blive meget, meget svært, sådan som tingene er lagt op for os.

Hvis vi skal være venlige over for regeringen — og det kan man endnu en gang imellem prøve på om man kan overvinde sig selv til — kunne man vel sige det på den måde, at det, regeringen prøver på, er primitivt og vankelmodigt at regulere på en ekspanderende økonomi. Der er ingen tvivl om, at det er sigtet. Det er sagt mange gange. Men det er også ganske typisk, at man ved dette forsøg mere og mere afsporer sine egne bestræbelser og benytter de samme gammeldags metoder uden at komme til noget, som bare kan minde om en fornyelse i oplægget, endsige om en til livvækkende og kraftig linje, som kunne samle, og som kunne forstås. Det er det værste. Det værste ved regeringens politik i al dens rørende enkelhed er, at selv om formålet måske er godt, er oplægget så vankelmodigt og så vanskeligt at begribe for folk, at det ikke kan lade sig gøre at få et fornuftigt og levende resultat ud af det.

Jeg tror, det var et af hovedmotiverne for den store buket, jeg tror, det var et hovedmotiv, når man kom samtidig med den og med den højtærede økonomimini-

[Morten Lange.]

sters udmærkede 3 års investeringsplan, at man havde fået den fornuftige idé, at nu ville man vise vælgerne, at det her koster penge, og at det er en fornuftig og velgennemtænkt plan — det var et oplæg, det var til at forstå; man kunne se, der var en sammenhæng. Men allerede nu er man på vild flugt fra det, som man dengang havde proklameret. Investeringsplanen, som skulle være en slags led i handelen, skal nu ikke gennemføres på 3 år, men på 4 år; det er man nået til i løbet af 2-3 måneder, så nu kan det ikke blive en 5 års plan, for 5 års plan er et uartigt tal, men når vi kommer hen i slutningen af året, bliver det vel til en 6 års plan, og så har vi set, hvordan udviklingen er sket på det område.

I virkeligheden har vi fået yderligere et middel bragt i anvendelse, som jeg troede vi skulle have set for sidste gang: strækningen af det offentlige byggeri, byggestoppet, eller hvad man vil kalde det, igangsættelsesstop hedder det vistnok, hvis man skal være højtidelig og korrekt. Alle de planer, vi omhyggeligt har gennemgået, og som vi har været enige om, eller som et flertal har støttet gennemførelsen af, de skal vente til et senere tidspunkt, de skal strækkes, og det er urimeligt, for derigennem får man gennembanket en opfattelse, som er helt grundlæggende forkert, nemlig at de samfundsmæssige investeringer kan vente, de kan vente til bedre tider, det, som skal være for os alle, kan vente, men alle mulige andre sektorer i det private erhvervsliv kan man ikke pille ved. Den nedvurdering af de offentlige investeringer, som er sket dels ved strækning af investeringsplanerne, dels ved gennemførelsen af byggestoppet, er i virkeligheden noget, som jeg anser for at være så skadeligt for de udviklingsopgaver, der står for i de næste år, at man næsten ikke kan bebrejde regeringen det hårdt nok.

Regeringen kunne finde på en anden politik, den kunne f. eks. tage på en studierejse til Sverige, hvor den sikkert endog

har gode forbindelser, og se, hvad den svenske regering har gennemført i disse dage, hvor den har været udsat for en lignende situation, nemlig at nu måtte den køle aktiviteten ned i byggesektoren. Den slags kan ske, og det er en regerings opgave at gøre det på en fornuftig måde. Men hvad har regeringen i Sverige gjort? Den har lavet en lang og omhyggelig liste over, hvad den vil køle ned på. Naturligvis må det offentlige bære sin del af det, men dér ligger hovedvægten på den overophedede del af den private sektor, der er sat stop for garagebyggeri, kontorhuse, servicestationer og en lang række af den slags anlæg, som jeg er sikker på udmærket kan vente et stykke tid. Det er et forsøg på en balanceret behandling af en sektor, medens man herhjemme hovedkulds siger: ved overophedning må det offentlige holde for, må samfundet holde for, og de private kan så se, om deres mere eller mindre velgennemtænkte planer egentlig er bedre end de offentlige planer, som det høje ting har ført frem.

Jeg tror, det er en meget, meget farlig linje, man er kommet ind på, og den er bestemt heller ikke nødvendig. Der byder sig helt anderledes opmuntrende muligheder til, også helt anderledes gode muligheder for at skaffe den nødvendige økonomi, det kasseoverskud, som så givet er nødvendigt, og som også hænger sammen med byggesektoren bl. a. Vi ved alle, at ejendomspriserne regner man med er fordoblet siden 1960. Er der da slet ikke nogen af de penge, der skal i samfundets lommer? I mellemtiden har vi svækket grundstignings-skylden og taget alle mulige hensyn til, at de mennesker, som herigennem har haft en enorm indtægtsstigning, ikke skal give noget bidrag til samfundet; det er i hvert fald beskedent. Ja, der løber nogle rygter om, at vi skal prøve på at finde frem til en beskatning af prisstigninger på ejendomme, men hvorfor ikke føre det frem som en ordentlig buket og så få det hamret igennem og se at blive enige? Det bliver meget

[Morten Lange.]

svært her i tinget rigtig for alvor at forsvare de store fortjenester, der kommer ind her, for der er ingen, der rigtig tør; man kunne samtidig finde frem til en lovgivning med det formål at begrænse disse fortjenester. Det ville være en buket, der kunne bruges til noget, og den ville give penge, og det er det, der er meningen med det.

Der er andre muligheder, som også er overordentlig fristende. Det ærede medlem hr. Baunsgaard gjorde det klart, at regeringen vil have overordentlig let ved at få et flertal for at afskaffe opsparingsfiduserne, som formodentlig trækker på statsfinanserne i betydelig grad og ikke giver nogen opsparring. Der kunne tjenes penge på det område. Jeg ved ikke, om der ad den vej kunne tjenes 100 mill. kr. i forøget skatteprovenu, men det ville være gavnligt; så bildte vi ikke folk ind, at det skal vi frelse landet ved, når det alligevel ikke bliver frelst på den måde. Der er penge at hente dér. Det er langt sikrere og bedre end det, man her fører frem.

Endelig kan jeg ikke lade være med at nævne, at der er områder, som er under behandling i øjeblikket, hvor vi kan spare lige så store beløb, som man har stillet i udsigt at skaffe ved den niende buket, eller hvad antal det nu er, nemlig hele landbrugsstøtten, hvor der endnu ikke er lagt noget fornuftigt forsvar frem for, hvorfor landbruget under højkonjunktur skal have et kontant tilskud på 310 mill. kr. Jeg kan ikke forstå det, ikke fordi jeg ikke vil, men fordi det er uladsiggørligt.

Der er dækningsmuligheder nok, der er andre muligheder nok for at skaffe de besparelser eller de penge, som regeringen har brug for. Det er slet ikke nødvendigt at gå de besværlige veje, regeringen foreslår.

Men når det nu endelig skal være, så lad os se på den buket, vi har fået præsenteret. Den bærer præg af, at man har skrabet bunden for syttende gang, og det er nogle meget særprægede resultater, der er kommet ud af det. Det er indirekte beskatningslove, og den ene kan måske ikke være stort værre end den anden. Mit partis hovedsynspunkt er i og for sig ikke, om de enkelte lovforslag er mere eller mindre tiltalende; det er simpelt hen, at buketten

betyder en forøgelse af den indirekte beskatning, og det har vi ikke særlig lyst til at medvirke til. Men alligevel er det selvfølgelig rimeligt, at vi ser på de enkelte lovforslag.

Over for parfumeafgiften — det hedder altså skat på skønhed, hvis man skal omtale det populært — kan jeg godt mobilisere lidt moralsk forargelse, men jeg indrømmer, det er lidt svært. Om det er en klog skat, er en anden ting. Jeg kunne se det som en venlighed fra finansministerens side for at støtte de udtørrede sprittruter; de får et virkeligt aktiv igen, det er selvfølgelig en løsning, men jeg er ikke sikker på, at det er nogen særlig velgennemtænkt skat. Det er i hvert fald en af den slags ting, vi må kulegrave i udvalget. Det kan godt ske, det går med den som med afgiften på sølv og guld; det lød også vældig pænt, da man fik foreslået den, da kunne man heller ikke mobilisere moralsk forargelse, men måske sagligt besvær. Lad os se på den; så langt kan vi strække os.

Brugt bilsafgiften er efter min opfattelse en særdeles betænkelig beskatningsform. Det er den lille mands bil, der nu skal beskattes. Langt om længe er bilspredningen blevet sådan, at de lavtlønnede tjenestemænd, arbejdsmænd og andre lavtlønnede borgere i samfundet er begyndt at tænke på, om de kan skrabe sammen til at købe en bil, der har været brugt 2-3 gange, og så skal de altså rammes; man har fundet ud af, at dér har man en ny skat. Jeg er ikke sympatisk indstillet over for tanken. Jeg indrømmer, at så vidt jeg kan se, er skatten både nem at indkræve og svær at svindle sig fra, men alligevel: jeg bryder mig ikke om at lægge en skat dér, hvor den rammer, på dem, som nu langt om længe kommer med i en motorisering, der for mange er en rimelig og fornuftig ting.

Så har den højtærede finansminister pludselig i sin buket indsat et let kanonslag af de mindre, en kamptold, som skal pålægges folkevogne og andre biler, som ikke har den gode egenskab at komme fra frihandelslandene. Jeg har ikke nogen principiel modvilje mod kamptold. Jeg synes ærlig talt, det er på tide at mobilisere en mere aktiv handelspolitik. Det driver man i høj grad fra fællesmarkedet, og vi skulle

[Morten Lange.]

da så sandelig også kunne finde på passende foranstaltninger af den ene eller den anden art. De beskatter og betolder alle de varer, vi sender derned; vi kan vel se på, hvad vi vil gøre ved deres. Det kan sikkert give en rimelig og fornuftig balance. Det synes mig bare, det er lidt konfust og hovedkulds, man kommer med en enkelt kamp-toldforanstaltning i en buket. Det tyder ikke på, at det er det store og geniale handelspolitiske træk. Jeg kunne godt lide at få den plukket ud til selvstændig behandling. Det viser sig også nok til sidst, at det bliver den højtærede udenrigsminister, der må give de fleste besvarelser i denne forbindelse.

Jeg er ganske lidenskabsløs over for lotterigevinstafgiften, fuldstændig. Jeg forstår ikke, at folk er særlig glade ved at spille i lotteriet. Den statistiske chance for at tjene penge på det er og bliver meget lav. Hvis man har så dårligt et statistisk livssyn, at man spiller i lotteriet, er der ikke noget at sige til, at man også bliver beskattet. Den logiske beskatning forekommer mig ærlig talt at være proportionalbeskatningen og ikke de 25 pct., men det skal ikke skille os fuldstændig ad; det er en af de ting, man kan forhandle om.

Hvis man lægger den højere op, har jeg indtryk af, at der er nogen, som kunne sige, at de hellere vil beskattes normalt af gevinsten, og det var vel egentlig ikke meningen. Men som sagt, jeg er virkelig lidenskabsløs over for skat på spil. Det må vistnok siges at være et arbejdsområde, hvor der dog er begrænsede muligheder for at få ekstra penge ind. Hvis den højtærede finansminister også ville finde på et skattelotteri, hvor man simpelt hen spillede på, om man kunne slippe for at betale skat, havde han gjort en ny og dristig opfindelse, men jeg vil dog mene, at dette hører med til buketens, skal vi sige mere uskyldige dele; til gengæld giver det heller ingen penge.

Og så er der denne opfindelse med præmieobligationslån. Jeg synes ærlig talt, det er en slet idé at lave præmieobligationer. Hvis man skal have obligationer solgt, skal man sælge dem på sædvanlige rentevilkår og ikke med udrækningsfiduser. Det er ikke nogen genial idé efter min opfattelse — og slet ikke i øjeblikket — at prøve at

vove sig ind på obligationsmarkedet med et nyt udbud. Det kan jeg ikke se der kan være noget fornuftigt ved i den finanspolitik, vi får lagt op. Det blev karakteriseret, jeg vil ærlig talt sige næsten bevægende smukt af det ærede medlem hr. Poul Møller, og jeg er i hovedsagen enig med ham i hans betragtning. Jeg kan ikke se, at det kan være nogen fornuftig finanspolitik at købe obligationer med den ene hånd og sælge dem med den anden. Det virker for kantet.

Og så får vi altså at vide, at dette er hverken helt eller halvt nok, så engang i efteråret kommer der en moms, der skal give 400 mill. kr. Jeg kan ikke begribe, at det kan være i dette finansår. Efter hvad jeg hidtil har hørt om den, skulle det være i næste. Det vil altså sige, vi får ikke det kasseoverskud, vi har fået stillet i udsigt, men det yil den højtærede finansminister heller ikke sådan sige for præcist. Jeg har indtryk af, at vi helst skulle tro, vi fik det, og ikke får det alligevel.

Det er ikke nogen charmerende måde at konsolidere økonomien på, den højtærede minister har foreslået os. Det er vanskeligt for mit parti at give nogen støtte, hvis den højtærede finansminister ikke kan finde på én bedre og mere konstruktiv økonomisk politik. Det er ikke det at skaffe pengene, vi har noget imod. Det har vi sagt, og vi har også peget på veje, mere end én vej og mere end én gang, men vejen kan altså også være for tvivlsom. Det forekommer mig unægtelig, at regeringen fortsætter med at føre en VK-politik, som gør det helt forståeligt, at der for venstre og de konservative kun er to udveje: enten at bryde ud i jubelråb over den glimrende regering, vi har, eller, da de ikke kan det, hengive sig til en visnepolitik, hvor regeringen fremsætter deres forslag stump for stump og stykke for stykke. Man har altså kun de to udveje, hvoraf man taktfuldt har valgt visnepolitikens vej. Den er strålet ud af indlæggene denne gang; der er ikke kommet et konstruktivt forslag til noget som helst, måske en lille smule om, at der skulle lidt færre penge i statskassen; det er det eneste, man kan hitte på. Den totale visnepolitik er udbrudt til højre side i dette ting. Så siger man, at venstrefløjen er blevet vægtløs; visnepolitik giver vægtløshed, ideer

[Morten Lange.]

plejer ikke at give vægtløshed, og det vil den højtærede statsminister jo nok opdage efterhånden.

Som sagt vil vi naturligvis gerne se på denne skattebuket i udvalget. Vi synes, den er fantasiløs. Vi synes, det er en af de dårligste udveje til at skaffe en rimelig balance på statsregnskabet. Vi er af den opfattelse, at den mangel på fantasi, den højtærede finansminister har vist her, er sådan, at man virkelig må håbe, at inden vi bliver færdige med at diskutere disse lovforslag, har den højtærede finansminister virkelig taget sig sammen, er kommet til fornuft og har fundet ud af, at der er langt bedre måder at få genskabt tilliden til dansk økonomi på. Man må prøve ved genrejsning af dansk økonomi og af tilliden til dette folketing at føre landet fornuftigt fremad. Jeg tror, det vil være en gunstig udgang på buketløsningerne, hvis vi fik nogle helt andre planter at se på.

Rimstad: Det er med disse forslag nu tredje gang inden for 6 måneder, den højtærede finansminister præsenterer for os haglbyger af millionafgifter, der synes at fremstå af en planløshed og en mangel på overblik, som vist ikke kan siges at være helt almindelig. Første gang var i november i fjor, da der skulle skaffes 400 mill. kr. til dækning af tjenestemændenes efterslæb. Vi gjorde dengang opmærksom på, at der i finansministeriet måtte mangle en langtidsplanlægning, når et efterslæb af en sådan størrelsesorden kunne opstå. Intet havde været rimeligere og rigtigere, end at tjenestemændenes lønninger gennem mindre reguleringer i takt med andre lønninger hele tiden var blevet holdt à jour, men det var altså ikke sket. Den højtærede finansminister måtte under udvalgsbehandlingen erkende det uheldige heri og gav udtryk for, at han måtte tilstræbe hyppigere forhandlinger med tjenestemændene. Men undladelsen — eller planløsheden, om man vil — var uheldig, fordi den medførte, at da regningen omsider skulle betales, manglede man penge til den i kassen. De var brugt til andre, sikkert mindre nødvendige ting, som man måske ikke lige så let kunne have fået folketinget med til, hvis det var dem, der var blevet akkumuleret.

Den anden afgiftsbyge, som faldt den 10. februar i år, den såkaldte buket, der gennem 16 afgiftsforslag skulle indbringe staten i alt 1.500 mill. kr., var ikke præget af bedre planlægning end sin forgænger, for den betød ganske simpelt, at den under behandling værende finanslov endnu før sin anden behandling på ny skulle til en principiel diskussion her i folketinget. Med buketten opgav den højtærede finansminister nemlig det alt for sent begyndte arbejde med merværdiafgiften og faldt tilbage på den samling af nye afgifter, der én efter én blev lagt på skuldrene af de befolkningsgrupper og de brancher, der altid må holde for, når udviklingen løber løbsk, eller — med andre ord — når planløsheden får følger. Provenuet af de 16 afgiftsforslag skulle medvirke til at sikre den overbudgettering på 1.200 mill. kr., som den højtærede finansminister anser for et mesterstykke i finanskunst. Det er den samme finansminister, der for nogle uger siden meget hedt erklærede den private opsparing sin kærlighed, der nu svigter den til fordel for den statsopsparing, som de 1.200 mill. kr.s kasseoverskud kan blive et udtryk for. Det tyder ikke på nogen særlig fast linje eller nogen sikker opfattelse af problemerne.

Ved første behandling af de 16 afgiftsforslag berørte jeg mulighederne for et nyt tvangslån på 400 mill. kr., men den tanke, som dog i nogen grad imødekom den private opsparing, har altså ikke haft interesse; og naturligvis har den ikke det, for det er jo ejendomsretten til de opsugede penge, regeringen vil sikre sig på god socialistisk vis. Jeg vil for øvrigt gerne benytte denne lejlighed til at uddybe vort forslag om det nævnte tvangslån, der skulle have pengeopslugende karakter. Når vi anførte, at det også skulle anvendes til støtte for obligationskurserne, skal dette naturligvis også forstås således, at dets forbrugsdæmpende virkning først skulle være klinget af, før det anvendtes til obligationskøb. Hvornår dette tidspunkt vil indtræffe, kan man ikke på nuværende tidspunkt afgøre. Det vil afhænge af mange ting: konjunkturerne, beskæftigelsen, lønpolitikken og inflationen for blot at nævne nogle af dem. Men at et sådant lån, som var tænkt løbende i 8-10 år, i hvert fald skulle fryses inde, f. eks. i Nationalbanken, i 3-4 år, før det kunne

[Rimstad.]

anvendes som støtte til realkreditte, må anses for særdeles sandsynligt. Derfor bekymrer det os ikke lidt, når den højtærede finansminister i slutningen af sin fremsættelse af de her foreliggende 5 lovforslag anfører, at præmieobligationslånet, der vil komme i stand i henhold til forslag til lov om udstedelse af statspræmieobligationer, sammen med afgifterne fra de øvrige lovforslag i givet fald kan anvendes til støtte for obligationsmarkedet. Bemærkningen kræver en kommentar, som nødvendigvis må være et led i den forklaring, der stadig mangler om måden, hvorpå det enormt store kasseoverskud på 1.200 mill. kr. skal disponeres. Jeg tror, den højtærede minister vil gøre klogt i at komme med denne forklaring eller forsikring meget hurtigt, for i modsat fald kan man tænke sig, at de synkende Galluptal for socialdemokratiet vil øge deres tempo nedad.

Jeg vil komme med endnu en bemærkning om det kasseoverskud, disse afgifter skal garantere. Man kan have forskellige meninger om en sådan overbudgettering. Inden for vort parti mener vi, at den er alt for stor, men vi har for nogle uger siden hørt det ærede medlem hr. Westerby på dramatisk vis fremstille kasseoverskuddet som retningsplanken for den danske økonomi. Lad det her være sagt og understreget, at overbudgetterings virkning under alle omstændigheder er helt afhængig af, hvorledes man disponerer kasseoverskuddet. For vort vedkommende har vi ikke så stor tillid til den socialistiske regering og den socialistiske finansminister, at vi tør betro dem disse mange penge.

Om de enkelte lovforslag i den her foreliggende tredje kaskade af afgifter skal jeg i øvrigt kun sige ganske få ting.

Lovforslaget om afgift ved ejerskifte af brugte motorkøretøjer forekommer dårligt gennemtænkt. Vi ved alle sammen, at to biler af samme mærke og i samme aldersklasse kan have højst forskellig brugsværdi. Hvorfor skal afgiften på sådanne vogne da være den samme? Jo, det skal den, fordi den højtærede finansminister ikke kan finde nogen anden administrerbar måde at opkræve denne meget kunstige skat på. Det er derfor, den vil komme til at virke vilkårligt og uretfærdigt; men når det er

tilfældet, er det et ringe forslag, der ikke bør nyde fremme.

Til ændringerne i toldloven er der allerede givet så mange kommentarer, at jeg skal indskrænke mig til at gentage, at denne ejendommelige form for at føre aktiv handelspolitik — og det er jo det, forslaget i udlandet vil blive opfattet som — næppe kan bringe os positive resultater. Det meget aggressive fællesmarked vil finde frem til retorsioner af den ene eller den anden art, og i England vil man erindre sig den danske forargelse over den britiske 15 pct.s told i vinter og trække på skulderen ad den mangel på konsekvens og seriøsitet, der præger vore egne handlinger.

Om parfumeafgiften skal det siges, at en branche, hvis varegrupper belægges med en afgift på 40 pct., der ikke kan begrundes ud fra andre formål end de rent fiskale, rammes unødvendig hårdt. En beskatning som denne, der er overordentlig vanskelig at afskaffe igen, er i særlig grad udtryk for den mangel på ideer, der karakteriserer disse nye afgiftsbyrder, som næppe vil forsvinde, når og hvis en merværdiafgift indføres.

Også forslaget om den midlertidige forhøjelse af afgiften på lotteri- og tipsgevinster er en uheldig tanke. Så længe de meget store totalisatorgevinster går fri for enhver beskatning — de er jo kun underkastet almindelig indtægtsbeskatning uden mulighed for kontrol — virker en forhøjelse af afgiften dér, hvor kontrol er mulig, som en forskelsbehandling, der ikke er egnet til at skabe respekt om regeringens dispositioner.

Hvad endelig forslaget om et nyt præmieobligationslån — det sjette i rækken — angår, er jeg helt uenig med den højtærede finansminister i hans antagelse af, at præmieobligationerne appellerer til andre kredse i befolkningen, end tilfældet er for de almindelige obligationers vedkommende. Den tid er for længst forbi, da befolkningen opfattede præmieobligationerne som et lotteri i lighed med klasselotteriet. Man har nu overalt konstateret, at chancen for gevinst er uhyre meget mindre ved præmieobligationerne end ved lotterisedlerne, og når obligationerne derfor stadig har en vis, omend faldende tiltrækning, skyldes det antagelig, at staten gennem dem har etableret en

[Rimstad.]

forholdsvis let og ukontrollabel metode for befolkningen til at stuve penge til side uden for meget posekiggeri fra omverdenens side. At interessen er faldende for disse papirer, viser salget af de sidste obligationer, hvoraf der endnu er for omkring 20 mill. kr. usolgte tilbage. Vi synes inden for mit parti, at præmieobligationerne på mange måder er tvivlsomme affærer; de ødelægger eller vanskeliggør den normale obligationsomsætning, de appellerer til folks spilleinstinkter, oven i købet på en ikke helt fair måde, fordi præmiechancerne er så små og vanskelige at overse, og de kan anvendes som smuthuller for det, der ude i befolkningen til daglig kaldes sorte penge. Uanset dette låns formål vil vi altså derfor ikke kunne støtte forslaget. Det aktuelle formål gør, at vi vil modsætte os det.

Jeg skal i øvrigt til slut kun sammenfatte, hvad der allerede fremgår af det, jeg har sagt: at vi vil stemme imod disse 5 lovforslag, som anviser en i alt fald temmelig uoplyst vej til sanering af det danske samfunds økonomi med alt for stor risiko for, at de byrder, man her vil pålægge befolkningen, vil blive båret til ringe eller til ingen nytte.

Westerby: Efter min opfattelse har den høje regering alt for længe været for tøven-de, og efter min opfattelse har de to store oppositionspartier, venstre og de konservative, alt for længe været for modstræbende. Det er bl. a. forklaringen på, at tiden er gået, uden at man har fået en tilstrækkelig tilbundsgående løsning af landets økonomiske problemer.

Allerede på Liberal Debats årsmøde sidste efterår, efteråret 1964, gav man i en udtalelse udtryk for, at der straks burde tages skridt til en forbrugsbegrænsning gennem en strammere finanspolitik. Når vi har måttet igennem de mange afgiftsbuketter — og også den afgiftsbuket, som behandles i dag — og når disse afgiftsbuketter har været så store og tilsammen har et så stort provenu, som indeholdes i dem, har årsagen netop været den, at man har ventet så længe, og at der derfor skulle et større indgreb til for at skabe den fornødne balance mellem produktion og forbrug.

Baggrunden var jo alvorlig — og er jo

alvorlig. I 1964 steg som bekendt befolkningens pengeindkomster dobbelt så meget som produktionen, og alle sagkyndige regner med, at i indeværende år — altså i året 1965 — vil den samlede pengeindkomst i befolkningen stige 3 gange så meget som produktionen. Det vil med andre ord sige, at i 1965 må man regne med, at produktionsstigningen kun rækker til at dække en tredjedel af den stigning, der er i befolkningens pengeindkomst, og det vil igen sige, at den store del af den stigende pengeindkomst, som der ikke er dækning for i produktionen, er en art falsk købekraft, som giver os de økonomiske problemer, vi har at bakske med i øjeblikket. Det er derfor, det er nødvendigt med et kasseoverskud. Det er nødvendigt for at skære den falske købekraft væk og på den måde holde igen på prisstigningen, valutatabene og lønglidningen. Det er derfor, det har været nødvendigt med de mange afgiftsbuketter og den afgiftsbuket, der i dag er til forhandling og diskuteres i det høje ting.

Der har været peget på forskellige muligheder fra de ærede medlemmer hr. Poul Møllers og hr. Henry Christensens side. Man har nævnt det spørgsmål, om ikke den private opsparing kunne fremmes, og det er klart, at som en langsigtet foranstaltning er fremme af den private opsparing det mest ønskelige og det, der kan gøre det mindre sandsynligt, at vi senere igen skal til at forhandle om afgiftsbuketter og tilvejebringe kasseoverskud. Men det må stærkt understreges, at i den akutte situation, som vi stod i, en situation, hvor der ikke var balance mellem produktion og pengeindkomster i befolkningen, ville det ikke være muligt at løse vore problemer alene ved at give gunstige vilkår for den private opsparing; der måtte et kasseoverskud til. Men jeg vil gerne føje til, at jeg indtrængende vil henstille til den høje regering, at man med henblik på en langsigtet politik prøver at fremkomme med forslag til opmuntring af den private opsparing og giver denne mere fordelagtige vilkår.

De ærede medlemmer hr. Henry Christensen og hr. Poul Møller har fremdraget spørgsmålet om offentlige besparelser. Det er også klart, at i det omfang man kan

[Westerby.]

spare på de offentlige driftsudgifter, er dette på længere sigt et middel til at fremme den økonomiske balance her i landet i et tiår, hvor vi er vant til, at kedlen er ved at koge over; men i den øjeblikkelige situation, vi nu befinder os i, vil det ikke være muligt uden at handle aldeles hovedløst at skære væsentligt ned på de offentlige udgifter. Jeg må da ærlig talt sige, at det var ikke med noget glad sind, jeg var med til at vedtage de besparelser på det offentlige budget, som blev vedtaget under finanslovforslagets tredje behandling. Mange af disse besparelser ramte nyttige samfundsinvesteringer, og skulle vi være gået videre ad den vej, ville vi let være kommet til ganske hovedløse dispositioner, som ville ramme fremskridtet på en lang række områder. Man må gå helt anderledes systematisk til værks for at undgå at komme til at spare på de forkerte punkter. Hvad dette spørgsmål angår, skal jeg henvide til mine bemærkninger ved tredje behandling af finanslovforslaget.

Dernæst tilbage til kasseoverskuddet. Med den afgiftsbuket, der er vedtaget, er der tilvejebragt muligheder for et kasseoverskud på 600 mill. kr., og den buket, som regeringen har fremlagt, og som er til behandling i dag, indeholder forslag til et yderligere overskud på 300 mill. kr., altså i alt 900 mill. kr. Derudover er det tanken at gennemføre en merværdiafgift fra 1. januar 1966, og denne vil give et yderligere kasseoverskud på ca. 300-400 mill. kr., således at man i alt når op på et samlet kasseoverskud på 1.200-1.300 mill. kr. Dette er efter min opfattelse absolut i underkanten af det forsvarlige, når man tager i betragtning den meget store forskel, der er mellem produktionsstigningen på den ene side og stigningen i befolkningens købekraft og pengeefterspørgslen på den anden side.

Men når jeg overhovedet kan mene, at dette overskud er noget i retning af det forsvarlige, er det bl. a. ud fra den betragtning, som den ærede ordfører for det konservative folkeparti, hr. Poul Møller, fremdrog, at forbrugsbegrænsningen skal udredes af befolkningen allerede fra den 1. januar 1966, når man begynder at indkøbe varer, efter at merværdiafgiften er blevet gennem-

ført, altså at der ligger en noget større forbrugsbegrænsning i første kvartal af 1966, end man skulle kunne få ud af det ved alene at se på det kasseoverskud, som merværdiafgiften vil bidrage til at fremskaffe. Heri tror jeg den ærede ordfører har ret; det er noget af det, som glæder mig, og som gør, at jeg mener, vi har en chance for gennem det vedtagne og denne afgiftsrunde at nå frem til et forsvarligt resultat.

Om de enkelte lovforslag skal jeg ikke gøre ret mange bemærkninger; men jeg vil generelt sige følgende. Nu har regeringen fremsat en række lovforslag til en afgiftsbuket, og når de overhovedet er blevet fremsat, er det efter min mening, fordi man ikke har fremskyndet spørgsmålet om gennemførelse af merværdiafgiften. En merværdiafgift har jo den store fordel, at den rammer alle erhverv lige hårdt, at den ikke fører til nogen konkurrenceforvridninger i erhvervslivet. Den har også den store fordel, at den ikke griber ind i forbrugernes frie forbrugsvalg, og den er således ud fra et liberalt synspunkt langt at foretrække fremfor punktsskatter. Men det ærede medlem hr. Erik Eriksen holdt jo bl. a. en tale i januar i Esbjerg, hvor han sagde, at merværdiafgiften ikke kunne gennemføres før i 1966. Derved blev spørgsmålet om merværdiafgiften udskudt i det uvisse, og derved blev regeringens fremsættelse af et lovforslag om merværdiafgift udskudt. Og netop fordi man har udskudt spørgsmålet om gennemførelse af en merværdiafgift med de mange fordele, en sådan afgiftsform har, er det blevet nødvendigt at gennemføre punktsskatter. Punktsskatter er under alle omstændigheder beklagelige, for de rammer bestemte erhverv og stiller dem ugunstigt i forhold til alle andre. Det må være beklageligt for en regering at stille forslag om kosmetikafgift; det må være beklageligt for en regering at måtte stille forslag om biltold eller afgift på biler; det må være beklageligt for en regering at skulle stille forslag om afgift på brugte biler o. s. v.

Man har jo set, at en hel del af de ærede ordførere har grebet denne situation i flugten. Både den ærede ordfører for det konservative folkeparti, ordføreren for venstre og ordføreren for socialistisk folkeparti har jo næsten i skøn samdrægtighed kastet sig over de forskellige afgiftsblomster, der er

[Westerby.]

blevet fremlagt. En gang imellem føler man sig fristet til at sige, at der ikke er den store forskel mellem højre side af salen og yderste venstre i salen; men ét har de tilsyneladende fælles: de er fælles i deres opposition mod regeringen. Man har set de tre ordførere vende sig imod og beklage sig over de enkelte afgiftsforslag og -blomster, men man har ikke fra de tre ordføreres side set forslag til andre afgifter, afgifter, som kunne tilvejebringe det fornødne kasseoverskud. Hverken det ærede medlem hr. Poul Møller, det ærede medlem hr. Henry Christensen eller det ærede medlem hr. Morten Lange har stillet forslag om andre ting at føje ind i stedet for de ting, man kritiserede. Derved har man stillet sig uden for det, man må kalde en ansvarsbevidst optræden i den givne situation, hvor det gælder om at tilvejebringe den fornødne sanering af landets økonomi. Det er ubehageligt at gøre det. Nogen må gøre det ubehagelige, når andre ikke vil.

Jeg har med interesse bemærket det ærede medlem hr. Poul Sørensens bemærkninger i Jylland i søndags ved det konservative folkepartis repræsentantskabsmøde, hvor det ærede medlem sagde, at man har ikke sagt nej, men man har bare ikke villet give nogen garanti for regeringen. Jo, man har netop sagt nej til alle de forslag, der var til forhandling, og man har ikke villet anvise en anden farbar vej og stille andre forslag. Det ærede medlem havde ikke givet nogen garanti for regeringen ved at medvirke til afgiftsbuketten eller en økonomisk saneringslovgivning. Den garanti er der ikke nogen der giver ved en sådan fremgangsmåde. Derfor er det, der står tilbage ved det ærede medlems politiske fremfærd, dette, at der er blevet sagt nej, og ikke noget som helst andet. Jeg tror, at formanden for et så stort parti som det konservative folkeparti bør forsøge at bidrage til at præge den politiske udvikling og stille andre forslag, når man er utilfreds med de forslag, som regeringen har fremsat. Jeg vil i hvert fald gerne opfordre det ærede medlem hr. Poul Sørensen til at stille andre forslag.

Om de enkelte afgifter skal jeg blot sige med hensyn til kosmetikafgiften, at den rammer naturligvis dette erhverv hårdt, og jeg vil gerne henstille, at man i udvalget

prøver at finde sådanne former, at det vil blive muligt for erhvervet at klare spørgsmålet bl. a. også med hensyn til opkrævningstidspunkterne.

Med hensyn til forslaget om at emitte, at udstede præmieobligationer, ligger det meget nær det forslag, som det ærede medlem hr. Erik Eriksen stillede i denne vinter om optagelse af et indenlandsk statslån. Det var dengang ment som det ærede medlems hovedforslag til løsning af de økonomiske problemer. Det kunne vist kun kalde på smilet, for det var dog vist helt klart, at hvis man skulle bruge et indenlandsk statslån som hovedmiddel til at gennemføre en økonomisk sanering, ville det føre til, at obligationsmarkedet ville bryde sammen. Det må dog vist stå helt klart for enhver, der har tænkt disse problemer igennem. Det, der skulle gøre det forsvarligt at optage et præmieobligationslån på henved 100 mill. kr., skulle jo være, at det henvender sig til andre kredse i befolkningen end dem, der normalt køber obligationer. Naturligvis vil et sådant låns succes hænge sammen med, om det kan afsættes, og det hænger naturligvis i nogen grad sammen med præmiesummens størrelse. Vi har i øjeblikket en diskonto på 6½ pct. og et renteniveau på 8-9 pct. Jeg vil gerne henstille til den højtærede finansminister at overveje, om man ikke skulle bringe præmiesummen noget mere i overensstemmelse med det herskende renteniveau og med diskontoen. Det ville bl. a. medføre, at man med fuld føje kunne sige ved udsendelsen af dette lån, at præmiesummen er nogenlunde dobbelt så stor, som den plejer at være ved de obligationslån, man har sendt ud. Det vil nok kunne fremme omsætningen i noget omfang. Jeg tror, at man her har en mulighed for at foretage en forbrugsbegrænsende foranstaltning. Dette er ikke en skat eller en afgift; det er en frivillig sag, om man vil købe, og det er også det ønskeligste at få fremmet den økonomiske sanering gennem en frivillig medvirken fra borgernes side fremfor at skulle pålægge skatter og afgifter.

Dernæst spørgsmålet om biltolden. Det er jo ikke fuldt ud et spørgsmål om biltold, når man ser på det samlede provenu, der bliver henved 20 mill. kr. En stor del af beløbet vil blive omsætningsafgift. Nok hedder det biltold, men i virkeligheden er

[Westerby.]

den resterende del også en afgift og ikke en told, fordi vi i realiteten ikke har nogen produktion af biler i hjemlandet, kun nogle samlefabrikker. Det er altså i virkeligheden en afgift, og derfor er der ikke tale om nogen told i den forstand, hvori man plejer at operere med begrebet.

Nu vil jeg sige om dette forslag, at det er et led i afgiftsbuketten, og det har først og fremmest et finanspolitisk sigte: at bidrage til at tilvejebringe det nødvendige kasseoverskud. Om det skal gennemføres, må bl. a. i høj grad bero på den højtærede udenrigsministers skøn over, hvordan dette forslag vil virke i forholdet til omverdenen. Vil dette forslag om en biltold være en lettelse for den højtærede udenrigsminister under forhandlingerne i Kennedyrunden? Hvordan vil reaktionerne i de andre EFTA-lande blive? Vil man give indrømmelser som en modydelse til dette? Vil man i fællesmarkedet sige, at nu har man fået set dette, og man vil være parat til, hvis det frafaldes, at se mildere på vore landbrugsprodukter? Hvordan vurderer den højtærede udenrigsminister vore handelspolitiske muligheder i lyset af dette? Det vil det blive meget interessant at høre noget om. I al fald den fiskale side af sagen taler for, at afgifter må der til, men også den handelspolitiske side kan tale for at gennemføre dette forslag, selv om det endnu ikke er helt afklaret.

Hvad angår spørgsmålet om lotterigevinster, var det måske rigtigt, at man fastsatte procentsatsen sådan, at den nærmere var i overensstemmelse med de procentsatser, der er for engangsindtægter på andre områder, det vil sige 30 pct. i stedet for 25 pct. Men man kunne tage op til overvejelse i udvalget ikke at lade de almindelige velgørenhedslotterier indgå i lotterif afgiften. Man skulle nødigt have, at denne bestræbelse på mange nyttige tings udførelse begrænsedes gennem lotterif afgiften, og derfor skulle det måske nok være en af de

ting, man skulle se på i det udvalg, der nu bliver nedsat.

Hverken det ærede medlem hr. Diderichsen eller jeg selv vil kunne indtage vore pladser i det udvalg, der nu kommer til at arbejde med tingene, og vor stilling til de forslag, der er fremsat af regeringen, vil blive den, at vi vil se på forslagene, når de kommer ud fra udvalget, og vurdere dem i den skikkelse, de får ved udvalgsbehandlingen. Men jeg vil gerne føje til, at vi vil i høj grad ud fra en ægte forhandlings- og samarbejdsvilje være villige til også at se på andre forslag fra regeringens side til at stabilisere den økonomiske situation, og vi vil også ud fra en ægte samarbejds- og forhandlingsvilje være villige til at se på ethvert forslag, som det ærede medlem hr. Poul Møller eller det ærede medlem hr. Henry Christensen måtte fremsætte til en stabilisering af den økonomiske situation. Det, det drejer sig om, er at få tingene gjort og få dem gjort så hurtigt som muligt. Vi vil være parat til også selv at stille forslag, om det skulle blive nødvendigt.

Finansministeren (Poul Hansen): Til indledning takker jeg de ærede ordførere, som har givet tilslutning til eller udtalt mere eller mindre velvilje over for de lovforslag, vi har til behandling. Denne tak gælder også det ærede medlem hr. Westerby.

Jeg vil gerne have lov til at svare på den måde, at jeg først gør nogle bemærkninger til de mere generelle ting, der er sagt, og derefter gør de bemærkninger, jeg skønner nødvendige til de enkelte lovforslag.

Det ærede medlem hr. Henry Christensen begyndte med at tale om den stykkevis og improviserede politik o. s. v. Jeg vil gerne her sige til det ærede medlem, at jeg synes i hvert fald, at både han og den ærede ordfører for det konservative folkeparti skulle være nogle af de sidste, der kan komme og bebrejde os, at vi kommer med disse forslag i denne omgang. Hvis de ærede

[Finansministeren.]

medlemmer havde været rede til at fuldføre de forhandlinger, vi var i gang med, og hvis man ikke havde nøjedes med at sige nej til nogle dele af de første afgiftsforslag, men selv havde stillet forslag til supplerende, til erstatning for det, man ville have ud, havde vi ikke haft denne situation i dag. Jeg tror derfor, de ærede medlemmer i nogen måde kan takke sig selv herfor.

Det ærede medlem hr. Henry Christensen sagde, at man havde jo været parat til at give os 6 øre på benzinafgiften, og i så fald havde brugtbilsafgiften ikke været nødvendig. Jeg tror, det ærede medlem glemmer, at man ikke ville være med til forhøjelsen af aktieselskabsskatten, så dér røg det provenu, man havde fået ind på benzinafgiften. Jeg tror, det ærede medlem skal være lidt forsigtig med sådan at bruge beløbene flere gange.

Det ærede medlem spurgte, hvilke aftaler der var truffet vedrørende merværdiafgiften og vedrørende en kommende skattereform. Jeg forstod, at det ærede medlem tænkte på, at der skulle være truffet underhåndsaftaler mellem nogle partier her i tinget. Jeg kan svare det ærede medlem, at der er ikke truffet aftaler i så henseende, men det er regeringens hensigt, som jeg tidligere har meddelt, inden for første halvdel af maj måned at fremkomme med forslag til merværdiafgift, og vi tager herved sigte på, at den skulle kunne gennemføres fra 1. januar 1966. Om dette vil blive muligt, vil bero på forhandlingerne i det høje ting. Det er klart, at vi i den sammenhæng også vil meddele det høje folketing de overvejelser, regeringen har gjort sig i forbindelse med det øvrige skattereforarbejde, som vel i øvrigt må udføres i det efterfølgende folketingsår.

Efter en omtale af de enkelte lovforslag fremsatte det ærede medlem hr. Henry Christensen en række økonomiske betragtninger og vendte tilbage til alle de spørgsmål, som det ærede medlem i sin tid ønskede inddraget under de fælles forhandlinger. Det kan jo være meget fortsæligt, at de blev nævnt her igen, men jeg må tilstå, at for mig lød det ærede medlems tale om disse ting som et skrig fra et parti i nød, som den dårlige samvittighed, der her har givet sig udtryk. Det var, som om man

skulle have understreget, at man har villet noget, selv om det over for hovedopgaven var så som så med det, man ville.

Må jeg om disse ting sige, at på udgiftspolitikens område er regeringen af den opfattelse, at der ikke skal fremsættes nye udgiftkrævende forslag. Endvidere er regeringen af den opfattelse, at de 80 mill. kr., der er afsat som reserve, skal forsøges holdt. Jeg har under forhandlingerne gjort opmærksom på, at der kan være en undtagelse, nemlig et hangarbyggeri i lufthavnen, som formodentlig bliver aktuelt. I det hele taget er det vor hensigt på dette felt at følge den tilbageholdende linje, som vi talte om under forhandlingerne.

Må jeg med hensyn til investeringerne gøre den bemærkning, at de besparelser på investeringsområdet, som indgik i finanslovsforslaget, har sammenhæng med de fastsatte datoer for igangsættelse af nyt arbejde. Det er hovedsagelig de besparelser, som vil fremkomme derved, der er taget i betragtning. Jeg tror derfor ikke — lad det være en bemærkning til det ærede medlem hr. Poul Møller — at der kan påregnes yderligere besparelser af nogen betydelig størrelsesorden på dette felt. Men det er klart, at garantere for den nøjagtige anvendelse af de afsatte beløb kan man, som vi ved fra tidligere, ikke. På de øvrige områder er det hensigten at lade regeringens anlægsudvalg se bygge- og anlægsprogrammet igennem, og det er helt klart og en forudsætning for os, at det derefter må til behandling — og jeg kan understrege snarest muligt — i det af folketinget om investeringsopgaverne nedsatte udvalg.

Med hensyn til spørgsmålet om ejendomsbeskatningen må jeg henvise til — som i øvrigt alle medlemmer i tinget ved — at en reform på dette område er under forberedelse i et ekspertudvalg, og så snart dette forberedende arbejde er tilendebragt, vil regeringen komme med sine forslag herom. Vi kan ikke på forhånd give tilslutning til det synspunkt, som venstre så stærkt førte frem, at man skulle lægge et loft i kroner og øre over ejendomsbeskatningen, men det er da klart, at vi er opmærksom på de problemer, der ligger i denne sag. Også med hensyn til forskellige former for opsparringsbegunstigelser er vi rede til i det folketingsudvalg, der er nedsat om afgifts-

[Finansministeren.]

forslagene, at forhandle disse anliggender videre.

Det er imidlertid helt klart, at de ting, som var fremme under vore forhandlinger i marts måned, også de skitser, som blev forelagt fra regeringens side, havde til forudsætning, at der blev et almindeligt forlig om disse ting. Det ærede medlem hr. Henry Christensen ved jo, at vi var skeptiske over for visse af de ønsker, man havde fra oppositionens side; vi mente, at de måske mere sigtede på skattelettelse end på fremme af opsparingen, at i hvert fald virkningerne mere ville blive af denne karakter, og det er da klart, at disse synspunkter vil under de fortsatte forhandlinger også spille en rolle for os. Men at der bør gøres en indsats på dette område, er vi enige om.

Hvad angår progressionsbeskatningen, kan jeg sige, at dér tror jeg nok det er regeringen, der venter på oppositionen. Vi har jo leveret en skitse til en ordning, hvorefter problemet kunne løses. Den har også været underkastet en vis behandling, men så vidt min erindring rækker, var noget af det sidste, jeg sagde under denne forhandling, at nu var det vel passende, inden vi gik videre, at de to oppositionspartier sig imellem blev enige om, på hvilket grundlag en sådan reform skulle finde sted. Jeg ved ikke, om en sådan enighed er tilvejebragt, men vi fra vor side skulle hilse det med tilfredshed og arbejder gerne med på en løsning af dette problem. Jeg håber, at der stadig er den samme varme interesse derfor fra oppositionens side, som vi tidligere har haft indtryk af.

Må jeg til det ærede medlem hr. Poul Møller, der talte om biltolden på den måde, at han sagde, at det kunne jo ikke være de 18 mill. kr. som indtægt for staten, der var afgørende, sige, at det er nu i hvert fald for mig et meget vigtigt synspunkt. Man kan jo om hver enkelt del af de afgifter, der er diskuteret, sige, at den kan ikke være afgørende, men vi er nødt til at se på det samlede hele, og det er klart, at i jo højere grad den ene eller den anden vej bliver blokeret af politiske eller andre årsager, desto mere må man også interessere sig for, skal jeg sige de mere besværlige og de små muligheder. Hvis det ærede medlems parti havde været noget lettere at komme

ud af det med under forhandlingerne, kan det jo være, vi ikke havde behøvet at fremsætte forslag her.

I øvrigt omtalte det ærede medlem arbejdet med administrative reformer, den fremtidige udgiftspolitik o. s. v. Herom vil jeg sige, at et arbejde på dette felt er under forberedelse, som man også vil vide det, i regeringen, og jeg håber, at vi på den ene eller den anden måde kan vende tilbage hertil, måske også under drøftelser her i tinget. Men det er klart, at hvad der kan udrettes på disse felter, ikke har så forfærdelig meget at gøre med spørgsmålet om overskud eller ikke overskud på statsregnskabet. Det er jo spørgsmål om visse besparelser, måske på længere sigt, det er spørgsmål om en bedre forretningsgang o. s. v.

Jeg vil gerne over for det ærede medlems skeptiske tale om overskuddet på statsregnskabet sige, at jeg forstår jo meget vel hensigten, den politiske hensigt, med at tale på denne måde, men det gør ikke nødvendigheden af denne politik mindre, og det ærede medlem bestred jo heller ikke nødvendigheden heraf.

Det ærede medlem beskæftigede sig lidt med merværdiafgiften. Jeg opponerede fra min plads mod nogle af disse betragtninger. Det var mest spørgsmålet om, hvorvidt merværdiafgiften i et kvartal virker med 700 eller 800 mill. kr., men jeg havde indtryk af, at det ærede medlem i hvert fald regnede de 400 mill. kr. med to gange, og det syntes jeg at jeg i hvert fald måtte protestere imod, selv om vi naturligvis ikke kan være alt for nøjeregnende med detaljer under en debat som denne.

Til det ærede medlem hr. Baunsgaard vil jeg kun gøre den ene bemærkning, at selv om der måske var lidt i det ærede medlems tale, der skuffede mig — jeg skal ikke komme nærmere ind derpå — kunne jeg til gengæld af hjertet glæde mig over de meget venlige påmindelser, som det ærede medlem havde til partierne venstre og det konservative folkeparti.

Til det ærede medlem hr. Morten Lange skal jeg kun gøre den ene bemærkning, at jeg tror, det ærede medlem i betydelig grad overdrev de revisioner af investeringerne, der er tale om. Det er jo i virkeligheden en ret beskeden begrænsning. Jeg vil også sige om de anvisninger på andre ind-

[Finansministeren.]

tægter, som det ærede medlem gav — jeg tænker her på beskatningen af fortjeneste ved salg af fast ejendom, jeg tænker på det ærede medlems udtalelser om opsparringsordningerne — at rent bortset fra de politiske muligheder for at betræde disse veje er det i hvert fald ikke veje, der på nogen som helst måde kan give bidrag til overskuddet på statsregnskabet for det finansår, vi nu er inde i.

Jeg kommer så til de enkelte forslag. Der er anvendt udtrykket, at bunden er skrabet. Man må for min skyld gerne anvende dette udtryk. Jeg har jo forklaret, hvorfor vi har måttet gå disse veje nu, når andre veje er stoppet.

Man har talt om, at forslaget om afgift på salg af brugte biler var asocialt. Jeg tror, det var det ærede medlem hr. Henry Christensen, der anvendte denne betegnelse. Når jeg tænker på, hvad det var for en form for skatterreform, det ærede medlem under vore forhandlinger i udvalget gjorde sig til talsmand for, falder det mig lidt for brystet, at det ærede medlem her kritiserer et forslag som værende asocialt. Jeg har den opfattelse, at den stærke ekspansion, der har været i bilsalget, og også den omstændighed, at der nu er sket en forhøjelse af afgiften på nye biler, taler for, at dette område også må have bærekraft, for så vidt angår en afgift på salg af brugte vogne.

De bemærkninger, som det ærede medlem hr. Baunsgaard gjorde om eftersyn af de ældre vogne, skal jeg henlede justitsministerens opmærksomhed på. Det ærede medlem efterlyste filosofien bag ved forslaget om at tage de små lastvogne og varevogne med. Ja, jeg ved såmænd knap, om jeg tør sige det, men det er noget i retning af, at det drejer sig om en vogntype, der på en vis måde kan anvendes til persontransport. Men det er klart, at det er et spørgsmål, som vi kan tale om.

Hvad biltolden angår, har det i det væsentlige været udtalelser af handelspolitisk karakter, der har været fremsat, og disse udtalelser vil udenrigsministeren svare på.

Jeg forstod, at selv om man havde al mulig medfølelse med parfumebranchen, så var det ikke akkurat kosmetikafgiftens forhøjelse, der vakte den store forargelse. Det, der mest stødte, forstod jeg, var, at jeg tid-

ligere under forhandlingerne havde afvist en forhøjelse på dette område. Det er rigtigt, at jeg har udtalt meget store betænkeligheder derved. Det er altså igen udtryk for, at vi må prøve veje frem, som vi måske i første omgang ikke var så glade ved.

Med hensyn til lotteriafgiften vil jeg gerne for min del være forhandlingsvenlig, når det drejer sig om at tilvejebringe en lettelse for de lotterier, der afholdes af velgørende og almennyttige organisationer.

Endelig er der spørgsmålet om præmieobligationslånet. Jeg forstår meget vel, at der kan udtales betænkeligheder med hensyn til dette; det er jeg ikke fremmed for. Jeg synes dog ikke, man helt kan anlægge samme betragtninger på dette, som man kunne anlægge på den tanke, det ærede medlem hr. Erik Eriksen fremsatte om at løse de økonomiske problemer ved optagelse af indenlandske statslån. Jeg havde i hvert fald, dengang denne tanke blev fremsat, ikke den opfattelse, at det drejede sig om obligationslån på 100 mill. kr. Jeg havde den opfattelse, at det drejede sig om et middel, der i ganske anderledes grad skulle tages i anvendelse, og at det skulle være ikke et præmieobligationslån, men et almindeligt statslån; og over for dette må jeg mene, at det, jeg dengang sagde, stadig væk holder stik. Man kan selvfølgelig ikke bestride, at et præmieobligationslån kan gå ind på det almindelige obligationsmarkeds område, men jeg vil nu alligevel tillade mig at mene, at det i overvejende grad appellerer til et andet publikum end det, der vil anbringe midler i de normale obligationer, og jeg tror på, at det kan få en vis forbrugsbegrænsende virkning i den forstand, at man for at få den gevinstchance, som der her appelleres til, giver afkald på et eller andet forbrug. Dette beror naturligvis i høj grad på, i hvilken grad man kan gøre dette lån attraktivt, og hvis det kan medvirke hertil, at man forhøjer præmiesummen noget, så vil jeg gerne være med til at overveje det.

Jeg skal indskrænke mig til disse bemærkninger om de enkelte lovforslag og i øvrigt anbefale dem til fortsat velvillig behandling i det høje ting.

Udenrigsministeren (*Per Hækkerup*): I anledning af de bemærkninger, der er

[Udenrigsministeren.]

gjort om den handelspolitiske side af lovforslaget om forhøjelse af biltolden fra 12 til 15 pct., vil jeg gerne sige, at det forekommer mig, at man har skruet dette spørgsmål op til en størrelsesorden, hvor det overhovedet ikke hører hjemme.

Det ærede medlem hr. Henry Christensen spurgte, om dette var de nye perspektiver i dansk politik. Jeg ser på det ærede medlem nu, at det var en morsomhed.

Det ærede medlem hr. Poul Møller talte om, at vi gik i krig med fællesmarkedet. Det er dog vist lige lovlig voldsomt at anse en told, hvis provenu formodes at give 18 eller 20 mill. kr. på en samlet import, der vel ligger på 14-15 milliarder kr., for at være ligefrem starten på en krig. Jeg tror altså, det er klogt, at man fører diskussionen på et lidt mere rimeligt niveau.

Det er også interessant at lægge mærke til, at det kun er her i landet, man har talt om handelskrig. Nu er det muligt, man efterhånden i udlandet får pressemeddelelser fra Danmark, således at man bliver opmærksom på, at man her i visse kredse opfatter det som en handelskrigsforanstaltning, men jeg tror ikke, det er særlig hensigtsmæssigt, at noget sådant sker. Jeg vil i stedet for henvise til, at f. eks. tysk presse har anlagt en overordentlig fornuftig og sober bedømmelse af dette spørgsmål; den har nærmest en sådan udformning, at man må sige, det helt og fuldt godkendes, at man fra dansk side tager et sådant skridt.

Jeg skal, for at der ikke skal være nogen som helst tvivl om det, sige, at det er ikke hensigten hermed at gennemføre nogen ændring i Danmarks handelspolitik. Vi tilstræber ikke at starte en handelskrig, hverken med den ene eller anden partner, som vi samhandler med. Jeg tror ikke, Danmark er i en sådan situation handelsmæssigt med den sammensætning, vor eksport har, at vi er tjent med at starte en handelskrig, men det må på den anden side heller ikke medføre, at vi ikke skulle være i stand til at foretage noget som helst skridt.

Den højtærede finansminister har meddelt den finanspolitiske begrundelse for lovforslaget, og det er rigtigt, at det er finanspolitisk begrundet. Forslaget har samtidig en handelspolitisk virkning. Jeg vil gerne

understrege, at denne handelspolitiske virkning fremkommer ikke, fordi Danmark hermed handler i strid med sine internationale aftaler. Forhøjelsen fra 12 til 15 pct. er tilladt i henhold til GATT-aftalen. De fleste andre lande har en told på 15 pct. Fællesmarkedet har en ydre told på 22 pct. for automobiler. Danmark er et af de få lande, der hidtil ikke er gået op til de 15 pct. Når vi gør det nu, har vi altså den finanspolitiske begrundelse derfor, at det indgår i en buket af afgifter. Da vi i henhold til EFTA-traktaten imidlertid ikke har mulighed for, hvad angår eksporten af automobiler fra EFTA-landene, at forhøje tolden i forhold til det niveau, der var, da EFTA-traktaten trådte i kraft, ja, så kommer der den handelspolitiske virkning, at tolden plus omsætningsafgiften betyder en yderligere forøgelse af forskellen i indkøbsprisen for biler købt i fællesmarkedet, i USA, Japan og andre tredjelande og for biler købt hos vore partnere inden for EFTA.

Man kan så stille det spørgsmål, og det har adskillige af de ærede ordførere gjort: hvordan vil det påvirke Danmarks handelspolitiske situation? For én ting er, at man ikke i de andre lande vil kunne hævde — sådan som tilfældet var over for England, da dette land gennemførte sin særtold — at Danmark handler i strid med indgåede aftaler, noget andet er, om de ikke på en eller anden måde vil reagere over for det, der her sker, positivt eller negativt. En diskussion herom — det tror jeg det ærede medlem vil forstå — hvor jeg skal kunne give oplysninger, egner sig efter min mening bedst til en forhandling i udvalget. At oplysningerne naturligvis ikke kan forholdes folkettinget på et senere tidspunkt, er lige så klart, men jeg tror, at de ærede medlemmer vil forstå, at det simpelt hen ikke vil være muligt for mig på nuværende tidspunkt at meddele, hvilke handelspolitiske virkninger jeg forventer det vil have, for disse handelspolitiske virkninger må naturligvis først indkasseres.

Økonomiministeren (*Henry Grünbaum*):

Jeg vil gerne gøre nogle bemærkninger i anledning af det, der er sagt om investeringsplanen. Forinden vil jeg dog gøre en enkelt bemærkning om den almindelige økonomiske problemstilling, nemlig den, at

[Økonomiministeren.]

man nu synes at glemme eller se bort fra, at den altovervejende del af den stigning i statsudgifterne, som nu skal dækkes ind, er en følge af love, folketinget har vedtaget, eller en følge af andre nødvendige stigninger, og at kun en mindre part er udtryk for, hvad jeg vil kalde en konjunkturpolitik.

Det blev da også erkendt af det ærede medlem hr. Poul Møller, som netop pegede på, at af de 1.200 mill. kr. var det kun stigningen, som havde interesse i konjunkturpolitisk henseende, altså de 200-300 mill. kr., og det er jo da kun i henseende til denne stigning, man kan sige at der pålægges befolkningen byrder som følge af konjunkturpolitikken, altså som følge af den almindelige økonomiske situation. Den altovervejende del af stigningen på de over 2 milliarder er simpelt hen stigning som følge af de love, som de fleste her i folketinget har været med til at stemme for, love, som de uden videre burde tage ansvar for, men som de ikke har villet tage ansvar for.

Jeg synes, det er nødvendigt at sige det, fordi man efter min mening i for høj grad lægger vægten på, at det, der sker nu, er en følge af, at Danmarks økonomi er ført ud på randen af afgrunden, en følge af, at regeringen ikke har formået at føre en fornuftig økonomisk politik. Det er jo slet ikke rigtigt. Det, vi har stået over for og står over for nu, er jo simpelt hen, at der skal skaffes dækning for de stigende statsudgifter, som følger af hele denne lovgivning.

Om investeringsplanen vil jeg gerne sige, at det er jo ikke rigtigt, når både det ærede medlem hr. Poul Møller og det ærede medlem hr. Morten Lange vil fremstille det sådan, at nu er regeringen på vild flugt fra 3 års planen, eller, som det ærede medlem hr. Poul Møller sagde: at økonomiministerens 3 års plan nu bliver en illusion.

Jeg er meget ked af disse udtalelser, for hvis de var rigtige, ville det betyde, at det ville blive helt umuligt at arbejde med 3 års planerne og med planlægning i det hele taget. Man vil jo aldrig kunne undgå, at der i folketinget kan opstå den situation, at der må gribes ind. Det ville være dejligt, hvis man havde et så fuldstændigt overblik over

fremtiden og en så nøjagtig styring af den økonomiske udvikling, at man kunne sige: dette er ikke nødvendigt.

Jeg vil imidlertid gerne kraftigt understrege, at jeg ved forelæggelsen af 3 års planen udtrykkelig sagde, at der ikke her var tale om en definitiv plan. Der var tale om et forslag til forhandling i folketinget, ikke om nogen definitiv plan. Jeg pointerede oven i købet, at 3 års planerne ikke kunne være definitive alene af den grund — jeg tror, jeg siger det, som jeg sagde det dengang — at deres gennemførelse ville være afhængig af de fornødne finansielle bevillinger fra folketinget til disse investeringsplaner. Det var vist nogenlunde sådan, det blev sagt ved fremsættelsen — altså at planernes gennemførelse ville blive afhængig af, om folketinget gennemførte de til planerne svarende finansielle bevillinger. Det, vi har været ude for, er jo, at visse af folketingets partier ikke har villet være med til at skaffe dækning for gennemførelsen af disse planer. Det er det, der er problemet.

Hvis jeg ikke husker fejl, talte, sagde eller skrev det ærede medlem hr. Poul Møller på et vist tidspunkt noget om, at man skulle nå til en nedskæring på 500 mill. kr. Jeg erindrer ikke, om det drejede sig om de offentlige investeringer, eller det var en blanding af nedskæringer af offentlige investeringer og af driftsudgifter; men jeg mener, at tallet 500 mill. kr. på et vist tidspunkt blev nævnt af det ærede medlem. Det er nu ikke afgørende. Det afgørende er, at de to partier, venstre og de konservative, ikke har villet være med til at skaffe finansiell dækning for disse investeringsplaner. Derfor er det ganske naturligt, ikke spor hovedløst, men en selvfølge, at vi — efter alt det, vi har været igennem med disse besparelser, som regeringen er gået ind på og selv har stillet forslag om og har fået gennemført — må tage disse investeringsplaner op til revision. Det er en selvfølge, at vi gør det, og det ville være hovedløst, hvis vi ikke gjorde det.

I den forbindelse må jeg nævne, at alene udgifterne til fortsættelsesarbejderne — stoppet gælder jo kun de nye arbejder, igangsættelserne — medfører en stigning på ca. 25 pct. på byggebudgettet fra forrige år til indeværende år. Der er altså langtfra tale om, at regeringen nu vil sætte stop for

[Økonomiministeren.]

sygehusbyggeri, skolebyggeri o. s. v. Den drager blot konsekvensen af det, vi har været igennem, og jeg kan ikke rigtig se, at netop venstre og det konservative folkeparti er de rette til at bebrejde regeringen dette.

Noget andet er, at så vidt jeg kan se, må en mindretalsregering — det vil jeg ikke undlade at sige her — efter det, vi har været igennem, vel tage det bestik af situationen, at nu må disse planer tages op til en noget mere vidtgående revision, således at man dels i planerne indarbejder følgerne af det igangsættelsesstop, der er vedtaget, dels i det hele tager 3 års planerne op til almindelig vurdering med henblik på mulighederne for i fremtiden — det vil altså sige i de næste 3 år — her i tinget at få gennemført den fornødne finansielle dækning.

Henry Christensen: Den højtærede finansminister sagde som et forsvar over for kritikken af den stykkevise politik, som regeringen fremlægger i folketinget, at hvis venstre og oppositionen havde været rede til at fortsætte forhandlingerne, havde det ikke været nødvendigt med en sådan stykkevis politik. Ja men, højtærede finansminister, hvem var det, der holdt op med at forhandle? Det var den højtærede minister, det var regeringen. Jeg tror, det vil være rigtigt af den højtærede finansminister at bekræfte, at han fik besked om, at vi var villige til at fortsætte forhandlingerne. Det var altså den højtærede finansminister og den højtærede statsminister, der holdt op med at forhandle.

Jeg kan i øvrigt henvise til, hvad jeg sagde, da vi havde anden behandling af første eller anden buket, eller hvad det var, at der er heller ingen, der er i tvivl om, hvad det var, der bragte den højtærede ministers eller den høje regerings interesse for at fortsætte forhandlingerne med mit parti til ophør.

Nu siger det ærede medlem hr. Westerby, at der var almindelig enighed imellem mit parti, det konservative parti og socialistisk folkeparti om kritik af regeringen; men så må jeg sige, at der er tilsyneladende også en vældig overensstemmelse mellem det ærede medlem hr. Westerby, den socialde-

mokratiske regering og socialistisk folkeparti nu om overfaldene på venstre.

Et af hovedargumenterne — og dér var det ærede medlem hr. Baunsgaard jo med — var postulatet om, at venstre, mit parti, havde været i enhver henseende negativt under forhandlingerne, at der intet positivt var kommet fra mit parti. Tror det ærede medlem, at han fremmer en rigtig historieopfattelse ved den slags postulater? Hvad var nu stillingen? Det var klart, at der var forskellige ting, der blev afvist. Den højtærede finansminister havde foreslået at forhøje engrosomsætningsafgiften fra 9 til 10 pct. Jeg tror, den højtærede finansminister vil erkende, at jeg var den første, der offentligt påpegede, at her var et område, hvor vi kunne gå videre, at det måske netop var det område, hvor der, når man tilsigtede en forbrugsbegrænsning, var de bedste muligheder for at gennemføre en afgiftspolitik, der ramte forbruget så bredt som muligt, og jeg anbefalede den højtærede finansminister at gå den vej. Det ærede medlem hr. Baunsgaard, erindrer vi, var meget betænkelig ved at gå den vej, men han overvandt sig selv i så henseende, og det skal han ikke have utak for.

Det var det ene område, der gav mange penge. Hvad var det andet, der skulle give mange penge? Det var merværdiafgiften. Det er rigtigt, som det er fremgået her i dag, at vi i venstre var stærkt betænkelige ved at forcere behandlingen i tinget af merværdiafgiften. Vi mener og mente også da, at en reform i vor beskatningspolitik af så vidtgående indhold ud fra saglige hensyn krævede rimelig tid til overvejelse både i det høje ting og i befolkningen. Alligevel afviste vi ikke den højtærede finansministers og regeringens opfordring til at forsøge at træffe en principbeslutning med det formål at gennemføre merværdiafgiften allerede med virkning fra 1. oktober. Mig bekendt afviste vi på intet tidspunkt — heller ikke da de meget omtalte forhandlinger holdt op — at lade dette indgå i de videre forhandlinger på trods af vore efter min mening sagligt begrundede betænkeligheder derved.

Dette forudsatte naturligvis, at der måtte træffes de tilsvarende fornødne principaftaler om det, som skulle være modstykket i næste omgang, den skattereform, som alene var mulig gjort gennem en omlægning

[Henry Christensen.]

af forbrugsbeskatningen. Nu er vi imidlertid på dette område i den højst besynderlige situation, også efter det, finansministeren har sagt i dag, at man tænker sig merværdi-afgiften gennemført i indeværende folketingsår, men tænker sig forhandlingerne om en skattereform — som modstykke hertil — først ført for alvor i næste folketingsår. Her vil man altså slå sammenhængen i stykker. Hermed er det også dementeret, hvad det ærede medlem hr. Westerby offentligt har påstået, at man havde sikret sig det ene og det andet i så henseende. Der er altså ingen aftale, forstår jeg på den højtærede finansminister, på nogen af disse områder; hermed må der i hvert fald være bragt klarhed, hvad denne side af sagen angår.

Til min udtalelse vedrørende vor tilslutning til en eventuel afgiftsforøgelse på 6 øre på benzinen svarede den højtærede finansminister, at jeg kunne ikke bruge de penge mere end én gang. Det havde jeg heller ikke tænkt mig, men jeg foreslog dem brugt én gang. Men det, den højtærede minister nu har besluttet sig til, er, at han slet ikke vil bruge dem nogen gang. Det var bl. a. det, diskussionen stod om.

Tilsvarende forholder det sig med påstanden om vor negativitet. Den højtærede finansminister erkendte jo, at han, da jeg pegede på mulighederne for øget kosmetikbeskatning, havde afvist det. Man afviser det altså i de forhandlinger, vi deltager i. Så slutter man disse forhandlinger, og så kommer man selv bagefter med et forslag derom. Endelig fortæller man bredt, at dér kan man se: oppositionen er fuldstændig negativ, den har ikke peget på noget som helst eller stillet noget forslag. Er det ikke at dreje lidt for meget rundt med tingene? Er det virkelig nødvendigt for regeringen at dreje tingene så voldsomt rundt for at skaffe sig en argumentation? Det skulle da vist ikke være nødvendigt.

Den højtærede økonomiminister omtalte det, han kalder nedskæringerne i investeringsplanen, og ville nu lægge ansvaret derfor på venstre og det konservative folkeparti. Jeg har egentlig ikke indtryk af, at regeringen i øjeblikket er særlig optaget af at tage hensyn til venstre og det konserva-

tive folkeparti. Jeg har egentlig indtryk af, at regeringen mener, at den nu har etableret en eller anden form for flertal, og derfor er det besynderligt, at den som argumentation for den politik, den anlægger, henviser til den opposition, den i øvrigt ikke vil tage hensyn til. Det kan dog vist ikke holde i den nuværende situation.

Er sandheden ikke, når det kommer til stykket, en helt anden? Er sandheden ikke den — det var det indtryk, man fik under forhandlingerne om disse ting — at det simpelt hen var et spørgsmål om, hvorvidt der var kapacitet til rådighed til at gennemføre det opstillede program, hvis det ikke skulle gå ud over boligbyggeriet og andre vigtige bygge- og anlægsopgaver her i landet?

Jeg erindrer i hvert fald, at den højtærede finansminister, da han blev stillet over for det spørgsmål, om det nu var nødvendigt med de og de nedskæringer på det og det ministerium, ganske klart og tydeligt — og efter min mening saglig rigtigt — svarede, at det måske ikke var nødvendigt at skære den og den opgave ned, men at man, hvis man skal tilvejebringe en samlet balance, bl. a. under hensyntagen til den forhåndenværende kapacitet ikke kan lade være med at gribe ind over for de forskellige områder. Der måtte en samlet begrænsning af nogenlunde det foreslåede omfang til. Hvorfor så ikke erkende det? Hvorfor så prøve at argumentere på en måde, der ikke stemmer med vore forhandlinger om disse ting og utvivlsomt ikke stemmer med virkeligheden? Hvorfor ikke redeligt sige: vi må gennemføre disse begrænsninger, som ingen af os ønsker gennemført, fordi vi ikke har en større anlægs- og byggekapa- citet? Det er jo sandheden. Jeg tror, at både regeringen og den politiske diskussion ville stå sig ved, at man lod være med at pådutte hinanden synspunkter og argumenter, som den anden part ikke har. Jeg ønsker ikke — og venstre gør det heller ikke — at begrænse de centrale og vigtige dele af de offentlige investeringer vedrørende uddannelse, socialforsorg, forskning o. s. v. Det var nødvendigheden, der tvang os til disse begrænsninger, og jeg tror, vi alle sagligt ville stå os ved at erkende det. Noget sådant ville man også have gjort fra

[Henry Christensen.]

regeringens side, hvis der var blevet forlig. Nu blev der ikke forlig, og så argumenterer man modsat. Det tror jeg ikke dansk politik står sig ved.

Den højtærede udenrigsminister erkender jo ganske klart, at forslaget om ændringer i toldloven også har en handelspolitisk virkning. Det, vi mener er angribeligt i regeringens politik, er, at man bygger forslag med en meget begrænset finansiell virkning på et handelspolitisk motiv. Vi tror, den højtærede udenrigsminister tager fejl i den handelspolitiske bedømmelse, han anlægger. Vi tror, at ændringen i bedste fald vil virke som et irritationsmoment i de forhandlinger, som Danmark har behov for at føre med fællesmarkedet, især med Vesttyskland, med henblik på hensyntagen til danske interesser. Derfor mener vi, det er meget uklogt, at regeringen har pillet den blomst frem og sat den på folketingets bord.

Den højtærede udenrigsminister argumenterer videre og siger, at denne toldændring har man jo ret til at foretage; desværre — sådan forstod jeg ham — havde man det jo ikke over for EFTA-området; derfor er virkningen den noget beklagelige, at det alene bliver en forhøjelse på — forstod jeg — biler fra alle ikke-EFTA-lande. Ja men, højtærede udenrigsminister, hvis det alene var et spørgsmål om at belaste bilerne med større afgift, var der jo mange veje til rådighed. Man havde ikke behøvet at gå toldvejen. Den højtærede finansminister har jo for nylig fået gennemført et lovforslag, der ramte de nye biler over en bred front. Den vej stod altså til rådighed. Man havde ikke behøvet at bringe sig i den situation, man her har bragt sig i.

Om de enkelte forslag i øvrigt kun et par korte bemærkninger til den højtærede finansminister.

Jeg skal vedrørende præmieobligationslånet henvise til, hvad jeg sagde før. Jeg tror dog ikke, det kan stå for en nøjere vurdering, hvad der er sagt her i dag, at når det ærede medlem hr. Erik Eriksen har

peget på, at et indenlandsk statslån ville være omtrent det eneste middel til at genoprette den økonomiske balance, skulle det være en antydning af eller en anvisning på et bidrag. Dette forslag blev i sin tid kategorisk afvist af den højtærede finansminister. Nu kommer han altså selv med et forslag om det samme. Finansministeren mener stadig, at dette lån henvender sig til et nyt publikum. Deri tror jeg han tager fejl. Her ligger netop forskellen mellem dette lån og de tidligere præmieobligationslån, vi har gennemført.

Til det ærede medlem hr. Westerby den bemærkning, at når han tilslutter sig betragtningerne om nødvendigheden af de langsigtede elementer i den økonomiske politik, må opgaven jo være at virke for at få dem tilgodeset. Desværre har den politiske magt i disse år jo i så høj grad været placeret hos den socialdemokratiske eller socialdemokratisk ledede regering, og socialdemokratiske regeringer plejer jo ikke at vise særlig hensyntagen over for vore synspunkter, når de ikke mere eller mindre føler sig tvunget dertil.

Derfor er det en rimelig politisk betragtning at anlægge, at vi kan under visse forudsætninger træffe en aftale med den socialdemokratiske regering om en øjeblikkelig økonomisk sanerende politik; men forudsætningerne må bl. a. være, at der samtidig kan træffes aftaler om sådanne foranstaltninger, at vi har grund til at tro, at vi dermed har underbygget en økonomisk fremgang i tiden fremover. Den socialdemokratiske regering erkendte vist ganske klart nødvendigheden af, at en politisk indsats i den nuværende situation også måtte omfatte sådanne ting. Jeg tror, at det ville have været muligt at forhandle sig væsentlig videre til rette med den socialdemokratiske regering, og at den ikke ville have givet op på halvvejen, hvis den ikke havde fået de andre muligheder, som den nu så pludselig og så overraskende fik. Det tror jeg det ærede medlem hr. Westerby ville gøre klogt i at tage med ind i sine overvejelser.

Poul Møller: Det ærede medlem hr. Baunsgaard optrådte i dag som en ridder uden frygt og dadel i sit forsvar for regeringen. Det var oppositionen, det nu skulle gå ud over. Vi var nok mange medlemmer, der sad og tænkte på, hvorfor det ærede medlem egentlig gik ud af regeringen i september, eller hvorfor det ærede medlem ikke tog imod tilbuddet i februar eller marts, eller hvornår det var, om at træde ind i den igen. Nu var det oppositionen, der var noget i vejen med, og nu kunne det ærede medlem sluge næsten alt, hvad regeringen kom med, og vel også denne ekstratold på tredjelandsbilerne, hvis bare udenrigsministeren kan give en eller anden plausibel handelspolitisk begrundelse for at forhøje toldsatskerne her i landet. Det ærede medlem hr. Baunsgaard vil gerne fremstille det, som om her er en umulig opposition, og så er der en regering, som måske ikke er særlig dygtig, men som ved hjælp af det ærede medlem kan strammes op og blive en dygtig og brugbar regering et stykke tid i hvert fald, og det synes jeg er noget af en forvanskning af kendsgerningerne. (*Afbrydelse*). Ja, det sidste er endda også en forvanskning, for det er at give regeringen alt for meget, men under hensyn til det sene tidspunkt skal jeg undlade at tage hele regeringens synderegister op; statsministeren skal få det en anden gang.

Nu hævder det ærede medlem hr. Baunsgaard, at vi siger nej til begrænsning i det private forbrug. Det ærede medlem ved godt, at det gør vi ikke, men vi siger, at en overskudspolitik, en forbrugsbegrænsning, kan højst give et pusterum, og det afgørende er, om vi kan udnytte det pusterum til at skabe selvvirkende og selvregulerende kræfter. Vi har peget på — jeg nævner det her for at afvise, for at demontere påstanden om negativitet — landbrugets strukturproblem. Jeg ved ikke, hvor langt vi kan få det ærede medlem med, men jeg tror, vi kunne få den højtærede landbrugsminister langt med her. Det er et problem, som må løses, hvis vi skal bort fra den statsudgift, som består i tilskud til landbruget. Vi kan begrænse vor udgiftspolitik, hvis vi vil et andet middel, nemlig en mere dristig gennemførelse af landbrugets strukturpolitik.

Vi har peget på opsparingen som en

langsigtet foranstaltning, som vi må begynde på, hvis vi skal prøve på at frigøre os fra den stadige overskudspolitik, den stadige merbeskatning af befolkningen. I dag er der nævnt boligopsparing. Vi kan nævne ejerlejlighedsproblemet, investeringsfonds, etableringsopsparing, kapitalbindingskonti også for obligationer, skattefritagelse for mindre renteindtægter og en lang række andre ting, som vi har ført frem under diskussionerne.

Der er skattereformen. Hvad er der blevet tilbage til en skattereform, når vi ser det hele an? Kan det ærede medlem hr. Baunsgaard, som jo er enig med os i, hvordan vi ønsker det fremtidige skattesystem, ikke se, at hvis vi ikke prøver på at skabe nogle selvvirkende og langsigtede faktorer og sætter dem i kraft nu, så kommer den dag, hvor vi må indføre merværdiafgiften uden praktisk talt at kunne få nogen skattelettelse til gengæld? Vi er allerede ved at have slugt provenuet af merværdiafgiften. Vi, der var så naive for et halvt eller et helt år siden at tro, at merværdiafgiften kunne gennemføres praktisk talt, bortset fra det, der skulle gå til engrosomsens afskaffelse, mod reduktion i de direkte skatter, vi må i dag erkende, at det kan vi ikke, det er der ikke penge til. Kan vi ikke standse statens stigende udgifter, så står vi til næste forår med en merværdiafgift indført, uden at der er kommet midler ind til nedsættelse af de direkte skatter. Så er det, jeg spørger det ærede medlem hr. Baunsgaard: hvad vil det ærede medlem så have næste gang, når der ikke længere er direkte skatter, man kan diskutere, når man ikke mere kan sige: nu sletter vi den skattelettelse? Hvad så om 2 år, når vi har fået merværdiafgiften, når vi har afløst engrosomsen med den? Vi har ikke fået penge til lettelse af de direkte skatter; skal vi blive ved med at lægge 100 mill. kr. om året på overskuddet for at holde inflationskræfterne i ave? Skal vi blive ved med at have stigende statsudgifter? Hvad vil man gøre? Kan man ikke se, at man nu har udtømt mulighederne over for punktskatter, over for direkte skatter? Så kommer den store skat, der hedder merværdiafgift. Nu er man ved at udtømme dens muligheder, medmindre man vil sige: vi kan sætte procenten op til stadighed. Det kan man ikke blive ved med; det kan man

[Poul Møller.]

ikke, fordi der er så megen samhandel i dag og så megen grænsetrafik, der gør, at selve den forbrugsbegrænsning, der ligger i merværdiafgiften, også er begrænset, fordi den kan omgås så let, hvis der bliver for stor forskel mellem den afgift, der skal betales i vort land og i vore nabolande. Det er f. eks. det samme med kosmetikafgiften, der er blevet afvist af sagkyndige, idet man siger, at det kan købes på så mange andre måder uden for landets grænser.

Derfor tror jeg, det ærede medlem hr. Baunsgaard skulle tænke lidt mere over sin egen fuldkommenhed, for der er ikke nogen af os, der er i tvivl om, at det ærede medlem bestemt ikke nogen sinde er i tvivl om, at han har ret. Men mon det ærede medlem ikke af og til skulle tænke på, om ikke der er lidt problematik også i det, det ærede medlem siger, og om det dog er den eviggyldige sandhed?

Vi har derfor peget på den administrative reform som et forsøg på at løse vore refusionsproblemer og byrdefordelingen mellem kommune og stat og derigennem skabe et større ansvar for de mennesker, der rundt omkring i landet skal disponere over offentlige midler, og som i dag kan disponere over statens midler. Det er ikke spørgsmålet, om det er højre- eller venstrepolitik, men om det er en fornuftig politik. Vi har peget på en rationalisering af selve statstjenesten, på nedlæggelse af små jernbanestrækninger og nedlæggelse af stationer. Vi fik det svar af trafikministeren, at det er i fuld gang. Vi havde et samråd med trafikministeren om postvæsenets rationalisering. Alt dette nævner jeg for at vise, at vi ikke er negative, men at vi lægger mere vægt på de langsigtede foranstaltninger end på de kortsigtede, fordi det er de langsigtede, der skal føre os ud over kriser og panikagtige foranstaltninger, så vi ikke hvert år i marts måned skal stå i de næsten kaotiske økonomisk-politiske problemstillinger, vi står i hvert år. Derfor håber jeg, det ærede medlem vil tænke bare lidt over det, jeg har sagt, og jeg beder ikke om, at han skal give mig ret, slet ikke i dag, men ved lejlighed se, om han ikke også skulle tænke lidt over sin egen politik.

Og så vil jeg gerne takke den højtærede finansminister for de bemærkninger, han

gjorde, selv om de ikke var særlig venlige, men vi skylder vel ikke hinanden så meget i den retning. Den højtærede finansminister siger, at hvis vi ikke havde sagt nej under udvalgsforhandlingerne til flere af de afgiftsforslag, han kom med i første omgang, havde vi ikke haft den situation, vi har i dag. Nu vil jeg dog gerne sige ligesom det ærede medlem hr. Henry Christensen, at regeringen har stabiliseret sig, har fået sit flertal, er blevet en flertalsregering; der er opstået en ny trekant. Kritikken for, at visse forslag ikke er blevet gennemført, kan da så ikke kun gå på os. Det må da være makkerne — dem, der sidder ved ordførerbordet, eller det ærede medlem hr. Baunsgaard — den højtærede finansminister må gå i krig med, i hvert fald også med dem; det ser ud, som om det ærede medlem hr. Westerby har været i krig. Jeg kan altså ikke forstå, hvorfor det skal være vort ansvar, hvorfor ministeren ikke vender sig imod de makkere, han nu har sikret sig under de natlige forhandlinger — måske var han ikke med, så var det udenrigsministeren og statsministeren og økonomiministeren, der gjorde det — hvorfor han ikke prøver at se, hvorfor disse makkere har været så ringe, at vi skal være i den situation, vi er i i dag. Jeg kunne så sige, at hvis finansministeren ikke havde været minister og ikke var blevet det i september, havde vi ikke været i den situation, vi i dag er i; så havde vi formentlig kunnet finde både de langsigtede midler og de øjeblikksbestemte midler, der skulle til for at løse de økonomiske problemer.

Den højtærede finansminister siger, at bil-toldens 18 millioner er meget vigtige. Når man har med talstørrelser at gøre på omkring 15 milliarder, er 18 millioner selvfølgelig et vigtigt tal, det forstår jeg godt. Den højtærede udenrigsminister var også inde på proportionerne, idet han omvendt sagde, at man kan da forstå, at når vi importerer for 14 milliarder, er 18 millioner et ganske ligegyldigt tal. Sådan kan man vende op og ned på tallene, det kender vi alle sammen; man kan gøre det efter behov. Men der bliver tilbage, at vi, så vidt jeg husker, aldrig har indført toldsatser bortset fra rene finanstoldsatser, og det er dette her ikke — det vil jeg gerne sige til det ærede medlem hr. Westerby. Netop

[Poul Møller.]

fordi vi er medlem af EFTA og giver praktisk talt fri import af svenske og engelske biler til en 3,6 pct.s told, som forsvinder i løbet af et par år, er det i høj grad et handelspolitisk spørgsmål. Det har vi aldrig bedømt som beskyttelsestold ud fra rent finansielle synspunkter, men jeg forstod, at udenrigsministeren havde noget at betro os i den retning i udvalget, og indtil denne betroelse har fundet sted, vil jeg ikke kommentere dette spørgsmål yderligere, for det kunne være, at der lå et par hundrede millioner kroner, vi kunne vinde ved hjælp af disse 18 millioner, og så vil vi naturligvis lytte med interesse dertil. Derfor vil jeg altså standse denne diskussion for mit vedkommende; jeg må dog sige, at jeg er i høj grad i tvivl om, hvorvidt det er klogt, men jeg lader mig gerne overbevise, hvis den højtærede udenrigsminister virkelig skulle have sagligt gode grunde for det, der her er foreslået.

Den højtærede finansminister var inde på en række andre spørgsmål vedrørende udgiftspolitikken, men jeg tror ikke, det fører noget sted hen at forlænge vor diskussion. Den får vi lejlighed til også at føre ved anden behandling.

Hvad præmielånet angår, har jeg en anden opfattelse end den højtærede finansminister. Jeg tror, at 100 kr.s obligationer vil tiltrække obligationskøbere, som vil gå fra det almindelige obligationsmarked, og derfor anser jeg det for at være en politik, der må være inspireret af medlemmer fra Mols, når man på denne måde finder på for at skaffe penge til køb af obligationer at sælge obligationer.

Den højtærede udenrigsminister har jeg givet svar. Jeg afventer altså udvalgsdrøftelsen om denne sag.

Jeg må sige, at jeg forstod nogle af den højtærede økonomisters betragtninger, men ikke dem alle, hvilket sikkert ikke er økonomiministerens skyld. Det er naturligvis således, at det er svært for os, der sidder herovre, at finde ud af, hvad finansloven omfatter, når man efter dens vedtagelse gennemfører sådanne administrative indskrænkninger, som man her har gjort. Jeg forstod, at den højtærede finansminister sagde, at der var taget højde for dette i finansloven, så det ikke påvirkede

denne. Jeg forstod ikke den højtærede økonomiminister således, men det har altså været mig, der har misforstået det. Det, der her er foretaget, at man begrænser igangsætningen af nye arbejder indtil februar 1966, giver altså ingen besparelser på finanslovens anlægsbudget. (*Økonomiministeren* [Henry Grünbaum]: Det giver ikke yderligere begrænsning!). Nej, men det er i forhold til det vedtagne finanslovsforslag. Det har jeg så noteret mig, så må det vel være sådan. Så må vi se, om det ikke går, som det gik i forfjor, da den højtærede finansminister gav en tilsvarende erklæring, men hvor det alligevel viste sig, at da vi kom til regnskabstallene, havde det i høj grad påvirket anlægsudgifterne. Sådant kan der altså være så meget, hvor man først senere kan se, hvem der har ret. Jeg skal ikke forlænge denne diskussion; det vil først kunne vise sig, når regnskabet foreligger.

Vi vil altså nu prøve at arbejde videre for vor langsigtede alternative politik. Jeg håber, vi en dag kan overbevise det ærede medlem hr. Baunsgaard om dens rigtighed.

Baunsgaard: Den højtærede finansminister var skuffet over enkeltheder i min tale. Det er jeg selvsagt ked af. Det er ikke, fordi jeg tilsigter at skuffe folk, men der har nok ikke i dette tilfælde været noget at gøre ved det.

Må jeg sige til den højtærede udenrigsminister, at også jeg tager til efterretning, at der kan være handelspolitiske oplysninger, som egner sig til i første omgang at blive drøftet i et udvalg. Det lyder umiddelbart rimeligt, og jeg skal derfor heller ikke knytte yderligere betragtninger hertil, ud over at jeg i og for sig føler trang til at tilslutte mig udenrigsministerens beklagelse af, at man har haft så travlt med at starte en kampagne herhjemme, at man måske — det går jeg ud fra som en given ting — ufrivilligt er kommet til at levere argumenter til nogle, der måske ellers ikke ville have kigget efter disse argumenter.

Et par bemærkninger til det ærede medlem hr. Henry Christensen. Det ærede medlem var ikke tilfreds med, at jeg havde sagt, at venstre og de konservative ikke var fremkommet med noget positivt forslag, og spurgte mig, om jeg troede, at denne min udtalelse eller dette postulat, som det ærede medlem kaldte det, fremmede en rigtig

[Bauusgaard.]

historieskrivning. Ja, det er selvsagt min opfattelse, ellers ville jeg ikke have fremsat den. Det ærede medlem har kun én mulighed for at dementere denne min opfattelse og dementere, at det bliver den sandfærdige historieskrivning, nemlig ved nu at fortælle folketinget det, han glemte at fortælle os andre i udvalget, det, der var venstres positive stilling. For det var jo ikke det, det ærede medlem gjorde, da han var heroppe i anden omgang. Hvad var det, jeg sagde i første omgang? Jeg sagde: det ærede medlem har tilsluttet sig, at der skulle oparbejdes et kasseoverskud på henimod 1.200 mill. kr. Det ærede medlem afviste mere end halvdelen af regeringens forslag uden at sætte noget andet i stedet. Men i dette, at jeg siger, at det ærede medlem har afvist mere end halvdelen, ligger jo en erkendelse af, at der var noget, han tilsluttede sig. Men det er jo ikke nogen anvisning på, hvad han vil sætte i stedet for det, han afviste, at stå og gentage det, han gav tilslutning til. Der mangler stadig halvdelen; det ærede medlem kan ikke slippe godt fra at kalde det positiv stillingtagen at sige: vi vil det samme resultat, når han samtidig ikke stiller et eneste forslag. Det går ikke, ærede medlem.

Til det ærede medlem hr. Poul Møller må jeg allerførst sige, at nu skal der altså mere end en undren hos en konservativ ordfører til at få mig til at gå ind i en regering. Det forstår det ærede medlem godt. Og når så det ærede medlem siger til mig, at jeg skulle prøve at lytte til, hvad de konservative vil, så vil jeg sige, at der er næsten ikke noget, jeg glæder mig mere til, al den stund overraskelser altid er det morsomme ved politik.

Den økonomiske politik, jeg og mit parti har givet tilslutning til, siger det ærede medlem, kan kun give mere end en kort pause i en forkert økonomisk udvikling, hvis den følges op af mere langsigtede løsninger. Nu vil jeg gerne sige meget venligt til det ærede medlem, at det er jeg enig i, helt og ubetinget, men hvorfor går det ærede medlem så ikke ind i en positiv planlægning af denne langsigtede politik? Det ærede medlem erkendte jo selv, at forudsætningen for en langsigtet planlægning er, at vi får tilvejebragt økonomisk balance. Men hvad gør

det ærede medlem? Han afviser at tilvejebringe den økonomiske balance, som er en forudsætning for de langsigtede løsninger. Jeg kan se, at vi har brug for langsigtede løsninger, ja, jeg er endda villig til absolut velvillig overvejelse af konservative forslag, egentlige forslag, hvis sådanne mod sæd-vane skulle fremkomme. Jeg er enig med det ærede medlem hr. Poul Møller i, at finansministeren også fik nej af det radikale venstre og derfor for den sags skyld også godt kunne bebrejde mig, at han måtte komme igen med noget andet i stedet for det, som også vi afviste. Men det, jeg ikke kan forstå, er, at det ærede medlem ikke kan se forskellen mellem ham og mig i denne sag. Forskellen er den, at når jeg afviser noget, så anviser jeg noget andet i stedet. Det er det, det ærede medlem ikke gør, og det er det, der gør den konservative holdning i situationen til en negativ holdning. (Poul Møller: En ny regering!).

Morten Lange: Hvad angår den højtærede udenrigsministers bemærkning om biltolden, tager vi til efterretning, at den får vi noget nærmere at høre om i et udvalg. Det glæder vi os til. Især glæder vi os til at se ligheden mellem det, vi dér kan blive oplyst om, og så den højtærede statsministers proklamation i London, som ganske vist i den hjemlige presse er blevet slået op som en af århundredets største statsmandstaler, men som åbenbart har lidt den sørgelige skæbne — som den slags så tit gør — at journalisterne ikke hørte den. (Statsministeren [J. O. Krag]: Der var ingen journalister!). Så er det med andre ord ikke så mærkeligt, at de ikke har hørt den. Men hvis den virkelig havde været så væsentlig i engelske ører, mon så ikke den var sivet ud til andre end den danske presse?

Tilbage bliver i realiteten, at denne biltold er et ganske nyt og efter min mening meget interessant træk i vort forhold til fællesmarkedet. Jeg mener, at vi skal gennemgå sagen med stor omhu, og jeg anser denne told for at være en af de mest interessante poster, ikke for de 18 millioner kroners skyld, men for de principper, sagen kan indeholde. Det kommer vi tilbage til. Det egner sig vel til udvalgsarbejde.

Den højtærede finansminister var så

[Morten Lange.]

elskværdig at have noteret, at jeg dog var kommet med alternative forslag i stedet for dem, jeg mindre godt kunne lide, men klagede over, at de for det første var politisk mindre gennemførlige — det er jo et spørgsmål, hvad man lægger i den bemærkning — og desuden over, at de ikke gav penge hurtigt nok. Nu er det selvfølgelig aldrig rart at have det sådan, at man skal have hurtige penge; de plejer at være svære at skaffe. Men jeg vil dog dertil sige, at en beskatning af grundværdistigningen på den ene eller den anden måde, altså af spekulationsgevinsterne, kunne man nu nok gennemføre hurtigt. Det er ikke udelukket at finde metoder, der kan virke forholdsvis hurtigt, og jeg vil vældig gerne være med til at støtte forslag af denne art. Jeg har endda den opfattelse, at de meget store fortjenester, der kommer ind dér, trænger til at blive beskattet lige med det samme, også inden de gode borgere, der får dem, rejser til Mallorca. Det var da udmærket at få netop argumentet om det hurtige ført ind i denne sag. Jeg tror, det vil være udmærket; jeg tror, objektet egner sig, og jeg tror, det kan give en smuk buket med temmelig mange penge i.

Endelig nævnte den højtærede finansminister ikke det, som i virkeligheden betyder de store penge i sagen, det, vi har for os i øjeblikket, og som vi kan pille ved uden alt for store anstrengelser, nemlig landbruget. Men dér er den hårde kendsgerning den, at man har ligget under for pression. Jeg synes, det kunne være hyggeligt, om der kunne komme en modpression, så vi kunne få balancen til at gå bedre op; så slap vi måske for en beskatningsform, som ingen er særlig glad ved.

Det, jeg i og for sig fandt mest betænkeligt ved de redegørelser, vi fik fra de højtærede ministre, var måske nok den højtærede økonomiministers udtalelser om investeringsplanerne. Nu var han jo så rart beroligende i tonefaldet. Vi fik at vide, at det var jo blot den slags justeringer, man hele tiden havde forudset; nu blev det nok nødvendigt at lave endnu flere, for nu havde man ikke fået alle de penge, man vistnok havde regnet med, men det, at man skød noget ud, betød egentlig ikke noget videre,

for der var alligevel så meget, man byggede på i forvejen.

Ja men undskyld mig, højtærede økonomiminister, jeg tror, det er rigtigt, at den 3 års plan, vi fik forelagt, i virkeligheden ikke var nogen kæmpeplan. På mange punkter, som vi har set på, var den bestemt ikke overspændt. Nu har jeg forstået, at den allerede i regeringens plan er blevet en 4 års plan; vi har forstået, at den skal yderligere trækkes ud. Jeg har altså en fornemmelse af, at min profeti om den unævelige 5 års plan står uhyggeligt nær ved døren. Nu tror jeg ikke, det kommer til at gå helt så enkelt, for det er vel ikke meningen, at man trækker hver enkelt post nøjagtig lige langt ud. Der må vel være lidt fornuft i tingene.

Men baggrunden for økonomiministerens beroligende ord var, så vidt jeg kunne forstå, at det vistnok egentlig var meget værre, end vi hidtil havde fået indtrykket af. Jeg tror, at de krisetegn, der er kommet op omkring investeringsplanen, er værre, end de beroligende vendinger tyder på, og jeg håber, at vi meget snart får denne sag dissekeret i investeringsudvalget, også for at højne disciplinen her. Det er altid rart at få bundet folk tilstrækkelig hårdt til de nødvendige udgifter. Det synes at være temmelig svært.

Det ærede medlem hr. Westerby har jo nedsat sig som moralist her i tinget. Det er et udmærket embede at have, men moralister må også vænne sig til skarpsyn og til at høre godt efter.

Hvis det ærede medlem hr. Westerby ikke kan se forskel på venstre, de konservative og socialistisk folkeparti, er han slagen med en politisk blindhed, der er helt utrolig. Der er i virkeligheden kun én lighed, og den er jeg ked af findes, for jeg ville gerne have, at der ikke var årsag til den. Men den lighed, der er, er den, at vi i højere og højere grad er enige om, at vi ikke synes, regeringen er så forfærdelig dygtig. Vi ser meget mere alvorligt på den sag, end venstre og de konservative gør; vi har jo været med til at tilråde, at der blev dannet en sådan regering, så vi har dog en slags beskedent medansvar. Derfor bekymrer det os, at det ikke går bedre. Venstre og de konservative burde jo egentlig være lykkelige, for de får gen-

[Morten Lange.]

nemført deres politik og kan oven i købet skælde regeringen ud. Men på den baggrund at påstå, at vi nu er kommet i den situation, at der kan sættes lighedstegn imellem venstre- og højreoppositionen her i salen, det må man altså være en ganske særlig stærblind moralist for at finde ud af.

Endelig vil jeg sige til det ærede medlem hr. Westerby: vi er hidtil i debatter om buketter kommet med konkrete alternativer. Det har vi også gjort i denne sag. Vi har i øvrigt en hel masse på lager fra sidst. Vi er altid parat, for for os er de offentlige investeringer, hele sultningen af den offentlige sektor, en af de allerstørste farer i øjeblikket; og det må vi finde på at gøre noget ved, men det skal være noget fornuftigt og konstruktivt.

Westerby: Til det ærede medlem hr. Morten Lange vil jeg gerne gøre den bemærkning, at det har ikke været min tanke på nogen måde at optræde som moralist. Det er ikke den opgave, man påtager sig — det er der vist ikke nogen der er berettiget til. Det, der fremkaldte min bemærkning, var at jeg med stigende undren har set ved kampafstemninger og ved mange andre lejligheder det praktiske sammenfald, der er imellem socialistisk folkeparti på den ene side og venstre og de konservative på den anden side i deres optræden herinde.

Jeg ved vel, at de ideologiske udgangspunkter er meget forskellige, men i praksis her i salen fungerer det meget ofte sådan, at det rent tilfældigt — selvfølgelig er der ikke noget direkte samarbejde — former sig sådan, at SF og venstre og de konservative kommer til at optræde ens. Det ærede medlem hr. Morten Lange erkendte det jo også, da han sagde, at det var udtryk for den fælles opfattelse, at regeringen ikke var god. Det vil altså med andre ord sige, at man i meget vidt omfang kommer til at optræde på samme måde, og det kan vel ikke undre det ærede medlem hr. Morten Lange, at det undrer mig.

Det ærede medlem hr. Henry Christensen kom med en bemærkning om, at det var regeringen, der havde afbrudt forligsforhandlingerne med oppositionen. Jeg ved ikke, hvordan samtalerne er foregået mellem regeringens medlemmer og oppositio-

nen, men jeg ved i alt fald så meget, at de reelle — jeg understreger: reelle — forhandlingsmuligheder mellem regering og opposition praktisk talt var udtømt i løbet af tirsdagen den 23. marts. Det havde længe stået klart for enhver, at det konservative folkeparti stiledede mod et valg, og jeg har også set, at der er en del konservative, der i taler ude over landet har beklaget sig over, at vi ikke fik det valg. Det var det konservative folkepartis politik i situationen.

Jeg kan også oplyse, at i alle venstres kompetente forsamlinger havde man i løbet af tirsdagen den 23. marts vedtaget, at man under ingen omstændigheder ville indgå et forlig med regeringen, ligegyldigt hvor godt det blev, hvis ikke også det konservative folkeparti var med. Partiet venstre havde i denne situation lænket sig til det konservative parti, der ønskede et valg, og dermed var praktisk talt alle forhandlingsmuligheder imellem regering og opposition udtømt i løbet af den 23. marts. Hvordan samtalerne i løbet af aftenen den 23. marts mellem regering og opposition er forløbet, er jo så mindre betydningsfuldt. Det reelle i sagen var, at der ingen mulighed var for noget forlig.

En enkelt bemærkning til det ærede medlem hr. Poul Møller. Det ærede medlem udtalte, at nu var vi jo kommet i den situation, at det ikke længere blot drejede sig om at skaffe dækning for de øgede offentlige udgifter, men at det nu drejede sig om at tilvejebringe et kasseoverskud. Vi var kommet over den margin, sagde det ærede medlem, hvor det drejede sig om at skaffe dækning for øgede udgifter. Det vil altså med andre ord sige, at det ærede medlem hr. Poul Møller i dag erkender, at der gennem den lovgivning, der er blevet gennemført, er skaffet dækning for de øgede udgifter, som også det ærede medlem har været med til at vedtage. Sandheden er jo den, at bogstavelig talt alle partier i det høje ting har været med til at bevilge og tage æren for de forøgede statsudgifter. Derfor er spørgsmålet også dette — der kan måske blive et lille anstrøg af moraliseren i det — om man ikke har en forpligtelse til at være med til at skaffe dækning for de øgede offentlige udgifter, man selv har været med til at tage æren for at bevilge. Er det en rigtig og ansvarsbevidst optræden — jeg spørger

[Westerby.]

det ærede medlem hr. Poul Møller — at forfalde til klynkeri over egen medvirken til øgede offentlige udgifter og så ikke ville være med til at skaffe dækning for dem? Jeg forstår altså, at det ærede medlem i dag takker dem, der har været med til at skabe denne dækning, men at han selv, da det kritiske øjeblik var inde, ikke har villet være med til det.

Endelig en bemærkning til det ærede medlem hr. Henry Christensen, der har forsøgt at fremstille det, som om der ikke var nogen uoverensstemmelse i det principielle spørgsmål om kasseoverskud; det ærede medlem var interesseret i kasseoverskud. Nu vil jeg for det første gerne have lov til at understrege, at ét er, hvad man siger, noget andet er, hvad man gør. Jeg ved da også udmærket godt, at det konservative folkeparti på sit landsmøde har vedtaget, at det vil gå ind for en finanspolitik; men hver gang det kommer til den praktiske prøve — og det er det, der tæller — så er det konservative folkeparti ikke med. Det kan være meget godt med almindelige, principielt holdte udredninger og fremstillinger af, at man er indstillet på at føre en finanspolitik med kasseoverskud, men det, der er det afgørende, er, hvad man gør i praksis. Nu er jeg i øvrigt ikke sikker på, at det ærede medlem hr. Henry Christensen har dækning for sine betragtninger her i salen om dette spørgsmål. Jeg kan da endnu erindre en artikelserie i Berlingske Tidende, der hed „Venstres pris“, hvor det ærede medlem hr. Erik Eriksen skrev, at de, der betragtede finanspolitik som et hovedmiddel i den økonomiske politik, var rabiate socialister. Jeg tror, at det ærede medlem hr. Henry Christensen skulle være bange for, at han i næste debat vil komme ud for, at hans formand, det ærede medlem hr. Erik Eriksen, står op og stempler ham som en rabiat socialist, fordi han i dag har givet udtryk for, at han vil føre finanspolitik og tilvejebringe et kasseoverskud.

Jeg vil også gerne minde om, at dagbladet Vestkysten, der oven i købet har det ærede medlem hr. Erik Eriksen som medlem af sin bestyrelse, kalder dem, der går ind for finanspolitisk stramning, for overskudslygte-mænd og oven i købet — i anledning af, at jeg har givet udtryk for disse synspunkter —

har sagt, at der her er tale om en kløft i opfattelsen, der måtte føre til, at man måtte skilles, hvis man ville tage mig alvorligt. . . (Foged: Det vil vi ikke!) . . . Nu siger det ærede medlem hr. Foged i et tilråb fra salen, at man altså ikke vil tage dette med finanspolitik og kasseoverskud alvorligt. Når man ikke vil det, så er sagen altså klar. Det ærede medlem hr. Foged er mere ængstelig for at blive stemplet som rabiat socialist end det ærede medlem hr. Henry Christensen.

Finansministeren (Poul Hansen): Selv om der nok var flere ting, jeg kunne gøre bemærkninger om, skal jeg afstå derfra og alene knytte en kommentar til det ærede medlem hr. Henry Christensens bemærkning om, at venstre var rede til at fortsætte forhandlingerne den 23. marts, men at det var regeringen, der ikke ville. Det skal nu hedde sig, at vi ikke ville, fordi der var andre muligheder. Jeg må for det første derom sige, at jeg har jo en vis erindring om det udvalgs-møde, hvor vi mødtes kl. 21, og hvor det i hvert fald var overordentlig vanskeligt at få noget som helst at vide om, hvad oppositionen eventuelt ville forhandle videre om. Det tror jeg nok alle udvalgs-medlemmer har en ganske klar erindring om. Det skal jeg i øvrigt ikke komme nærmere ind på, men blot igen henlede opmærksomheden på, at det ærede medlem hr. Henry Christensen ved anden behandling af afgiftslovsforslagene udtalte, at det måtte være en forudsætning, at det blev et firkantet forlig. Det svarer jo ganske til, hvad det ærede medlem hr. Westerby nu har udtalt.

Samtidig fik vi at vide fra konservativ side, fra det ærede medlem hr. Poul Møller, at man dér havde en sådan mistillid til regeringen, at man ikke fandt, man kunne gå ind i nogen aftale med den. Herefter må det vel ligge ganske klart, at det var oppositionens stilling på det tidspunkt, at man ikke ville noget forlig; derfor synes jeg godt man kan spare sig forsøgene på at danne en myte om, at det var regeringen, der på det tidspunkt ikke ville.

Udenrigsministeren (Per Hækkerup): Jeg takker de ærede ordførere for tilsagnet om, at vi kan tale videre om det handelspolitiske i det udvalg, som jeg går ud fra bliver nedsat

[Udenrigsministeren.]

til behandling af lovforslagene. Men jeg tvinges til i anledning af det ærede medlem hr. Henry Christensens udtalelser at sige, at det naturligvis altid er et vurderings-spørgsmål, hvorledes en foranstaltning, der i sine virkninger kan komme til at påvirke andre lande, vil blive modtaget i disse lande. I de offentlige tilkendegivelser, der hidtil er fremkommet, er der ikke noget, der begrundet det ærede medlems vurdering. I de ikke-offentlige tilkendegivelser, der er det danske udenrigsministerium bekendt, er der heller ikke noget, der begrundet det ærede medlems formodning om, hvorledes reaktionen vil blive. Hvis det ærede medlem har særlige informationer, der begrundet den — jeg har ikke fået sådanne særlige informationer fra andre kilder, heller ikke fra sådanne, som må formodes at være af samme opfattelse — vil jeg være interesseret i at høre om det. Men jeg vil gerne sige, at efter det, vi har erfaret, er der ikke fra fællesmarkedet kommet noget frem over for det danske udenrigsministerium, der begrundet en reaktion fra fællesmarkedets side, mens vi derimod har formodninger om, at vi i forholdet til vore partnere inden for EFTA er bedre stillet.

Det ærede medlem hr. Poul Møller talte næsten med patos i stemmen om, at vi aldrig før har foretaget en foranstaltning som denne her. Jeg vil gerne minde det ærede medlem om, at det ærede medlem den 6. april stemte for en forhøjelse af vintolden. Samtidig skete der ganske vist en nedsættelse af omsætningsafgiften; men da vintolden aftrappes i forhold til EFTA... (*Poul Møller: Biltolden?*). ... Vintolden, vintolden — ja, det ærede medlems hukommelse er meget kort. (*Poul Møller: Det var min hørelse!*). Nå, så har det ærede medlem altså to fysiske fejl. Altså, da stemte det ærede medlem for at forhøje vintolden — jeg er nødt til at tale lidt højere — og samtidig nedsatte vi omsætningsafgiften på vin. Men det ærede medlem ved, at vintolden samtidig aftrappedes i forholdet til EFTA-

landene, og hvis det ærede medlem undersøger, hvad det er for lande inden for fællesmarkedet, der eksporterer vin til Danmark, og hvilke lande der eksporterer biler til Danmark, vil det ærede medlem finde, at det er nøjagtig de samme.

(Kort bemærkning).

Henry Christensen: Må jeg bare her kort sige til den højtærede udenrigsminister, at det må vist være en pligt, vi alle må have, at anlægge en vurdering af de virkninger, som vi må frygte, at et forslag, som man udtrykkelig erkender kan have handelspolitisk sigte, også kan have. Nu skal jeg ikke på nuværende tidspunkt forlænge denne diskussion, for jeg forstår, at vi får lejlighed til også på baggrund af yderligere information at tage den op senere.

Jeg forstår meget vel, at den højtærede finansminister mener at kunne svare kort. Han har også fået energiske hjælpere i dag, der forsøger at arbejde for ham. Det har vist enhver kunnet lægge mærke til.

Jeg må sige til den højtærede finansminister — dermed også til det ærede medlem hr. Westerby — at det, så vidt jeg forstod, var en forudsætning eller et sigte for os alle at søge tilvejebragt et bredt forlig. Så længe de 4 partier, der forhandlede, erklærede sig villige til at fortsætte forhandlingerne, så længe kunne der ikke være nogen som helst politisk rimelighed i fra nogen part at forsøge at gøre dette forlig smallere.

Det har interesseret mig meget at høre, at det ærede medlem hr. Westerby ikke alene giver sig til at fortælle her i det høje ting om synspunkter og meningstilkendegivelser i vore partimøder, men oven i købet giver sig til at fortolke dem. Jeg tror nok, det virker noget overraskende og må virke overraskende, at man indleder denne form for praksis i det høje ting.

Jeg vil gerne sige om selve diskussionen vedrørende kasseoverskuddet, hvor det ærede medlem nu prøver at drage en ar-

[Henry Christensen.]

tikel fra Berlingske Tidende af det ærede medlem hr. Erik Eriksen ind i debatten, at det ærede medlem kunne jo for længst, hvis han havde ment det rimeligt at drøfte spørgsmålet, have rejst det og rejst det på rette tid og sted. Men jeg vil for mit eget vedkommende sige, at jeg bestemt ikke tilslutter mig den opfattelse, at kasseoverskud skulle være hovedmidlet i den økonomiske politik. Jeg har netop i dag gjort rede for en række synspunkter, der taler for, at en lang række midler må anvendes i økonomisk politik, skiftende og forskellige midler i skiftende situationer. Jeg har erkendt, og venstre har erkendt, hele venstre har erkendt, at vi befandt os i en situation, hvor der var tilvejebragt så megen falsk købekraft, at det nu var nødvendigt at skumme en betydelig del af den falske købekraft af. Det var situationen, og det var erkendt. Det var erkendt under forhandlingerne, og desværre for det ærede medlem bragte han sig derved i den situation, at han påstod, der var et modsætningsforhold, som ikke eksisterede i denne konkrete situation.

(Kort bemærkning).

Poul Møller: Den højtærede udenrigsminister og jeg er jo fuldstændig enige, når han fremfører vintolden som eksempel, for jeg sagde, at jeg har ikke oplevet, at vi har gennemført nogen toldforhøjelse, hvis det var beskyttelsestold, uden at det var af handelspolitiske grunde, men aldrig af finanspolitiske grunde; det er dér, den højtærede udenrigsminister og jeg er enige. Det var ikke vintolden, der skulle give penge i den højtærede ministers kasse; det var ikke derfor, den blev gennemført. Den blev gennemført af hensyn til Portugal, så vidt jeg husker. (*Udenrigsministeren* [Per Hækkerup]: Også af hensyn til Østrig og Schweiz!). Vi importerer vist ikke så meget vin fra Schweiz. Men det var af handelspolitiske grunde, og det er derfor, jeg siger, at jeg vil gerne lytte til den handelspolitiske begrundelse, for den finanspolitiske begrundelse kan jeg ikke acceptere: at vi skal indføre en beskyttelsestold for at få 18 mill. kr. på et statsbudget på 15 milliarder

kr. Men jeg kunne måske acceptere handelspolitiske grunde, og dem kan jeg ikke få noget at vide om i dag. Derfor afventer jeg udvalgsbehandlingen, og det kan den højtærede udenrigsminister godt lade mig gøre i fred og ro.

Det ærede medlem hr. Baunsgaard siger, at hvis udlandet nu får fært af dette, er det nærmest kritikernes skyld. Sådan er det nu ikke, når man fremlægger et forslag, der kan give anledning til kritik. Den rette sagvolder er den, der fremsætter forslaget.

Jeg vil så også sige til det ærede medlem, at han kan være ganske rolig, han vil få lejlighed til at tage stilling til det alternativ, venstre og de konservative kan tænke sig vedrørende langsigtede foranstaltninger. Han kan være ganske rolig, han vil få lejlighed til at stemme for det, hvis han ønsker det.

Jeg skal ikke kaste mig ind i en stor diskussion med det ærede medlem hr. Westerby om politisk moral. Det er noget, der er blevet diskuteret i forbindelse med det ærede medlems navn i den sidste måneds tid. Jeg skal ikke deltage i diskussionen og derfor heller ikke udtale mig om, hvem af os der har den bedste moral. Men jeg vil gerne sige, at det er ikke ligeegyldigt, hvordan man skaffer dækning for øgede udgifter. Det ærede medlem vil også en dag erkende, når han er kommet ud af det favntag, han er i nu, at der kan være visse udgiftsdækningsproblemer, hvor man simpelt hen må sige nej til den udgiftsdækning, der er tale om. Man må også erkende, at på andre områder har vi konkret deltaget i fremskaffelse af kasseoverskud, så allerede af den grund havde det ærede medlem uret. Det ærede medlem kan måske huske, at der var noget, der hed omsforliget i 1962, hvor det ærede medlems parti og vi deltog sammen med regeringen og det radikale venstre i et forlig, der gennemførte store nye afgifter for at sikre staten et kasseoverskud. Det ærede medlem havde altså ikke ret, når han kategorisk erklærede, at vi aldrig var med, når det kom til stykket. Men dengang gik det ærede medlem imod os og syntes, det var dårligt med engrosomsen — det var hans ret — og den daværende højtærede handelsminister, hr. Baunsgaard, betragtede det som det dumme forlig, der nogen sinde var

[Poul Møller.]

gennemført her i tinget, medens den højt-ærede udenrigsminister og jeg heldigvis var mere enige dengang.

Morten Lange: Jeg bliver nødt til at anmode det ærede medlem hr. Westerby — som jo ikke alene er moralist, men også en lærd mand, der har studeret faget statistik ved en højere læreanstalt, kan jeg forestille mig — om, inden han bruger anvendt statistik over afstemninger her i salen, at undersøge grundlaget. Det er klart, at den fremstilling, han gav her af socialistisk folkepartis tendens til at stemme sammen med venstre og de konservative og imod regeringen, ikke har noget statistisk grundlag. Derudover vil jeg blot sige, at jeg er i øvrigt tilfreds med at lave mig en statistik over det ærede medlem hr. Westerbys afstemningsindsats før den 23. marts og efter den 23. marts. Den vil nok give et meget klarere billede.

Westerby: Det ærede medlem hr. Henry Christensen bebrejdede mig, at jeg oplyste noget om de vedtagelser, der har været i venstres kompetente forsamlinger. Det havde jeg egentlig heller aldrig drømt om at gøre, men når man direkte har beskyldt det ærede medlem hr. Diderichsen og mig for at have været årsag til, at man afbrød forligsforhandlingerne mellem regeringen og oppositionen, må vi være i vor gode ret til at sige sandheden og sige noget om de reelle beslutninger, der har været truffet. Det må være det helt afgørende i denne situation. Ellers ville jeg naturligvis aldrig nogen sinde have gjort det.

I øvrigt kan jeg i min udlægning af forligsforhandlingernes sammenbrud også støtte mig til en leder i Frederiksborg Amts Avis, hvor det hed, at hovedårsagen til, at forligsforhandlingerne brød sammen, var, at det konservative folkeparti ikke var villig til at indgå noget forlig.

Endelig må jeg sige til det ærede medlem hr. Morten Lange med hensyn til, at SF og venstre og de konservative stemmer sammen, at jeg sagde, at i visse afgørende kampsituationer finder man dem ofte på samme linje, og det har givet anledning til undren fra min side.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Egon Jensen: Jeg foreslår, at de fem lovforslag henvises til det udvalg, som behandler forslag til lov om afgift af annoncer og forslag til lov om forhøjelse af afgift af arv og gave.

Uden forhandling eller afstemning
vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 28. april, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Spørgsmål til ministrene.*

2) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om det kommunale skolevæsens styrelse og tilsyn.

3) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om lønninger m. m. til folkeskolens lærere.

4) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om mineralske råstoffer i Grønland.

5) *Anden (sidste) behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks opsigelse af den med Norge under 9. juli 1924 indgåede overenskomst angående Østgrønland.

6) *Forespørgsel til udenrigsministeren af Lem-bourn m. fl.*

Mødet hævet kl. 18⁵⁰.

81. møde.

Onsdag den 28. april kl. 13.

Formanden: I skrivelse af 10. d. m. meddeler folketingsmand Frode Jakobsen, at han på grund af udsendelse i offentligt hverv ikke vil kunne deltage i tingets møder i mindst 1 måned, hvorfor han anmoder om orlov fra 11. maj d. å. at regne og om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Juul Madsen* til finansministeren:

„Vil ministeren foranledige, at de skatteydere, der har indbetalt tvangslån, fritages for ulejlighed med at afhente sparebeviser?“

Juul Madsen: Den bundne opsparing, vedtaget den 15. marts 1963, var jo ikke nogen populær foranstaltning hos skatteyderne og kunne heller ikke forventes at være det, når man tager forhistorien i betragtning. Man fik, dengang den bundne opsparing eller tvangslånet skulle betales, udleveret en foreløbig kvittering, og det fremgik af lovens § 4, at der senere skulle udstedes en endelig kvittering.

Det, der nu vækker forundring eller forargelse hos de fleste af de 1,2 millioner skatteydere, som har betalt bunden opsparing, er, at man nu à la folkevandring skal begive sig til rodekontor eller kommune-kontor for at få den midlertidige kvittering ombyttet med en varig kvittering, hvorefter man så til sin tid skal begive sig på den samme vandring for at få det beløb udbetalt, man har indbetalt eller rettere sagt har lånt statsmagten. Det måtte forekomme naturligt, om man fra finansministeriets side havde søgt en anden og bedre og for skatteyderne lempeligere udvej.

Det fremgår imidlertid af finansministerens cirkulære, afsnit 3, at det forlanges, at skatteyderne begiver sig direkte til rodekontoret eller kommunekontoret for at få kvittering nr. 2, og at man kun i særlige

tilfælde kan få denne kvittering tilsendt pr. post. Vi ser dog, at kommunerne fortolker afsnit 3 forskelligt, at der f. eks. er én opfattelse i Gladsaxe kommune og en anden opfattelse i Københavns kommune. Jeg ville mene, det var rimeligt, at finansministeren bragte orden i den usikkerhed, der er omkring denne sag.

Derfor har jeg stillet mit spørgsmål, hvori jeg beder finansministeren undersøge, om der er mulighed for at fritage skatteyderne for den ulejlighed, det er gentagne gange at gå på kommunekontoret vedrørende den samme sag.

Finansministeren (Poul Hansen): Inden jeg svarer på det stillede spørgsmål, vil jeg gerne redegøre for, hvorfor den ombytning af de foreløbige kvitteringer med endelige opsparingsbeviser, som er foreskrevet i loven om den bundne opsparing, er organiseret på den måde, det er sket.

Med hensyn til hele tilrettelægningen af denne administration — det drejer sig nemlig, som det ærede medlem rigtigt sagde, om 1,2 millioner opsparingsbeviser — måtte jeg allerede i begyndelsen af oktober i fjor tage stilling til, om ombytningen skulle ske ved afhentning eller ved, at opsparingsbeviserne blev tilsendt opsparerne. Det er klart, at jeg på forhånd havde en stærk tilbøjelighed til at træffe den beslutning, at opsparingsbeviserne simpelt hen skulle sendes ud. Det ville tilsyneladende være den service over for opsparerne, som man nu så livligt efterlyser. Imidlertid blev jeg stillet over for erfaringer fra tidligere tilsvarende udleveringer, som gav mig det bestemte indtryk, at en afhentning ville være mere effektiv og trods alt fremkalde mindre kritik end en generel udsendelse. Det spillede også herved en rolle, at man ved den bundne opsparing i 1951-52 anvendte afhentningsmetoden på tilsvarende vis som nu.

Der er jo tale om værdipapirer, og en udsendelse må altså ske i anbefalede breve. Erfaringen fra udsendelsen af sparebeviserne i sin tid — ikke opsparingsbeviserne, men sparebeviserne — viser, at et stort antal breve kom retur, enten fordi der forelå uoplyste adresseforandringer, eller fordi brevene ikke blev afhentet på posthuset. En sådan afhentning af anbefalede breve må ske, når postbudet ikke træffer